T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDA BULUNAN ÇİVİLER

Yüksek Lisans Tezi

GÖKHAN MERİÇ

Tez Danışmanı
DOÇ. DR. ALPTEKİN YAVAŞ

Çanakkale - 2018

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDA BULUNAN ÇİVİLER

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Gökhan Meriç

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Alptekin Yavaş

Bu Çalışma TÜBİTAK SOBAG Araştırma Gurubu 114K971 nolu Proje Tarafından Desteklenmiştir.

Çanakkale – 2018

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Kubad Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Çiviler" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/06/2018

Gökhan Meriç

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Gökhan Meriç'e ait **Kubad Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Çiviler** adlı çalışma, jürimiz tarafından Sanat Tarihi Anabilim Dalı **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oybirliği ile kabul edilmiştir.

Üyeler	**İmza**
Doç. Dr. Alptekin YAVAŞ	
Dr. Öğr. Üyesi Mesut DÜNDAR	
Dr. Öğr. Üyesi Hasan UÇAR	

Tez No : 10194920

Tez Savunma Tarihi : 20.06.2018

ONAY

Doç. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

22./06./2018

ÖZET

KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDA BULUNAN ÇİVİLER

Konya Beyşehir'deki Kubad Abad Saray Külliyesi, Ortaçağ Türk dönemine ait kırk yılı aşkın süredir devam eden kazılardan biridir. Dünya çapında şöhrete sahip çinileriyle tanınan Kubad Abad Sarayının metal buluntuları çok zengin bir repertuara sahiptir. Bunlar içinde çiviler, sayıca en büyük grubu oluşturur. Çiviler, bağlantı aracı olarak mimaride, üst yapı kuruluşlarında, binicilikte, mobilyalarda, gemi inşasında ve onarımında, savaş aletlerinde olmak üzere pek çok farklı alanda kullanılmıştır. Buna karşın Ortaçağ-Türk dönemine ait çivilerin niteliğine ve sınıflandırılmasına ilişkin herhangi bir çalışma gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışmada, 1981'den beri devam eden kazılar sırasında ele geçen binlerce çivi arasından en iyi veriyi sağlayacak 277 örnek kronolojik, morfolojik, terminolojik ve tipolojik olarak incelenmiştir.

Kubad Abad Sarayı'nda bulunan çiviler demirden, dövme tekniği ile üretilmiştir. Bunlar iki ana kısımdan oluşur. Birinci kısım, sivri uçlu gövde bölümünü ihtiva eden iğnedir. İğne bölümü dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Çivinin düzgün şekilde çakılabilmesine olanak sağlayan ve çekiç ile vurulan bölüm olan kabaralar ise genellikle dairesel ve dörtgen kesitlidir. Çiviler, kabara formu göz önüne alınarak iki ana tip altında incelenmiştir. Kültür tabakalarının geç dönemde yaygınlaşmış bir şekilde zirai faaliyetlerle tahrip edilmiş olması nedeniyle sadece buluntuların tarihi konusunda değil asli yeri hususunda da stratigrafi bizlere sağlıklı bilgiler sunmaz. Tarihlendirme konusunda tespitte bulunmamıza olanak sağlayan en önemli buluntular *IN-SITU* durumdaki çivilerdir. Bunlar çoğunlukla hatıl boşluklarında bulunmuş olup, kiremitler üzerinde de görülür. Çalışmamızda ele aldığımız çiviler Geç Helenistik, Roma, Bizans ve Eski Türk Dönemi kazılarında ele geçen örnekler ile biçim, form, teknik ve kullanım alanları göz önüne alınarak karşılaştırılmış, Kubad Abad Sarayı'nda görülmeyen ancak diğer Ortaçağ dönemi kazılarında karşılaşılan farklı tipler tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Selçuklu, Kubad Abad, çivi, demir çiviler.

ABSTRACT

THE NAILS OF FOUNDED IN KUBAD ABAD PALACE EXCAVATIONS

Kubad Abad palace complex is one of medieval Turkish period excavations ongoing in Konya Beyşehir for more than forty years. The metal finds of the Kubadabad Palace, which is well-known for its world-famous tiles, has a rich repertoire. Among them, the nails constitute the largest group in the number. Nails have been used in many different areas such as architects, superstructures, riding, furniture, shipbuilding and repair, war devices. However, there is not any study on the quality and classification of the nails of the Middle Ages-Turkish period. In this study, from thousands of nails recovered during excavations since 1981, 277 samples that provide the best data have been analized chronologically, morphologically, terminologically and typologically.

Nails of the Kubad Abad Palace are produced from iron with hammering technique. These are consist of two main parts. The first part is needle which constitute sharp-pointed forming the body portion. Needle is forged with a rectangular cross section. Nailhead which is the second part that hit with the hammer, allows the nail to be nailed properly. This parts usually circular and rectangular cross-sectioned. The nails have been classified under two main types, considering the form of the nailheads.The stratigraphy does not provide accurate information about original location or history of the finds, because of the fact that the cultural layers have been destroyed by the agricultural activities in the late period. In-situ nails are the most important finds that allows us to make dating. They are usually found in the beam cavities, as seen on the superstructure bricks.The nails which we have studied were compared with the samples obtained in the Late Hellenistic, Roman, Byzantine and Old Turkic excavations in terms of form, technique and usage areas. Different types have been identified encountered in other Medieval settlements of the excavations but has not found in Kubad Abad Palace.

Keywords: Anatolian Seljuk, Kubad Abad, nail, iron nails.

ÖNSÖZ

Anadolu'da Ortaçağ dönemine ait metal buluntular üzerine yapılan çalışmalar son yıllarda artış göstermektedir. Kazı ve ören yerlerinde yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan en yoğun metal grubunu çiviler oluşturmaktadır. Fakat çivi metal-buluntu grubu üzerine yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu bağlamda Anadolu Selçuklu dönemi saraylarından Kubad Abad Sarayı'nda bulunmuş çivilerin kronolojik, morfolojik, terminolojik ve tipolojik değerlendirmelerinden oluşan bu çalışma dönemin çivilerinin tüm yönleriyle bilinmesi açısından önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Bu çalışma kapsamında ele alınan Kubad Abad Sarayı Çivilerinden elde edilecek verilerin bu alanda daha sonra gerçekleştirilecek olan çalışmalara hem metot hem de veri açısından öncülük edeceği açıktır. Bu tür çalışmaların artmasıyla Türk Dönemi çivilerinin teknik ve biçimsel özellikleri ile kullanım yerlerine ilişkin önemli bir veri tabanı elde edileceği bunun da Türk Maden Sanatı çalışmaları içinde tamamlayıcı rol üstlenebileceği düşünülebilir.

Kubad Abad Sarayı kazılarında bulunan çivileri çalışmama izin veren ve bilimsel sorunların çözümünde yol gösteren Prof. Dr. Rüçhan Arık'a şükranlarımı sunarım.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca maddi ve manevi desteğini benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan, bu çalışmanın yöneticisi ve yönlendiricisi Doç. Dr. Alptekin Yavaş'a ve eşi Tuğba Yavaş'a teşekkürü borç bilirim.

Çivilerin fotoğraflanması ve çizimi konusunda yardımcı olan, bu süreçte hep yanımda olup benden yardım ve desteğini esirgemeyen değerli arkadaşım Sanat Tarihçisi Gizem Çetin'e teşekkür ederim.

Ailem… Ne yapsam hakkınızı ödeyemem…

Çanakkale 2018
Gökhan MERİÇ

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖNSÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **iiv**
KISALTMALAR ..... **vi**
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ ..... **vii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **ix**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM
DEMİRİN KISA TARİHÇESİ VE ÇİVİNİN KULLANIM ALANLARI

İKİNCİ BÖLÜM
KUBAD ABAD SARAYI
2.1. İlk Selçuklu Şehirleri **11**
2.2. Alaaddin Keykubad ve Kubad Abad **13**
2.3. Bölgenin Tarihçesi **14**
2.4. Saray Sitesi Kalıntılarının Keşfedilişi ve Ortaya Çıkarılışı **16**
2.5. Saray Külliyesinin Mimarisi **17**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDA BULUNAN ÇİVİLER

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME
5.1. Kronoloji **142**
5.2. Morfoloji **143**
5.3. Terminoloji **146**
5.4. Tipoloji **150**

BEŞİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMA

SONUÇ.....160
KAYNAKÇA.....163
FOTOĞRAFLAR
ŞEKİLLER
ÖZGEÇMİŞ

KISALTMALAR

cm. :Santimetre

ç. :Çap

g: :Genişlik

gr. :Gram

m. :Metre

mm. :Milimetre

TÜBA :Türkiye Bilimler Akademisi

yay. :Yayınları

yy. :Yüzyıl

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Foto.1: Diyarbakır, dış surlarda bulunan Urfa kapısı madeni kanatların detayı. (Önge'den)

Foto.2: Urfa, Ridvaniye Cami, ahsap mahfil tavani süslemesi. (Önge'den)

Foto.3: Kült amaçlı kullanılan figürin. (Sayre'den)

Foto.4: Kubad Abad Sarayı genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.5: Kız Kalesi genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.6: Büyük Saray genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.7: Küçük Saray genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.8: Tersane genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.9: Dikdörtgen (VIII. No'lu) yapı genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.10: Batı Köşkü genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.11: Üç mekânlı yapı ve Batı Köşkü genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.12: XII ve XIV No'lu yapıların genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.13: Hamamlı Konut (Köşk) genel görünüş (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.14: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.15: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.16: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.17: XV No'lu yapıda in-situ durumunda bulunan çivi kabarası. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.18: Kazılarda bulunan kiremitler ve in-situ durumdaki çiviler. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.19: Kazılarda bulunan kiremitler ve in-situ durumdaki çiviler. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.20: Nallar üzerinde in-situ durumunda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.21: Nallar üzerinde in-situ durumunda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.22: "A" Tipi çiviler.

Foto.23: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

Foto.24: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

Foto.25: "B.1" Tipi çiviler.

Foto.26: “B.2” Tipi çiviler.

Foto.27: “B.3” Tipi çiviler.

Foto.28: “B.3” Tipi çiviler.

Foto.29: “C” Tipi çiviler.

Foto.30: “C” Tipi çiviler.

Foto.31: “D” Tipi çiviler.

Foto.32: “D” Tipi çiviler.

Foto.33: “D” Tipi çiviler.

Foto.34: “E” Tipi çiviler.

Foto.35: “E” Tipi çiviler.

Foto.36: “E” Tipi çiviler.

Foto.37: “F” Tipi çiviler.

Foto.38: “G” Tipi çiviler.

Foto.39: “H” Tipi çiviler.

Foto.40: “H” Tipi çiviler.

Foto.41: Kabarası yatay biçimli çiviler

Foto.42: Kabarası yatay biçimli çiviler

Foto.43: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

Foto.44: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şek.1: Kubad Abad Sarayı vaziyet planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.2:Büyük Saray planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.3:Küçük Saray planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.4: Tersane planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.5:VIII No'lu (Dikdörtgen) yapı planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.6: Batı Köşk'ü planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.7:Üç Mekânlı yapı planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.8:XIII-XIV No'lu yapıların planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.9: Hamamlı Konut (Köşk) planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.10:Çivilerin plan üzerinde dağılımı.

Şek.11: "A" Tipi çiviler.

Şek.12: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

Şek.13: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

Şek.14: "B.1" Tipi çiviler

Şek.15: "B.2" Tipi çiviler

Şek.16: "B.3" Tipi çiviler

Şek.17: "B.3" Tipi çiviler

Şek.18: "C" Tipi çiviler

Şek.19: "C" Tipi çiviler

Şek.20: "D" Tipi çiviler

Şek.21: "D" Tipi çiviler

Şek.22: "D" Tipi çiviler

Şek.23: "E" Tipi çiviler

Şek.24: "E" Tipi çiviler

Şek.25: "E" Tipi çiviler

Şek.26: "F" Tipi çiviler

Şek.27: "G" Tipi çiviler

Şek.28: “H” Tipi çiviler

Şek.29: “H” Tipi çiviler

Şek.30: Kabarası yatay biçimli çiviler

Şek.31: Kabarası yatay biçimli çiviler

Şek.32: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

Şek.33: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

GİRİŞ

İnsanoğlu tarih sahnesine çıkışından beri, sürekli gelişim içinde olmuş ve bu gelişmeleri gelecek kuşaklara aktarmayı başarmıştır. İlkel dönemlerde madeni işlemeye başlayan insanoğlu, bu dönemlerden başlayarak çeşitli teknikler geliştirmiştir. Toplumların avcılık ve toplayıcılıkla başlayan yaşam serüveni, kendilerini savunmak ve avcılık için çeşitli kesici aletlerle üretmeye itmiş, zamanla gelişime ayak uyduran toplumlar dönemin modern zırhlarını, savaş aletlerini (kılıç, ok ve ok uçları, kalkan, miğfer vb.) günlük yaşamda kullanılan kap-kacaklar da dâhil olmak üzere madenden işlemeye başlamıştır. Metal malzeme hayatın her alanında yayılmış, bunun bir sonucu olarak mimarlıkta da en önemli malzemelerden biri olarak yerini almıştır.

Türklerin Orta Asya'dan başlayan madeni kullanışı destanlara konu olmakla birlikte, kazılara dayalı bilinenler azdır. Buna karşın Büyük-Selçuklu, Gazneli, Karahanlı ve Anadolu Selçuklu dönemlerinde metal kullanım eşya verilerinin artışı bu bilgi boşluğunu bir nebze azaltır.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin en önemli hükümdarı I.Alaaddin Keykubad döneminde inşa ettirilen saraylardan olup, bugün Konya'nın Beyşehir ilçesi sınırlarındaki Kubad Abad dönemin en fazla veri sunan ören yerlerinden biridir. Bu verilerin en önemlilerinden biri de metal buluntulardır. Çoğu demir malzemeden olan metal buluntular arasında en yoğun ele geçen grubu çiviler oluşturur.

Bu çalışmanın amacı; Kubad Abad kazılarında ortaya çıkarılan çivileri, tipolojik, terminolojik, morfolojik ve kronolojik bir değerlendirmeye tabi tutarak, bunların Ortaçağ devrinde kullanım alanlarını belirlemek ve Roma, Bizans ve Eski Türk Dönemlerine ait kazı çalışmalarında bulunan çiviler ile karşılaştırmak suretiyle biçim, form, malzeme ve teknik açıdan nasıl bir gelişim gösterdiğini saptamaktır.

Çiviler külliyenin tamamına yayılmış vaziyette bulunmuştur. Bunlardan bazıları in-situ durumunda ele geçmiştir. Bunların inşaat esnasında hatıllarda ve üst yapı kuruluşlarında bağlantı aracı olarak kullanıldıkları anlaşılır. Diğer in-situ grubu ise nallar üzerinde bulunanlardır. Bu veriler nallamada kullanılan çivilerin tiplerini ve ölçülerini ortaya koymaktadır.

Kaynaklarda çivinin kullanım alanları olarak; kapı ve pencere kanatları, üst yapı kuruluşları, kirişler, hareketli mobilyalar ve nallamadan bahsedilmektedir. Kubad Abad Saray'ında bulunan çiviler için kullanım alanlarını belirlemek oldukça güçtür. Ahşap malzemeden üretilmiş kapılar, pencereler, mobilyalar günümüze kadar ulaşamamıştır. Bu hususta kaynaklarda geçen kullanım alanları ve bu alanlardan değerlendirilen çivilerin boyutları ve kabara tiplerinin öncellikle tespit edilmesi gerekir. Özellikle, Selçuklu ve Osmanlı dönemi yapılarının ahşap mimari öğelerinde görülen çiviler bizim için yol gösterici nitelik taşır. Ayrıca, kaynaklarda çivinin gemi inşasında ve onarımında, askeri teknolojide ve kült amaçlı kullanımlarının da olduğu görülür. Nitekim Kubad Abad Saray'ında bir tersane yapısı mevcuttur. Tersane'de yapılan kazılar sonucunda da bir grup çivi toplu halde ele geçmiştir. Bu durum da çalışmamız kapsamında ele alacağımız hususlardan biridir.

Doğrudan Ortaçağ çivilerini konu alan bir yayın yoktur. Yapılan kaynak taramalarında çivi süsleme[1] ilgili tekil çalışmalara rastlanılmış, ancak çiviler üzerine hazırlanmış geniş kapsamlı bir çalışmanın henüz yapılmadığı anlaşılmıştır. Kazılarda bulunan metal eserler üzerine hazırlanan yayın[2] ve tezlerde[3], çivilerden çok az bahsedilir. Bu durum çalışmanın gerekliliğinin önemini artırmaktadır.

Kubad Abad'ın tanınmasını sağlayan kuşkusuz çinileridir. Selçuklu Dönemi saray hayatı ve günlük yaşamı hakkında bize kapsamlı bilgiler sunan çiniler, Selçuklu resim sanatının en önemli örneklerini teşkil eder. Bu alanda birçok çalışma gerçekleştiren Prof. Dr. Rüçhan Arık'ın yanı sıra Mimarisi hakkında çalışmalar ise Ali Osman Uysal tarafından yapılmıştır. Mimarisi ve çinileri dışında oldukça zengin buluntu gruplarına sahip Kubad

[1]Yılmaz Önge, "Türk Mimarisinde Çivili Tezyinat",*Sanat Tarihi Dergisi*,4.4, 2016, s.79-87.

[2]İsabelle K. Raubitschek, The Metal Objects(1952– 1989), *Isthmia VII*, Princeton, 1998; Horvat J, "The Hoard of Roman Weapons from Grad near Shimel", *Arheoloski Vestnik (Arh. vest.)* 53 (2002),117–192; Deodato A., "I Metalli", *Archeologia Nella Valle del Curone*, G. Panto (Ed.), İtalia (1993), 171–176; Davidson G. R.,Corinth XII, The Minor Objects, Princeton, 1952: Bridger C., Kraus K., "Römische Gräber in Xanten", *Victorstrasse 21*, 2000, 36–77.

[3]Ünal Demirer, Kbyra Antik Kenti Metal Buluntuları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya 2013; Feyzullah Şahin, Patara Metal Buluntuları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2010.

Abad Saray'ının, seramikleri[4], camları[5], alçıları[6] ve metal eserleri[7] çeşitli yayın ve tezlere konu olmuştur.

Türkiye'de yabancı araştırmacılar tarafından yürütülen kazılarda ele geçen çivi örnekleri toplu kataloglar içinde küçük bir bölümde tanıtılmıştır. Bunlardan Pergamon örnekleri, bir tipoloji denemesi ile birlikte, Sardis'te ise daha çok bir katalog olarak sunulmuştur. Bazı çalışmalarda[8] kullanım yeri ve ölçüleri esas alınmış, bazılarında ise kabaranın biçim ve formuna göre tipoloji oluşturulmuştur[9].

Çivi terminolojisini ele alan doğru bir çalışma yoktur. Çalışmamızda mimarlık sözlükleri[10] ve Arapça, Farsça Osmanlıca ve Türkçe lügatlarda[11] bulunan çivi ile ilgili terimleri bir araya getirip, değerlendirerek terminoloji bölümünü oluşturmaya çalıştık.

Çalışma kazı buluntusu çivilerin mekanik ve dişçi motoru temizliği ile başlamıştır. Çizim, fotoğraflama, belgeleme ve literatür taraması ile sürmüş, nihayet kataloglama, değerlendirme ve yazım aşaması ile tamamlanmıştır.

"*Kubad Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Çiviler*" başlıklı çalışmamız altı ana

---

[4]Muharrem Çeken, "Kubad Abad Sarayı Selçuklu Seramikleri", *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, (Ed .G.Öney-Z.Çobanlı), Ankara 2007, s. 111-119; Muharrem Çeken, "Kubad Abad Kazısında Bulunan Bir Grup Kürevî Konik Kap", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt:54, Sayı:2, Ankara 2013. s.345-363.

[5]Zekiye Uysal, "Kubad-Abad Kazılarında (1981-2004) Bulunan Cam Boncuklar", *Sanat Tarihi Dergisi*, ss.67-75, 2009; Zekiye Uysal, "Kubad Abad Kazılarında Bulunan Cam Bilezikler (2005-2010)", *Sanat Tarihi Dergisi*, ss.43-54, 2012; Zekiye Usal, *Kubad Abad Sarayında Selçuklu Cam Sanatı*, Türk Tarih Kurumu, İstanbul, 2013; Zekiye Uysal, "Kubad-Abad Kazılarında (2005-2010)Bulunan Cam Kadehler", *Turkish Studies*, no.3, pp.609-623, 2013.

[6]Yusuf Acıoğlu, "Kubad Abad Sarayı Alçı Buluntuları", *Sanat Tarihi Dergisi*, cilt.XXIII, ss.1-11, 2015

[7]Alptekin Yavaş, ""Kubad-Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Ziynet Eşyaları (Jewellery Found In Excavatıons Of Kubad-Abad Palace)"", *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science – JASSS*, vol.6, pp.1543-1566, 2013; Alptekin Yavaş, ""Kubad-Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Metal Eserler (Bıçaklar)"", *Türk Dünyası Araştırmaları (Research About The Turks All Around The World),* vol.99, pp.125-143, 2012; Alptekin Yavaş, ""First Records On Anatolian Seljuk Arrowheads (In The Light Of Kubad-Abad Palace Specimens)"", *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi, (İİB International Referred Academic Social Sciences Journal),* vol.3, pp.119-145, 2012; Alptekin Yavaş, ""Kubad-Abad Sarayında Bulunan Kemer Ve Askı Tokaları"", *Turkish Studies (International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic),* vol.7, pp.2635-2648, 2012

[8]W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen*, Pergamenische Forschungen 14, Berlin 2005.

[9]J. Walbaum, *Metalwork from Sardis*, Boston: Harvard University Press, 1983.

[10]Celâl Esad Arseven, *Istılâhat-ı Mi'mâriyye*,(Ed.: Ziya K. Bilici- Çev.: Şeyda Alpay), Kaknüs yayınları, İstanbul 2017; Neslihan Sönmez, *Osmanlı Dönemi Yapı Malzemeleri ve Terimleri Sözlüğü*, Y.E.M Yayınları, İstanbul 1997

[11]Kaşgarlı Mahmud, *Divânü-Lûgati't-Türk*, (Çev.: B. Atalay), C.I, Ankara 1992; Mehmet Kanar, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011; Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi yayınları, İstanbul 2013; Şemseddin Sami, *Kamus-i Fransevi*, Mihran Matbaası, İstanbul 1883;

bölüm ile sunulmaktadır.

Önsöz ve Özet'le başladığımız çalışmamızın birinci bölümü, konunun niteliği, amacı ve önemi, kapsam ve sınırlılıkları, temel kaynak ve yayınların tanıtıldığı ve yönteminin açıklandığı *Giriş*'tir.

"*Demirin Kısa Tarihçesi ve Çivinin Kullanım Alanları*" başlıklı ikinci bölümde, Eski Anadolu Uygarlıklarından itibaren demirin gelişimi ve terminolojisi hakkında kısa notlar ile birlikte farklı dönemlerde ve Uygarlıklarda çivinin kullanımına dair bazı bilgiler verilmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde, "*Kubad Abad Sarayı*" başlığı altında Türklerin yerleşik hayata geçiş süreci ile Anadolu Selçuklu Devleti'nin en önemli hükümdarlarından biri olan Alaaddin Keykubad'ın Konya Beyşehir Gölü kıyısına inşa ettirdiği yazlık sarayı ve çevresinde gelişen yerleşimi inceledik.

Bu çalışmaya konu olan "*Kubad Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Çiviler*" başlıklı dördüncü bölümde, kazılarda bulunan çivilerin ölçüleri, malzemesi, üretim tekniği ve mevcut durumları hakkındaki bilgiler katalog halinde düzenlenmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünü ihtiva eden "*Değerlendirme*" dört alt başlıkta incelenmiştir. Kubad Abad Saray'ında bulunan çivilerin tarihlendirilmesi hususunda *kronoloji*, üretim tekniği ve malzeme yapısının incelendiği *morfoloji*, kaynaklarda çivi ile ilgili bilgilerin derlenip sunulduğu *terminoloji*, çalışma kapsamında değerlendirilen numunelerin kullanım alanlarına yönelik sınıflandırılması ise *tipoloji* bölümünde ele alınmıştır.

"*Karşılaştırma*" çalışmanın altıncı bölümünü oluşturur. Roma, Bizans ve Eski Türk Dönemi ören yerlerinde ve kurganlarda gerçekleştirilen kazılarda ele geçen diğer çivi örnekleri incelenmiş, tipolojisi yapılan Kubad Abad çivilerinin benzerleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Aynı döneme tarihlenen farklı çivi tipleri de bu alanda değerlendirilmiştir.

"*Sonuç*" bölümü toplu olarak vardığımız yargıların özetini içermektedir. Çalışmamızda yararlandığımız tüm kaynaklar, ilgili yerlerde numaralandırılarak, sayfa altlarındaki dipnotlarda tam künyesi verilmiş, tamamına ait liste ise yazar soyadına göre

alfabetik bir sıralamayla "*Kaynakça*" başlığı altında sunulmuştur.

Çalışmamızın sonunda Kubad Abad Sarayı kazılarında bulunan, araştırmamız kapsamında incelediğimiz çivilerin çizimleri ile görsellerinin bulunduğu "*Şekiller*" ve "*Fotoğraflar*" yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
DEMİRİN KISA TARİHÇESİ VE ÇİVİNİN KULLANIM ALANLARI

Madenin ilk defa Anadolu'da kullanıldığı, buradan diğer bölgelere yayıldığı kabul edilir[12]. İnsanoğlunun kullandığı, bilinen ilk maden olan Bakır M.Ö. 9. binden itibaren görülmekte, 2. Bine gelindiğinde maden teknolojisinin gelişmesi ile demirin kullanılmaya başlandığı anlaşılmaktadır[13].

Demirin ilk keşfedildiği yer konusunda farklı görüşler bulunur. Arkeolojik kazılarda ele geçen buluntuların yanı sıra, erken uygarlıklara ait yazılı metinlerde Anadolu'da demir üretimi ile ilgili bilgiler erken dönem demirciliği ile ilgili fikirler vermektedir. Sümer yazılı belgelerinde demirin *"an.bar"* sözcüğü ile ifade edildiği anlaşılır[14]. Kültepe/Kanis belgelerinde yine *"amütum"*, Mezopotamya'da ise *"ku.an"* sözcüklerinin demiri ifade ettiği anlaşılmaktadır[15].

Erken Hitit kaynaklarında "*kı-lam*" şenliklerinde demircilerin *"lu.mes.an.bar"* ifadesi ile davet listesinde yer almış oldukları tespit edilmiştir[16]. Yine Hitit kaynaklarında demirin niteliği ile ilgili çeşitli terimler yer almaktadır; *"an.bar* (yer demir?), *an.bar ge* (gök demir?)*, an.bar sıg* (iyi demir)*, an.bar babbar (Beyaz/Ak demir)"*[17]. Hititlere ait herhangi bir demir fırını buluntusu olmamasına rağmen kaynaklarda *"an.bar sa gunni (Luppe, Bloom)"* teriminin geçiyor olması bu dönemde "renn" yönteminin kullanılıyor olduğu varsayımının yürütülmesine olanak sağlamaktadır[18].

Orta Aysa'da ise eki Türk yurtlarının önemli maden yataklarına sahip olduğu bilinmektedir. Demir cevheri bakımından en zengin yerin Altay bölgesi olduğu belirtilir[19]. Yenisey bölgesinde özellikle Salıncak ve Onungug Havalisinde yüksek kalitede demir cevheri bulunmuş, Kuzey Altaylar'da demir eritme ocakları, Baykal'ın doğusu yakınında

---

[12]Ü. Yalçın, "Early İron Metallurgy in Anatolia", *Anatolian Studies 49*, pp.177-187 (177).
[13]H. Tekin, Eski Anadolu Madenciliği; Arkeolojik Veriler Işığı Altında Başlangıcından Demir Çağı'na Kadar, Bilgin, Kültür Sanat Yayınları, Ankara 2015,s.164.
[14]H. Tekin, a.g.e.,s.164.
[15]H. Tekin, a.g.e.,s.166.
[16]H. Tekin, a.g.e.,s.164.
[17]Ü. Yalçın, a.g.m.,p.179; Halil Tekin, a.g.e.,ss.164-165.
[18]Ü. Yalçın, a.g.m.,p.177-187.
[19]Bahaeddin Ögel, Trük Kültür Tarihine Giriş, C.1, Ankara 2000,s.78.

demir ocakları ve döküm yerleri ortaya çıkarılmıştır[20]. Çin kaynaklarında Yenisey'in yukarı yatağı dolaylarında eskiden beri demirin toplandığından söz edilir[21]. Türkler, demiri işlemekle kalmamış, demire ve demirciliğe kutluluk derecesinde değer vermişlerdir[22].

Divan-ı Lugai't-Türk'te "Çij" olarak geçen çivi Selçuklu ve Osmanlılarda Arapça ve Farsça kökenli "Yekseri", "Mismar" ve "Mıh" kelimeleri ile ifade edilmiştir[23]. Çivinin çeşitli alanlarda kullanıldığı görülür. Eski Türk mimarlığında madeni çiviler genellikle basit inşaat malzemeleri olarak farklı parçaları birbirine bağlamak amacıyla kullanılmıştır. Bu bağlantı parçaları genellikle dövme demirden, bazen ahşaptan yapılmış olup, dörtgen kabaralı, iğnesi uca doğru sivrilen biçimdedir.

Diğer yandan, mimaride çivilerin süsleme aracı olarak kullanıldığı örnekler de bulunmaktadır[24]. 12. Yüzyılın son çeyreğinde Artuklular döneminde yaptırılan Diyarbakır dış surlarındaki Urfa Kapısı'nın madeni şeritlerle süslenmiş ahşap kapı kanatlarına**(Foto.1)**, köşeleri pahlanmış zar biçimli kabaralı iri çiviler çakılmıştır[25]. Ankara Hacı Bayram Mescidi ve Urfa Rıdvaniye Cami mahfil tavanında **(Foto.2**) bulunan ahşap tavan göbeklerinde çivili süsleme mevcuttur. 18.-19. Yüzyıla tarihlendirilen cami, mescit ve evlerde bu tip örnekler görülebilmektedir[26]. Anadolu'da sivil mimari örneklerinde ise ahşap kapı ve pencere kanatlarında çıtalarla oluşturulan geometrik kompozisyonlarda çivinin ahşaba gömülü olarak kullanıldığı örnekler görülmektedir. Ankara Alaeddin Cami ve Konya-Ladik Eski Cami ahşap minberlerinde de çivi süsleme amacıyla kullanılmıştır[27]. 15. Yüzyıla tarihlenen Bursa Yeşil Cami'nin harime açılan eyvanında bulunan çini süslemelerde de yaldızlı çiviler kullanıldığı anlaşılmaktadır. Hünkâr mahfilini teşkil eden üst kattaki odalarda bulunan alçı ocak nişlerinde yıldız başlı çiviler ile oluşturulmuş süslemeler bulunmaktadır[28].

Edirne Üç Şerefeli Cami'nin Şadırvan avlusunun doğu kapısının gerisindeki revak kubbesinin altında sıva altına çakılan çivilerle kabartma motifler meydana getirildiği anlaşılmıştır[29]. İbrahim Hakkı Konyalı, 16. Yüzyılın son çeyreğinde Mimar Sinan tarafından yapılan Şemsi Ahmet Paşa Cami'nin iç mekânındaki duvarlarda sıva altına çiviler çakılmak

---

[20]İbrahim Kafesoğlu, Türk Milli Kültürü, Ötüken Neşriyatı, 2017, s.224.
[21]İ. Kafesoğlu, a.g.e., s.224.
[22]İ. Kafesoğlu, a.g.e., s.225.
[23]Terimler, terminoloji bölümünde detaylı olarak incelenmiştir.
[24]Çivinin mimaride dekoratif amaçlı kullanımıyla ilgili bkz; Yılmaz Önge.
[25]Y. Önge, "Türk Mimarisinde Çivili Tezyinat", *Sanat Tarihi Dergisi*,4.4, 2016, ss.80-81.
[26]Y. Önge, a.g.m., s.83.
[27]Y. Önge, a.g.m., s.84.
[28]Y. Önge, a.g.m., ss.85-86.
[29]Y. Önge, a.g.m., s.87.

suretiyle oluşturulmuş kabartma bezemeler bulunduğunu belirtmektedir[30]. Ne yazık ki bunlar günümüzde mevcut değildir.

Çivinin en önemli kullanım alanlarından biri de Nallama işlemidir. Nallar erken dönemde sığırların ve diğer çiftlik hayvanlarının toynak aşınmasını azaltmak ve kaymalarını önlemek için kullanılmıştır. At, eşek sığır gibi taşıma ve çekme arabalarında kullanılan hayvanların ağır yükleri taşırken dağ yollarında ve engebeli arazilerde zorlanmaması için nallama işine oldukça önem verildiği anlaşılır. Tek toynaklı ve çift toynaklı hayvanlarda kullanılan nallar tipolojik olarak farklılık gösterseler de işlevsel olarak aynı özellikleri taşımaktadırlar. Nallama işleminde kullanılan çivilerin kabaraları ise, coğrafi ve iklimsel özelliklere göre biçimlendirilmiştir.

Savaş aletlerinde kullanılmış çivi örnekleri de bilinmektedir. Boyutlarına göre "Kirpi" ve "Kirpiçe" olarak adlandırılan, üzerine keskin ve sert çivilerin çakıldığı savaş aleti, düşman süvarilerinin geçecekleri yerlere tuzak olarak konulmaktaydı[31]. Üzerine sivri çiviler çakılan bir diğer savaş aleti de "Gürz"(Bozdoğan)'dür. Topuz başlı bu silah, süvarilerin eyerlerinin sol taraflarında asılı bulunarak, savaş sırasında kullanılmaktaydı[32].

Osmanlı döneminde çift kanatlı ahşap kale kapılarının üzerine bakır, tunç ya da demir levhaların çivilenerek kaplandığı kaydedilir[33]. Sivil mimaride kapıların kapatılması veya kapı çalmak için kullanılan kapı halkalarının alt kısmına ses çıkarmak amacıyla yuvarlak başlı çivi çakılmıştır[34].

Buharlı gemilerin icadından önce Fransızların "Galler", İngilizlerin "Galles", İspanyolların "Galera" olarak adlandırdıkları savaş gemilerinin Osmanlılarda benzeri olan kadırgalar kürek ve yelkenle kullanılırdı. Girit harbi esnasındaki bir rayice göre bir kadırgada seksen ile yüz kantarlık çivi kullanıldığı, bunların bedelinin 49.250 akça olduğunu anlıyoruz[35]. Osmanlıların harpte kullandığı diğer gemiler de mavnalardır. Bir mavna uzunluğu 19,5 genişliği 3,30 kıç yüksekliği 20 baş yüksekliği 12,5 kemere yüksekliği 7,5

[30]İbrahim Hakkı Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi*, C.II, İstanbul 1976, s.287.
[31]Mehmet Z. Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B Devlet Kitapları, C.2, İstanbul 1983, ss.283-284.
[32]Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lügatı*, Kurtuba Yayınevi, İstanbul 2015, s.227.
[33]M. Z. Pakalın, a.g.e., s.144.
[34]M. Z. Pakalın, a.g.e., s.172.
[35]M. Z. Pakalın, a.g.e., s.129.

kadem olarak inşa edilirdi. Bunların çivi masrafının kadırgaların iki katı kadar olduğu, 141,472 akçaya vardığı belirtilir[36].

Bergama kazılarında Helenistik döneme ve Orta-Geç Bizans dönemlerine tarihlendirilen farklı amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiş çiviler bulunmuştur. Bu çivilerin mimaride üst yapı kuruluşunda, silah ve mobilyalarda kullanıldığı belirtilir[37]. Ayrıca M.S. 3. yüzyıla tarihlendirilen, gövdesinin dört yüzeyinde çeşitli semboller bulunan bronz çivinin kült amaçlı kullanıldığı düşünülmektedir[38]. Ritüellerde çivi kullanımına dair farklı örnekler de bulunmaktadır. Orta Afrika'nın Kongo Krallığı'nda, çoğunlukla 19. Yüzyılda Bokongo halkları tarafından üretilmiş "nkisi-minkisi" olarak adlandırılan figürinler dikkat çekicidir[39]. Bu figürinlerin kötü ruhlara iletişime geçmeyi sağladığına inanılır**(Foto.3.)**. Ruh ile bağlantı kurmak isteyen kişi, figürinin gövdesine çivi, bıçak ya da herhangi bir demir parça batırarak o ruhu cezalandırmış olur[40]. Figürinler kolonileşme döneminde yabancı Avrupalı fikirlerin empoze edilmesine karşı yerli halkın direnişini de temsil etmiştir[41].

Pompeii'de Polybius Evi'nin bahçesinde yürütülen kazı çalışmalarında limon ağacı dikili saksıların dayandığı duvardaki çivi delikleri, ağaçların budanmış ve bir desteğe karşı düz bir şekilde büyümek üzere eğitildiğini göstermiştir[42].

Çivi, ölü defin geleneklerinde de kullanılan bir araç olmuştur. Ölülerin tabut ile toprak altına gömüldüğü kültür çevrelerinde yapılan nekropol kazılarında ele geçen farklı madenlerden yapılmış çok sayıda çivi örneği bulunur [43].

---

[36]Mehmet Z. Pakalın, a.g.e., s.423-424.
[37]W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen*, Pergamenische Forschungen 14, Berlin 2005,s.52-53.
[38]W. Gaitzsch, a.g.e.,s.53-54.
[39]Lesie Ross, *Art and Architecture of the World's Religions, Greenwood Press,* California 2009, p.184.
[40]Henry M. Sayre, *A World of Art,* Pearson, 2004, s.11.
[41]H. M. Sayre, a.g.e., s.11.
[42]Marilyn Stokstad, Art History, Pearson Press, 2011, s. 181.
[43]Susan Lawrence - Pater Davies, *An Archaeology of Australia Since 1788*, Springer Science and Business Media, 2011, p.332; Hisiang Po, New Archaeological Finds in China; Discoveries During The Cultural Revolution, Foreign Languages Press, 1974, s. 35-36; Carver, M. O. H., *The Age of Sutton Hoo : The Seventh Century in North-western Europe*, 1992,s.101.

İKİNCİ BÖLÜM
KUBAD ABAD SARAYI

Türk toplumunda yerleşik düzene geçişin Türk Tarihi'nin başlangıcından yaklaşık 1000 yıl sonraya tekabül ettiği görülmektedir[44]. Bundan önce "yaylak" ve "kışlak" adını verdikleri bölgelerde mevsimlere göre göç ederek belli bir zaman aralığında ikamet ettikleri anlaşılan Türkler, kentlerini kurduktan sonra da bu alışkanlıklarını sürdürmüşlerdir[45]. Bahaeddin Ögel, yaylak ve kışlak kelimelerinin taşıdığı manaların geniş olduğunu, ev, köy ya da şehir anlamlarına gelebileceklerini belirtmektedir[46]. Ancak "şehir" sözcüğünün Göktürk ve Uygur dönemine ait bengü taşlarında ve başta Divan-ı Lugat i't-Türk olmak üzere Türk dili eserlerinde "balık, balgas-un, kent, çent, uluş" kelimeleri ile karşılandığı anlaşılmaktadır [47].

Çinli rahip-seyyah Hsüan Tsang'ın 7. yüzyıla ait seyahatnamesinde Batı Göktürk Kağanlığı'na ait Doğu Türkistan bölgesinde bulunan şehirlerden bahsetmektedir[48]. Fakat tümüyle Türkler tarafından kurulduğunu bildiğimiz ilk Türk şehri, Moğolistan'da Orhun Irmağının batısında bulunan, Uygurların Merkezi Ordu-Balık (Karabalgasun) tır[49]. "Ordu" kelimesi hunlarda "karargâh" anlamına gelmektedir[50]. Bahaeddin Ögel bu kelimenin İslam öncesi Türk devletlerinde "saray" anlamında kullanıldığını ve kökeninin M.Ö. 210 yıllarına kadar indiğini belirtmektedir[51]. Ordu Balıg ya da Ordu Kent, hanın oturduğu şehir anlamına gelmektedir. Nitekim 7x2,5 kilometrelik[52] bir alana kurulmuş Karabalgasun şehrinin bir

---

[44]Faruk Sümer, *Eski Türklerde Şehircilik*, Ankara 2014, s. IX.

[45]İbn Bibi, Selçuklu sultanı I. İzzeddin Keykavus'un Antalya'yı kışlak olarak kullandığını belirtir. İbn Bibi, El *Evâmirü'l-Alâiye fi'l-Umuri'l-Alâiye (Selçuk Name)*, C.I., (haz. M.Öztürk), T.C. Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara, 1996, s. 191.

[46]B. Ögel, a.g.e., s. 1-7.

[47]Cengiz Ayyılmaz, "Eski Türk Şehirleri ve Semerkand", *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 20., Erzurum 2002, s. 303-311 (303).

[48]F. Sümer, a.g.e., s. 11-14.

[49]Rüçhan Arık, *Kubad Abad Selçuklu Saray ve Çinileri*, İstanbul, 2000, s.14.; Ayrıca Şehrin Kuruluş yılı ile ilgili bkz.; F. Sümer, a.g.e., s.28.

[50]F. Sümer, a.g.e., s. 30.

[51]B. Ögel, a.g.e., C.1., s. 261-271.; Ordu kelimesinin anlam bakımından geçirdiği safhalar için bkz; G. Clauson, *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*, Oxford 1972, s.203.

[52]F. Sümer, a.g.e., s.33.

ucunda "iç kale" yani saray kalıntısı mevcuttur. Kentin dikdörtgen alanını kuşatan hendek ve kuleler dizisi, iç surlarla bölünmüş semtleri ile düzenli sokakları hala sezilebilmektedir[53].

8. yy. da Türklerin ilk kez Müslümanlarla temas ettikleri anlaşılmaktadır. Bu temasların akabinde Karluk-Uygur birliği yönetimindeki Türkler 951 yılında Müslümanlığı resmi din ilan etmiş ve ilk Müslüman Türk devleti Karahanlılar dönemi başlamıştır[54]. Karahanlı Devleti, bugün Özbekistan sınırlarında bulunan, 9.-10. yüzyıllarda Samaniler yönetiminde en parlak dönemini yaşamış "Semerkand" şehrini 11. yüzyılda ele geçirmişlerdir[55]. Ne yazık ki buradaki saraydan günümüze pek bir veri ulaşamamıştır. Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan topraklarında Karahanlılara ait kent harabeleri ve anıtsal yapı kalıntıları ise tam anlamıyla araştırılmamıştır. Diğer yandan, Afganistan'da ve Kuzey Hindistan'da 963-1186 yıllarında hüküm süren diğer bir Müslüman Türk devleti olan Gazneliler' in başkenti "Gazne", Sultan Mahmut döneminde önemli bir şehir haline gelmiştir. Gaznelilerin Hilmend Nehri kıyısında kurdukları ordugâh şehri Leşger-i Bazar ise, konumu ve siteler halinde teşekkül eden yapı topluluklarından oluşması itibariyle Karabalgasun ile benzerlik arz etmektedir[56].

2.1.İlk Selçuklu Şehirleri

Oğuzların Kınık Boyu'na mensup Selçuklular, 10. Yüzyılda Cend'de yaşamaktaydı. Fakat burada Karahanlılar ve Oğuz yabguları arasında sıkışmış, bu sebeple 975-992 yılları arasında Karahanlılarla savaşmakta olan Samanilerin yanında yer alarak Semerkand ile Buhara arasında kalan yeni yurtlarına göçmüşlerdir. Bu dönemde Selçukluların göçebe yaşamlarını devam ettirerek kışın Nûr Buhara'da, yazın ise Semerkand yakınlarında 30 yıldan fazla yaşadıkları anlaşılmaktadır. Selçuklular, Samani devleti yıkıldıktan sonra Karahanlılar karşısında yalnız kalmış, diğer yandan 1028 yılında Gaznelilerin baskıları sonucu Horasan'a göç ettirilmişlerdir. Horasan'da güçlenen Selçuklular, 1040 yılında üç gün süren Dandanakan Savaşında Gaznelileri yenmişler, böylece Tuğrul Bey'in önderliğinde Büyük Selçuklu Devleti'ni kurmuşlardır[57]. Selçuklu devleti, ilk olarak bugün Türkmenistan'da kalan Merv'i tekrar imar ederek başkentleri haline getirmişlerdir. Ayrıca

---

[53]R. Arık, 2000, a.g.e., s.14.
[54]R. Arık, 2000, a.g.e., s.15.
[55]C. Ayyılmaz, a.g.m., s.307.
[56]R. Arık, 2000, a.g.e., s. 15.
[57]Selçukluların menşei ve tarihi hakkında bkz; Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul, 1969, s. 45-52.

İran'da Tahran yakınlarında bulunan Rey şehrinin de Selçukluların yeni bir taht şehri olduğu anlaşılmaktadır. Buralardaki Selçuklu saray kalıntıları henüz tam anlamıyla ortaya çıkarılmamıştır[58].

Büyük Selçuklu Devletinin kuruluşundan sonra Tuğrul Bey, "doğunun ve batının hâkimi" unvanını almış, ayrıca kendini bütün Türkmenlerin sorumlusu ve hamisi olarak görmüştür. Göktürk devletinin yıkılışında itibaren Türkmenler nüfus artışı, hayvan çokluğu ve otlakların darlığı gibi sebeplerle birbirlerini sıkıştırmış ve boylar arasında göçler meydana gelmeye başlamıştır. Bu durum Büyük Selçuklu Devletinin kuruluşundan sonra da devam etmiştir. Tuğrul Bey, Alp Arslan ve Melik-şah gibi ilk büyük Selçuklu sultanları için Anadolu'nun fethi, bir yandan yoğun Türkmen göçleri baskısı ve onlara yurt bulmak gerekliliği ile yapılmakta, bir yandan da kendi devletlerini, Müslüman halk ve ülkelerini istilâ ve asayişsizlikten korumak maksadını gütmekteydi. Böylece Selçuklu Sultanları, Bizans'a karşı Türkmenleri göndererek Anadolu'nun Türkleşmesinde ilk adımı atmışlardır[59]. Türkler ve Bizanslılar 1071 yılından Malazgirt'te çarpışmış, Çağrı Bey'in oğlu Alp Arslan ve ordusunun zaferiyle Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır[60]. Alp Arslan'dan sonra Melikşah zamanında Şeddadi Beyliğinin başkenti haline getirilen Ani, Alp Arslan'ın kumandanlarından Artuk Bey'in oğulları tarafından kurulan Artukluların iki başkenti Hısn Kayfa (Hasankeyf) ve Diyar-ı Bekir (Diyarbakır), Saltukoğulları Danişmendoğulları, Mengücekoğulları gibi beylikler tarafından kurulan, araştırılmayı bekleyen Erzurum, Divriği, Sivas, Malatya, Harput sarayları, Anadolu'daki ilk Türk yerleşimlerinin önemli örneklerindendir[61].

Anadolu Selçuklu Devletinin kurucusu sayılan, Arslan Yabgunun torunu Süleyman Şah, Halep ve Antakya'yı kuşattıktan sonra Konya ve çevresini almış, daha sonra da 1075 yılında İznik'î kuşatarak kendine payitaht yapmıştır[62]. Ancak Selçuklular I. Haçlı seferi sonrasında burayı 1097'de Bizanslılara teslim etmek zorunda kalmış, daha sonra Orta Anadolu'ya çekilerek I. Kılıçarslan döneminde Konya'yı başkent yapmışlardır[63].

---

[58] R Arık, 2000, a.g.e., s. 16.
[59] O.Turan, 1969, a.g.e. s.75-76.
[60] O.Turan, 1969, a.g.e., s.134-144.
[61] R Arık, 2000, a.g.e., s.18.
[62] Osman Turan, a.g.e., s. 214.
[63] E. Merçil, *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*, Ankara 1991, s.116-117.

2.2. Alaaddin Keykubad ve Kubad Abad

Alaaddin Keykubad (1220 -1237)'in sultan olması ile Anadolu Selçuklu Devleti büyük bir gelişme göstermiştir. Siyasî, idarî, askerî yönlerden parlak olan bu dönemde büyük bir imar faaliyeti de göze çarpmaktadır. 1221-23 yıllarına tarihlenen Alanya Sarayı[64], ve Kayseri'deki Keykubadiye Sarayı (1224-26) [65] Keykubad tarafından yaptırılmış olup, II. Kılıçarslan'ın 1190'lı yıllarda yaptırdığı Konya Sarayı Kılıçarslan (Alaaddin) Köşkü[66]'nü yine Keykubad onartmıştır[67].

Araştırmamıza konu olan çivilerin büyük bölümünün ortaya çıkarıldığı Kubad-Abad Sarayı, Sultan Alaaddin Keykubad'ın kendisi tarafından planı çizilerek, av emiri ve mimar olan Saadettin Köpek'e yaptırılmıştır[68]. Sarayın yapım tarihi belli değildir. Prof. Dr. Ali Osman Uysal, I. Keykûbad'ın imar faaliyetlerinin 1220-1225 yılları arasında yoğunlaşmış olduğunu, dolayısıyla Alanya fethine giderken ya da oradan dönerken söz konusu yerin beğenilip sarayın yapılmaya başlanmış olabileceğini belirtmektedir[69]. Osman Turan; Kubad Abad'ın inşasına başlanmasını, İbn Bibi'de olayların anlatım sırasına bağlı kalarak, Mengücekli emiri Davut Şah'ın Selçuklu tâbiyetinden çıkmaya yeltendiği M.1225 yılı civarına vermiştir[70]. İbn Bibi, Mengücekli Davut Şah'ın bu hareketi üzerine; o sıralarda sahilde bulunan I. Keykûbad'ın, sahilden kalkıp Kubad Abad'a gittiğini, inşası tamamlanan binaları beğendiğini; "orada bir ay süreyle çevgan oynayarak, avlanarak ve rud sesi dinleyerek" vakit geçirdikten sonra Kayseri'ye geçtiğini anlatmaktadır[71]. Davut Şah'ın faaliyetleriyle ilgili olarak Harzemşah sultanı Celâleddin'in I. Keykûbad'a gönderdiği M.10 Kasım 1228 tarihli mektup[72]; söz konusu olayın tarihine ve dolaylı olarak Kubad Abad'daki

---

[64]Alanya Sarayı'nın mimarisi 1986 yılında Prof. Dr. Oluş Arık tarafından başlatılan kazılar sonucu aydınlatılmıştır. Alanya Kalesi hakkında detaylı bilgi için bkz; Prof. Dr. M. Oluş Arık, "Alanya İçkale Kazıları (1985-1991)" *Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı*, Selçuk üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi, Konya 1993, s .13-27.

[65]M. Zeki Oral, "Kayseri'de Kubadiye Sarayları", *Belleten (XVII)*, 1953, s. 501. İlk kazısı 1964 yılında Prof. Dr. Oktay Aslanapa tarafından gerçekleştirilmiş bundan 15 yıl sonra da Prof. Dr. M. Oluş Arık ve Prof. Dr. Rüçhan Arık tarafından kısa süreli bir kazı gerçekleştirilmiştir. 2015 yılından beri Prof. Dr. Ali Baş tarafından kazılar devam ettirilmektedir.

[66]Alaaddin Köşkü ile ilgili detaylı bilgi için bkz.; Mahmut Akok, "Konya'daki Alaeddin Köşkü, Selçuk Saray ve Köşkleri", *Türk Etnografya Dergisi*, S. XI, Ankara, 1969, s. 47-73.

[67]R. Arık,2000, a.g.e., s. 23.

[68]İbn-i Bibi, a.g.e., I, s.362-363.

[69]Ali Osman Uysal, "Kubad Abad Tarihi Hakkında", Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi, (Baskıda) 2018.

[70]Osman Turan, "Keykûbad I", *İA*, C.6, MEB Basımevi, Ankara, 1967, s.353-354.

[71]İbn-i Bibi, a.g.e., I, s.366.

[72]Osman Turan, 1967, a.g.m., s.355.

inşaat işlerinin tarihine dair ipucu vermektedir. Buna göre sultan, inşa faaliyetlerini yaklaşık olarak M.1226-1228 yılları arasında denetlemiş ve bazı binaların tamamlandığını görmüş olmalıdır[73]. Cornel Üniversitesi dendrokoloji uzmanları Büyük Saray'ın göl suyu çekildiğinde ortaya çıkan ahşap hatıllardan alınan bazı örnekleri analiz etmiş, bunların çoğunun 1231'de ardıç ağaçlarından kesilmiş olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre sarayın inşa tarihinin 1235 yılı olabileceğini ileri sürmüşlerdir[74]. Prof. Dr. Rüçhan Arık, bu tarihin kaynaklardan yola çıkarak tahmin edilen yapım tarihine denk düştüğünü belirtmektedir[75]. Kubad Abad saray sitesinin yakınlarında bulunan Kütler köyü cami'nin kapısına sonradan monte edilen kitabe, Kubad Abad Ulu Cami'ne aittir. Kitabe Bedreddin Sutaş'ın buranın valisi olarak Sultan Alaaddin adına 1236'da Ulu Cami'yi yaptırdığını haber vermektedir[76]. Sarayın inşasına paralel olarak hemen güneybatısındaki düzlükte bir şehir yerleşimi meydana geldiği anlaşılmaktadır[77].

2.3. Bölgenin Tarihçesi

Kubad Abad saray harabeleri **(Foto.4, Şek.1)**, Beyşehir gölünün güneybatı kıyısının orta kesiminde, en yüksek noktası deniz seviyesine göre 1133 m'yi bulan kayalık bir yarımadanın üzerinde yer alır[78].Yarımadanın güneyinde halkın "Toprak Tol" adını verdiği bir höyük yükselmektedir. Bu ikisinin arasında ise "Gürlevi" denilen tatlı su kaynağı bulunur. Gürlevi çevresinde ve höyük üzerinde de saraya ait kalıntılar görülmektedir. Bu alan, Torosların bir kolu olan Anamas dağının eteklerinden göle doğru uzanan ovanın kuzeydoğu ucuna denk gelmektedir. Saray külliyesinin binaları, genel olarak 4-10 m. aralığında yükseltiye sahip bir topoğrafya üzerine yerleştirilmişlerdir. Beyşehir gölünün zaman zaman alçalmasına bağlı olarak, yarımadanın batı tarafı meralık alan hâlini almakta ve arazi yarımada olmaktan çıkıp bir kıyı yükseltisine dönüşmektedir. Yağış yoğunluğuna

---

[73] Ali Osman Uysal, 2018, "Kubad Abad Tarihi... ",(Baskıda)

[74] P. I. Kuniholm, " Dendrochronologycally Dated Ottoman Monuments", *A Historical Archeology of Ottoman Empire: Breaking New Ground, Plenum Publishers,* New York 2000, s. 93-136 (127)

[75] R. Arık, 2000, a.g.e., s.211.

[76] R. Arık, 2000, a.g.e., s. 45.; Rüçhan Arık, İbrahim Hakki Konyalı'nın kitabenin tarihini 1235 olacak doğrultuda okuduğunu, bu tarihin dendokronoloji raporuna daha uygun düştüğünü belirtmektedir.

[77] Ali Osman Uysal, 2018,"Kubad Abad Şehri ve Kalıntıları" *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi*,(Baskıda); Burada bir şehir meydana geldiği M. Z. Oral, Konyalı, R. Arık ve T. Baykara tarafından da vurgulanmıştır. Bkz.; M. Z. Oral, "Kubadâbat Bulundu", *Anıt*, S.2, Konya 1949, s.2; İ. H. Konyalı, Âbideleri ve Kitâbeleriyle Beyşehir Tarihi (1967), Erzurum 1991, s.168; R. Arık, 2000, a.g.e., s.44; Tuncer Baykara, "Türkiye Selçuklularında Şehir/Kent ve Şehirliler/Kentliler", *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, C.1, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Ankara 2006, s.278.

[78] A. O. Uysal, 2018,"Kubad Abad'ın Tarihi…", (Baskıda)

bağlı olarak göl seviyesinin 1125,5 m.ye çıkabildiği de tespit edilmiştir[79]. Bu sıralarda alanın batı tarafı tamamen sularla kaplanmakta ve sadece toprak tol tarafında dar bir kıstak, yarımadanın karayla bağlantısını sağlamaktadır[80]. Beyşehir gölü havzasının iskân tarihi Prehistorik devirlere kadar inmektedir. Prehistorik Dönemlere ait yerleşimin yayılım alanı, Toprak Tol Höyüğü 'nün yer aldığı alana isabet etmektedir[81]. Ele geçen buluntuların değerlendirilmesi sonucu farklı alanlarda Erken Tunç Çağ ve Kalkolitik Çağ olmak üzere iki kültür katının varlığı anlaşılmıştır[82]. Neolitik yerleşim kalıntıları belirlenen göl çevresinde ise sırasıyla Hitit, Frig, Pers, Helenistik ve Roma egemenlikleri altında yaşamıştır.[83] Roma'nın ikiye ayrılmasından sonra Beyşehir Gölü çevresi Doğu Roma (Bizans) toprakları içinde kalmıştır. Beyşehir Gölü'nün Bizans dönemindeki ismi Pasgousa veya Poungousa olarak geçmektedir[84]. I. Kılıçarslan döneminde başkent yapılan Konya'nın yakın çevresi içinde kalan Beyşehir gölü havzasında Türk iskânının 11. yy sonlarından itibaren bölüm bölüm gerçekleştiği düşünülmektedir[85]. Bölgedeki Hıristiyanların 12. yüzyıldan itibaren Türkleşmeye başladıkları, yüzyılın sonlarına doğru da Beyşehir gölü çevresinin tümüyle Türk bölgesi haline geldiği tahmin edilmektedir[86]. Gölün çevresinin ve özellikle doğu taraflarının Selçuklu devrinde "Gurgurum (Gorgorum)" adıyla anıldığı anlaşılmaktadır[87]. Selçuklu dönemi kaynaklarında Kubad Abad hakkında I. Keykûbad'ın oğlu II. Keyhüsrev' den sonrasına ait pek bir veri bulunmamaktadır. Ancak Beyşehir Gölü bölgesinin 14. yüzyılda "Kubad Abad Gölü olarak anıldığı bilinmektedir[88]. Kubad Abad saray sitelerinin güneybatısında bulunan şehrin ise 14. Yüzyılda Moğollar ve uç beyleri arasındaki egemenlik mücadeleleri boyunca sürekli işgal ve tahrip edildiği, dolayısıyla şehir niteliğini kaybederek köye dönüştü, sarayın ise niteliğini kaybettiği sanılmaktadır[89]. Bölgenin bu yüzyılda bir süre

---

[79] A. S. Biricik, Beyşehir Gölü Havzasının Strüktüral ve Jeomorfolojik Etüdü, İstanbul 1982, s.121-124.
[80] A. O. Uysal, 2018,"Kubad Abad'ın Tarihi…", (Baskıda)
[81] Derya Yalçıklı, "Kubad Abad'da Prehistorik Dönemler", Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi, 2018 (Baskıda)
[82] Derya Yalçıklı, "Kubad Abad'da Prehistorik…" (Baskıda)
[83] A. O. Uysal, 2018 "Kubad Abad'ın Tarihi…", (Baskıda).; Kubad Abad ve çevresinin Helenistik dönem ve Roma dönemi verileri hakkında bkz; Oğuz Koçyiğit, "Kubad Abad ve Çevresinde Roma Dönemi Buluntuları", *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi*, 2018 (Baskıda)
[84] Ayşe Çaylak Türker, "Kubad Abad ve Çevresinde Bizans Dönemi Buluntuları", *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi*, 2018 (Baskıda); Prof. Dr. Ayşe Çaylak Türker, Beyşehir gölünün Karalis olarak da adlandırıldığını belirtmektedir. Bkz; aynı yer.
[85] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad'ın tarihi…", (Baskıda)
[86] A. O. Uysal, 2018,"Kubad Abad'ın tarihi…", (Baskıda)
[87] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad'ın tarihi…", (Baskıda)
[88] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad'ın tarihi…", (Baskıda).; Osman Turan, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar*, TTK Yayını, 2. Baskı, Ankara, 1988, s.14.
[89] R. Arık - O. Arık, *Anadolu Toprağının Hazinesi Çini, Selçuklu ve Beylikler Devri Çinileri*, Kale Grubu Kültür Yayınları, İstanbul, 2007, s.291.

İsmail Ağa isimli bir Moğol beyinin hâkimiyetinde kaldığı, daha sonra ise Osmanlılara satıldığı düşünülmektedir[90]. 15. yüzyılda Fatih Sultan Mehmet kesin hâkimiyet sağlayana dek Beyşehir Gölü çevresi Osmanlılar ile Karamanoğulları arasında el değiştirmiştir[91]. Buradaki şehir köye dönüşürken isminin Kubad Abad/ Yenişehir'den Şehirköy/ Şarköy adına dönüştüğü, Osmanlı kayıtlarına da bu şekilde geçtiği anlaşılmaktadır[92]. Kâtip Çelebi, 17. yüzyılın ortalarında hazırladığı Cihânnümâ'da bölgeyi tarif ederken, göl kenarındaki Alaaddin eserlerinden bahsetmektedir. Buradan yola çıkarak 17. yüzyılda saray külliyesinin henüz mevcut olduğunu düşünmek gerekir[93].

2.4. Saray Sitesi Kalıntılarının Keşfedilişi ve Ortaya Çıkarılışı

Sanat Tarihçisi F. Sarre, 1895 yılında Anadolu gezisi kapsamında Beyşehir'e gelmiş, ancak saray kalıntılarını görmeden buradan ayrılmıştır[94]. 1905 yılında Anadolu'da araştırmalar yapan ekipte yer alan Graf Von Schweinitz[95]; neresi olduğunu bilmeden buraları gezmiş ve göldeki Kız Kalesi'nin fotoğrafını çekerek buranın bir Ortaçağ harabesi olduğunu söylemiştir[96]. Cumhuriyet kurulduktan sonra artan Selçuklu araştırmaları çerçevesinde sarayların lokalizasyonları belirlenmeye çalışılmıştır. Konya Müzesi Müdürü M. Zeki Oral, 1949 yılında "Kubad Abad Bulundu" makalesini yayınlayarak, sarayı kesin biçimde lokalize ettiğini açıklamıştır[97]. M. Zeki Oral, bu keşfin ardından 1949-1950 yıllarında iki ay kadar Kubâd-Abad'da kazı yapmış, Büyük Saray ve Küçük Saray olarak tanımladığı binaların planlarını çizmiş, birkaç tane insan figürlü çini levhanın ve birkaç kuş figürünün fotoğrafını çekerek bunları yayımlamıştır[98]. M. Zeki Oral'ın, belki maddî imkânsızlıklar, belki de bu işin bir uzmanlar kadrosu gerektirdiğini düşünmesinden dolayı kazılara devam edemediği sanılmaktadır[99].

---

[90] A.O. Uysal, 2018, "Kubad Abad'ın tarihi…", (Baskıda)
[91] M. A. Erdoğru, "Beyşehir Sancağı İcmal Defteri", *Belgeler, Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, C.XIII, sayı:17, Ankara, 1988, s.118-120.
[92] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad Şehri…" (Baskıda)
[93] Kâtib Çelebi, Kitâb-ı Cihânnümâ li-Kâtib Çelebi, C.I, Tıpkı Basım, TTK Yayını, Ankara, 2009, s.618.
[94] F. Sarre, Küçük Asya Seyahati (1895 Yazı), *Selçuklu Sanatı ve Ülkenin Coğrafyası Üzerine Araştırmalar*, (çev. D. Çolakoğlu), İstanbul, 1998, s.166-167.
[95] H. H. Graf von Schweinitz, In Kleinasien ein Reitausflug Durch das Innere Kleinasiens im Jahre 1905, Berlin 1906, s. 31-33.
[96] R. Arık, 2000, a.g.e., s.45
[97] Zeki Oral, "Kubad Abad Bulundu", *Anıt,* X, Konya, 1949, s.23.
[98] Zeki Oral, "Kubad Abad Çinileri", *Belleten*, C.XVII., S.66, Ankara, 1959, s.209-222.
[99] M. Oluş Arık, "Kubadâbad Sarayı (I. Hafriyatın Hikâyesi)", *Önasya,* 38, 1968, s.6.

Zeki Oral'ın gerçekleştirdiği çalışmadan on beş yıl sonra, 1965 yılı Eylül ayında, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sanat Tarihi Kürsüsün' den Prof. Dr. Katharina Otto-Dorn başkanlığında; Dr. Gönül Öney, Dr. M. Oluş Arık, Dr. Fügen Tunçdağ (İlter), Yük. Mim. Curtis Campaigne ve fotoğrafçı Stephan Weckauf ile Müzeler Genel Müdürlüğü elemanı Murat Katoğlu'ndan oluşan ekip, Kubad Abad'da ilk bilimsel ve sistematik kazı faaliyetini başlatmıştır[100]. 1965 ve 1966 yıllarında olmak üzere iki sezon devam eden çalışmalarda özellikle Büyük Saray ve Küçük Saray'ın kazıldığı, külliyenin vaziyet planıyla birlikte bu iki yapının rölövelerinin çıkarıldığı, ilk bilimsel sonuçları içeren raporların ve makalelerin yayınlandığı görülmektedir[101]. 1967 yılında Mehmet Önder, Kubad Abad'da kazıyı sürdürmüş ve bulduğu çinileri yayımlamıştır[102]. Bundan sonra Kubad Abad'da on üç yıl boyunca hiçbir çalışma yapılmamıştır. Nihayet Prof. Dr. Rüçhan Arık, 1980 yılında gerçekleştirdiği yüzey araştırmasının ardından, 1981'de Kubad Abad kazılarını yeniden başlatmıştır[103]. 2016 yılına dek Rüçhan Arık başkanlığında yürütülen kazı çalışmaları, Kubad Abad araştırmalarının en uzun devresini oluşturmaktadır. Çalışmalar günümüzde Doç. Dr. Muharrem Çeken başkanlığında devam etmektedir.

2.5. Saray Külliyesinin Mimarisi

Kubad Abad, Beyşehir Gölü'nün güneybatı kıyısında, Torosların bir kolu olan Anamas Dağları'nın eteklerindeki küçük alüvyon ovasında, göle doğru çıkıntı yapan kayalık tepe ile toprak tol denen bronz çağı höyüğü çevresine yayılan bir külliye, bir site harabesidir[104]. Prof. Dr. Katharina Otto-Dorn'un çalışmaları sırasında tespit edilen kalıntılar ve bugün gözlenebilen izlere göre saray külliyesi; göle nazaran kuzey-güney ekseninde uzanan, kayalık bir yarımada ile bunun güneyindeki höyüğün (Toprak Tol) üzerine yerleşmiş görünmektedir. Toprak Tol'un güneyinde; batı ve güney taraftan sur ile doğu taraftan muhtemelen çit ile sınırlanmış avlak uzanmaktadır. Külliyenin güneybatısındaki ovada ise

---

[100]M. Oluş Arık, a.g.m., s.6.

[101]K. Otto-Dorn.- M. Önder, "Bericht über die Grabung in Kobadabad 1965", *Archaeologischer Anzeiger, Heft 2*, Berlin, 1966, s.170-183; K. Otto-Dorn – M. Önder, "Kubad-Abad Kazıları 1965 Yılı Ön Raporu", *Türk Arkeoloji Dergisi*, XIV/1-2, Ankara, 1967, s.237-243; K. Otto-Dorn, "Die Menschliche Figurendarstellung auf den Fliesen von Kobadabad", Forschungen zur Kunst Asiens, *In Memoriam Kurt Erdmann*, İstanbul 1969, s.111-139; K. Otto-Dorn, "Bericht über die Grabung in Kobadabad 1966", *Archaeologischer Anzeiger, Heft 4*, Berlin 1969, s.438-506.

[102]M. Önder, "Kubad Abad Saraylarında Yeni bulunan resimli Dört Çini", *Sanat Tarihi Yıllığı*, II (19661968), İstanbul 1969, s.116-121; M. Önder, "Kubadabad Çinilerinde Sultan Alâeddin Keykûbad I.in İki Portesi", *Sanat Tarihi Yıllığı*, III (1969-70), İstanbul 1970, s.121-124.

[103]R. Arık, "Türk Kültürüne Yönelik Arkeolojik Araştırmalar ve Kubadabad Kız Kalesi Kazısı", *Remzi Oğuz Arık Armağanı*, Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları, Ankara 1987, s.78.

[104]R. Arık, 2000, a.g.e., s. 48.

Kubad Abad şehrinin oluştuğu anlaşılmaktadır. Günümüze kadar ulaşmış mevki isimleri, Cami Altı mevki'nin batısındaki eski mezarlık alanı ve Kütler köyünde cami kapısı üzerine sonradan konulmuş kitabe; yerleşmenin saray külliyesi ile sınırlı kalmadığını, yanı başında bir şehrin doğduğunu ve sarayla aynı adı taşıdığını kanıtlamaktadır. Bu süreç içerisinde, şimdiki Hoyran (Gölyaka) kasabası sınırları içinde kalan alana ve Anamas dağı etekleri ile göldeki birçok adaya yapılar inşa edilmiştir. Bunların çoğu müstakil sayfiye binaları gibi görünmektedir. Fakat Kız kalesi**(Foto.5)**, konumu, mesafesi ve mimarisiyle kıyıdaki saray külliyesiyle bağlantılı, dolayısıyla sultanî bir yapıdır[105].

Saray külliyesi, bir iç sur ile kuşatılmış, birbirine bağlantılı avlular içerisine serbest nizamda yerleştirilmiş köşkler ve bunlara bağlı hizmet binalarından oluşmaktadır[106]. Bölgede, yirmiye yakın bina kalıntısı seçilebilmektedir. Bunlardan en büyük üç tanesinin niteliği anlaşılabilmektedir. En kuzeyde Büyük Saray**(Foto.6, Şek.2)**, onun güneyinde Küçük Saray**(Foto.7,Şek.3)** ve daha güneyinde de su seviyesinde Tershane (veya kayıkhane) **(Foto.8, Şek.4)** bulunmaktadır[107]. Yapıların inşa malzemelerine bakılarak bölüm bölüm tamamlandıkları anlaşılmıştır. Bu tespitten yola çıkarak Kubad Abad Saray Külliyesinin Edirne ve Topkapı saraylarının prototipi olabileceği düşünülmektedir[108]. M. Zeki Oral da Kubad Abad sarayının Topkapı Sarayı ile olan benzerliğine dikkat çekmiştir[109].

Birinci avluda kazılar sonucunda ortaya çıkarılan ve toprak üstünde görülebilen kalıntılara göre; külliyenin güney ucunda bugün yıkıntı halde olan giriş yer alır. Onun kuzeybatısında surun batı duvarına bitişik, 30x12 m. ölçülerinde, büyük dikdörtgen bir yapının **(Foto.9,Şek.5)**, temel ve yer yer su basma seviyesindeki duvarları bulunmaktadır[110]. Yapının doğu cephesinin güneydoğu köşesi yakınında bir kapı açıklığı bulunur. Buradan içeri girildiğinde ortada, doğu ve batı duvarlarına paralel bir seki uzanır. Yapının kuzeydoğu köşesinin seki biçimde yükseltildiği kalan izlerden anlaşılmaktadır. Bu hâliyle Selçuklu kervansaraylarının ahır-barınak bölümlerindeki sekili düzenlemeyi çağrıştırdığı, dolayısıyla binanın ahır veya muhafızlar için bir koğuş olabileceğini düşünülmektedir[111]. Ayrıca şantiye

---

[105] Ali Osman Uysal, 2018,"Kubad Abad Saray Külliyesinin Mimarisi", Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi, (Baskıda)
[106] A. O. Uysal, 2018,"Kubad Abad Saray …", (Baskıda)
[107] R. Arık, 2000, a.g.e., s.50.
[108] R. Arık, 2017, a.g.e., s.168; A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad Saray…", (Baskıda)
[109] Z. Oral, "Kubâd-Âbâd Nasıl Bulundu ?", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl: 1953, Cilt: II, Sayı: 2-3, Ankara, 1954, s.175.
[110] R. Arık, 2017, a.g.e., s.169.
[111] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad Saray…"(Baskıda)

alanına yakın olması nedeniyle saray inşaatı bitene kadar atölye olarak kullanılmış olabileceği de belirtilmektedir[112]. Yapı moloz taş ile yığma duvar tekniği uygulanarak bina edilmiştir.

Dikdörtgen yapının kuzeybatısında son kazı çalışmalarında ortaya çıkarılan "Batı Köşkü" veya "Hamamlı Konut" olarak adlandırılan yapının**(Foto.10,Şek.6)**, yer yer temelleri ve su basma seviyesinde duvarları kalmıştır. Yapıya kuzeydoğu köşesindeki kapıdan girilerek giriş holüne geçilmekte, buradan odalara ve sonra batıdaki sofaya varılmaktadır. Sofanın iki yanında odalar yer almaktadır. Yapının kuzeybatı köşesinde bulunan hamamda art arda tek eksen üzerinde sıralanmış soyunmalık, ılıklık, sıcaklık, su deposu ve külhan mekânları bulunmaktadır.

2002 yılında külliyenin güneyinde yapılan kazılarda yan yana sıralanan, birbirine bitişik "Üç Mekânlı Yapı" olarak adlandırılan **(Foto.11,Şek.7)** bir yapı kalıntısı ortaya çıkarılmıştır. Bu yapı, birinci avlu ile dördüncü avluyu ayıran sura bitişik olup; Köşklü Hamamın doğusunda kalmaktadır. Yapının batısında bir servis mekânı ile bir tuvalet yer alır. Her üç mekânın güneybatı köşelerindeki kapılar "Gürlevi" denen küçük göle, "Toprak Tol" denen höyüğe, dördüncü avluda yer alan avlak (paradayson)'a açılmaktadır. Orta ve batıdaki mekânlarda demircilik işlerinde kullanılan ocak kalıntılarına rastlanmıştır. Bu üç mekânlı yapının, saray için hizmet birimleri olarak işlev gördüğü düşünülmektedir[113].

Üç Mekânlı Yapı'nın batısında kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda, bir diğer büyük hamam kalıntısı, su deposu, sıcaklık mekanı, halvet hücreleri, ılıklık ve aralık mekanıyla ortaya çıkmıştır[114]. Birinci avlu içindeki kayalık alanın en yüksek noktasında biri güney-kuzey diğeri doğu batı yönünde birbirine dik (asimetrik) yerleştirilen iki yapı kalıntısı bulunmakta olup yapıların **(Foto.12,Şek.8)** bitişme biçimlerine bakılarak doğu batı yönündekinin daha önce inşa edildiği anlaşılmaktadır. Güney-kuzey yönündeki yapının doğu ve batı cephelerinde, aynı eksen üzerinde birer kapısı bulunur. Doğu-Batı yönündeki yapının kapı açıklığı ise kuzeydoğudadır. Birinci avluyu doğu yönden kuşatan surun batı yüzündeki kazılar sırasında ortaya çıkan, bu sura bitişik 6.10x7.15 m. ölçülerindeki mekân

---

[112]R. Arık, 2017, a.g.e., s.169.

[113]R. Arık, "Kubad Abad 2002 Yılı Kazı Çalışmaları*", 25. Kazı Sonuçları Toplantısı Bildiriler*, C.2., Ankara 2003, s.345-350 (346).

[114]Ali Osman Uysal, "Kubad Abad Hamamları", *Selçuk Üniversitesi Beyşehir Meslek Yüksek Okulu I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Beyşehir 2006, s. 85-96.

bir metreye yakın kalın duvarları ile bunun bir kule kalıntısı olabileceğini düşündürmektedir[115].

Külliyenin ikinci avlusu, avlunun göle doğru çıkıntı yapan topoğrafyasına uygun biçimlenmiş bir surla kuşatılmıştır. II. Avluda, külliyenin en önemli binalarından Küçük Saray'ın dışında, işlevleri tam anlaşılmayan birkaç bina, çeşme yapıları ve Büyük Saray'a geçişi sağlayan sekili yol yer almaktadır. Avlunun güneybatı ucundaki anıtsal girişten itibaren kuzeydoğuya doğru devam eden batı suru, Küçük Sarayın batısında bir kırılma yaparak kuzeybatıya dönüp Büyük Saray' a doğru devam etmektedir. Avlunun geri kalan bölümünü sınırlayan sur ise; anıtsal avlu girişinden itibaren önce doğu ya uzanmakta, sonra Küçük Sarayın portali önünde dirsek yapıp kuzeydoğuya yönelerek, sarayın doğu köşesi hizasında ikinci bir dirsekle kuzeybatıya devam etmekte ve batı surunun sonundaki yapı gurubuna ve Büyük Sarayın doğu suruna bitişmektedir. İkinci avlunun güneyinde, batı suru ile avlunun güney surunun kesiştiği yerde, anıtsal bir giriş kapısı (portal) bulunmaktadır. Bu kapı surdan batıya doğru çıkıntı yapan derin bir "Eyvan" biçiminde düzenlenmiştir. Kapının kuzeyine bitişik dört köşeli bir kule kalıntısı yer almaktadır. Bu kapının avluya açılan bölümü de "eyvan" biçiminde düzenlenmiş olup güney duvarı surla kaynaşmıştır. Kuzey duvarı ise batı suruna bitişik sekili yolun genişliği kadar içeri doğru uzanmaktadır. Böylece eşikten itibaren dışa ve içe doğru eyvan biçiminde açılan anıtsal bir giriş kuruluşu görülmektedir. İkinci avluda, Küçük Saray ile güneyindeki sur arasında dikdörtgen planlı yapı yer almaktadır. Yapının Küçük Saraya bakan cephesinde bir kapı açıklığı bulunmaktadır. Bu binanın kuzeydoğu cephesine bitişik bir koridor ve surdan dışarıya, tersane (kayıkhane) binasına açılan bir kapının kalıntısı mevcuttur. Dikdörtgen binaya bitişik, kuzeydoğu duvarı avlu zeminine kadar ayakta olan koridor görülmektedir. Koridorun sura doğru rampa gibi alçalan zemininin ortasında bir atık su kanalı bulunmaktadır. Bu kanal, Küçük Saray'dan çıkan atık su kanalının uzantısıdır ve kapının eşiğinden dışarı atılmaktadır.

Bir mimari kuruluş olarak "Sekili Yol" ikinci avlunun batı kanadını oluşturan sura bitişik, eyvanlı girişten itibaren sura paralel olarak Büyük Saray'a kadar devam etmekte, diğer yönde ise Küçük Saray'ın güneydoğusundaki dikdörtgen yapıya kadar uzanmaktadır. Böylece avludan yüksek bir yürüyüş yolu oluşturan bu sekinin yapıları birbirine bağladığı

[115] R. Arık, 2017, a.g.e., s. 176.

anlaşılmaktadır. Sekili yol, ikinci avlunun kuzeybatı ucundaki yapı grubu ile avlunun batı suru arasında bir koridora dönüşmektedir. Koridor, söz konusu yapı gurubunun batı köşesinde kuzeydoğu ya doğru dirsek yaparak dönmekte ve iki yandan duvarla sınırlanarak üçüncü avluya (Büyük Sarayın Terasına) ulaşmaktadır. Bu koridor ile Büyük Saray arasında kalan alan 2001 yılında kazılarak sarayın güneydoğu duvarına bitişik bir Hamam kalıntısı ortaya çıkarılmıştır. Hamam külhan bölümü dışında 8.25x1 7.00 m. lik bir alanı kaplamaktadır. Kazılar sonucunda, hamamın belli bir seviyeye kadar yıkılmış tuğla duvarları, külhan bölümündeki ocağın ağzı, su deposu sıcaklık ve buna bitişik hücre, ılıklık ve soyunmalık olması gereken mekânlar, duvarların içinde su künklerinin kalabilen izleri, tüteklikler; zemini tümüyle çökmüş bir hücre ile kısmen çökmüş olan ılıkık mekânında cehennemliğin tuğla ayakları ortaya çıkarılmıştır. Mevcut iç duvarlardan bazılarının cehennemliğin tuğla ayakları üzerine bindirilmiş oldukları saptanmıştır. Seki biçiminde yükseltilmiş soyunmalıktan, bir kapıyla, derinlemesine dikdörtgen ılıklığa geçilmektedir. Bu mekânın kuzey köşesindeki kapı ise sıcaklığa geçişi sağlamaktadır. Sıcaklık kare bir mekânı teşkil etmektedir[116].

Kubad Abad ören yerinde ayakta kalabilen yapılardan Küçük Sarayın plan özellikleri, Otto-Dorn'un 1966 yılı kazı çalışmaları sırasında, içindeki toprağın temizlenmesiyle ortaya çıkarılmıştır[117]. Rüçhan Arık tarafından ikinci avlunun çevresinde yapılan kazılarda elde edilen veriler sonucunda yapının iki katlı olduğu anlaşılmıştır[118]. Kare planlı yapının güney köşesindeki dışa dönük eyvan biçimli taç kapıdan sonra bir vestibül (giriş holü) mekânı, sofa (taht salonu) ve taht eyvanı ile bunların iki yanına dizilmiş odalar bulunmaktadır. Sarayın kuzeydoğu ve güneydoğu kanatlarının köşelerinde içe çekilmiş dış eyvanların içinde ve kuzeydoğu cephesinin ortasında birer kapı açıklığı görülmektedir. Kuzey eyvanının önünde binanın kuzey köşesinde yapılan kazılar sonucunda muntazam kesme taşlarla kaplı bir merdiven kalıntısı ortaya çıkmıştır. Merdivenin iki yanında taştan halka biçimli zıvana delikleri içinde çürümüş toz halinde ahşap kalıntılardan, merdiven basamaklarının iki yanında ahşap korkulukların kullanıldığı anlaşılmaktadır[119].

---

[116]Rüçhan Arık, "Kubad Abad 2001 Yılı Kazı Çalışmaları", *24. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.1, Ankara, 2002, s. 299-306.
[117]K. Otto-Dorn,- M. Önder, 1965, a.g.m., s. 438-506; R. Arık,2000, a.g.e., s. 56-71.
[118]R. Arık, 2017, a.g.e., s. 183.
[119]R. Arık, 2017, a.g.e., s.184.

Otto-Dorn'un tersane olarak adlandırdığı[120]yapı, ikinci avlunun güneydoğu kenarı yakınında, göl seviyesinde yer almakta olup, güneydoğu istikametinde göle açılmaktadır[121]. Yapı çok kalın taş duvarlarla sınırlanmış iki mekândan oluşmaktadır. Her bir mekânın göle bakan kenarı göle açılmaktadır.

Kubad Abad Külliyesinin bu en büyük yapısı, kısmen tıraşlanarak tesviye edilmiş kayalık bir alanın üzerine oturan üçüncü avlunun büyük bir bölümünü kaplamaktadır. Yapı Ön Avlu, Kabul Salonu ve Harem denilen üç ana bölümden oluşmaktadır. Yapının güneybatı kanadını oluşturan ön avlunun girişi kuzeybatı cephesinde zeminde görülen su künkleri ve atık su kanalı, burada bir kapı bulunduğunu kanıtlamaktadır[122]. Ön avlunun, güney duvarı boyunca güneybatı köşesinden güneydoğuya uzanan 80 cm yüksekliğinde kenarı pahlanmış sekinin gerisinde yan yana dizilen yedi küçük oda yerleştirilmiştir. Ön avlunun güneydoğu kenarındaki iki oda birer kapı ile avluya açılmaktadır. Bu odalarla saray cephesi arasındaki dar koridor Büyük Saray Hamam'ına geçişi sağlamaktadır. Ön avlunun kuzey köşesinde çeşme kalıntısı görülmektedir. Saray duvarındaki izlerden temeli ve künkleri belirlenen çeşmenin buraya dayandığı anlaşılmaktadır. Büyük Saray'ın planı bazı değişikliklerle Küçük Saraya benzemektedir. Avluya açılan bir portalden (taç kapı) binaya girilince bir vestibül ve iki yanında odaların yer aldığı bir giriş bölümü ile karşılaşılmaktadır. Ortada, kapı olduğu anlaşılan olan bir açıklıktan yüksek duvarla da çevrili büyük merkezi salona (hole) girilmektedir. Dikdörtgen planlı salonun ucunda taht eyvanı yer almaktadır. Taht eyvanı salonun zemininden 35 cm yüksek tutulmuştur. Zemini tuğla döşeli eyvanın arka duvarındaki kapı terasa açılmaktadır. Salonun iki yanında odalar bulunmaktadır. Kuzeybatı köşesinde yer alan odanın girişinin sağında kalan bölüm tuğla malzemeyle seki biçiminde yükseltilmiş, geri kalan kısım alçak tutularak bir koridor gibi geçiş hattı oluşturulmuştur. Duvarlarında in-situ çinilerin bulunduğu bu mekân, "divan" olarak adlandırılmıştır. Divan'ın kuzey köşesindeki kapı terasta, altında atık su tesisatı olan bir bölüme açılmaktadır. Taht eyvanının güney köşesindeki dar ve kısa dehliz, sarayın "Harem" olarak adlandırılan bölümüne geçişi sağlamaktadır. Bu bölüm -taht salonu-taht eyvanı eksenli ana bölüme dik

---

[120]K. Otto-Dorn,- M. Önder, 1965, a.g.m, s.172.

[121]Bu yapıda kazı çalışmaları 2013 yılında gerçekleştirilmiştir. Bkz; Rüçhan Arık, 2017, a.g.e., , s.187. Burada yapılan kazı çalışmaları, kuzeybatı taraftaki bölümün ortasında bir sekinin yer aldığını göstermiştir. Ayrıca bu bölümün arka cephesinde dışa açılan geniş bir kapı izi de tespit edilmiştir. Bkz; Ali Osman Uysal, 2018,"Kubad Abad Sarayı…", (Baskıda)

[122]A. O.Uysal, 2018, "Kubad Abad Sarayı…" (Baskıda) Ayrıca külliyenin su kaynakları ve altyapı sistemi için bkz.; Mesut Dündar, "Kubad Abad Sarayı Su Kaynakları ve Altyapı Sistemi" *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi*, 2018 (Baskıda)

bir açıyla, yine bir salon, ona açılan eyvan ve iki yanında odalar olmak üzere aynı planda yerleştirilmiştir. Buradaki taht salonu kareye yakın boyutlarda olup diğerinden daha küçüktür. Eyvanın arkasındaki kapı avluya açılmaktadır. Salonun kuzeydoğusunda yan yana dikdörtgen planlı iki oda yer almaktadır. Odalardan biraz daha büyük olanı kuzeydoğu duvarı kenarında tuğla duvarlarla bölünmüştür. Burası bir gusülhane ve tuvalettir[123]. Harem salonunun güney köşesindeki kapı ile eyvana bitişik zemini sekili bir başka odaya geçilmektedir. Odanın güneydoğu köşesindeki kapı ile terasa çıkılmaktadır. Güneybatı köşesindeki kapı ise bitişikteki başka bir odaya bağlanmaktadır.

Saray külliyesinde "Köşklü Hamam"ın **(Foto.13,Şek.9)**batı tarafında birinci avlunun suruna dayanan kalın bir diğer sur, dördüncü avluyu kuzeybatı yönünde sınırladıktan sonra "Toprak Tol" u (Höyüğü) da batıdan kuşatarak devam etmekte ve güney yönünde Gölyaka Köyüne doğru yaklaşık 1,5 km uzanmaktadır. Bu sur daha sonra dik bir açı yaparak göle dönüp devam etmiş olmalıdır[124]. Buna göre batı ve güneyden sur ile kuzeyden de dördüncü avlu ile kuşatılan bu geniş alanın avlak (paradayson) olduğunu belirten Otto-Dorn bunun örneklerine Erken-İslam Devri saraylarında da rastlanıldığına işaret etmektedir[125]. Yöre halkının “avlak” dediği bu alanın paradayson olduğu düşünülmektedir[126].

Beyşehir Gölü'nde çoğu antik yerleşme izlerine sahip irili ufaklı 20 ada bulunmaktadır. Yöre halkının Kız Kalesi olarak adlandırdığı adadaki kalıntılar, Kubad Abad'a bağlı bir ünite görünümündedir. Kız Kalesi, Kubad Abad Sarayı kıyısından 3,5 km kadar kuzeydoğuda, doğrudan doğruya sudan yükselen surlarla çevrili bir şato binası gibi görünmektedir[127]. Bizans dönemine ait bir geçmişe sahip olan Kız Kalesi[128], Selçuklu sultanları tarafından yeniden düzenlenmiş, surlar onarıldıktan sonra merkezine, en yüksek noktasına bir köşk, güney tarafına da çinilerle bezeli bir hamam inşa edilmiştir[129]. Kız Kalesi yaklaşık 3000 metrekarelik bir alana sahiptir. 1981-1985 yılları arasında R. Arık tarafından

---

[123]Külliyenin tuvalet mekanlarına dair detaylı bilgi içi bkz.; Alptekin Yavaş,” Anadolu Selçuklu Mimarisinde Tuvalet Mekanlarına Dair Bazı Notlar”, *Tütklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, S.25, Niğde, 2009, s.215-241. (222)
[124]R. Arık, 2017, a.g.e., s.198.
[125]K.Otto-Dorn, 1966, a.g.m., s.170-183.
[126]R. Arık, 2017, a.g.e., s.198.
[127]R. Arık, 1987, a.g.m., s.71-98.
[128]Kız Kalesinin Bizans dönemi hakkında bkz; Ayşe Ç. Türker, "Kubad Abad ve Kız Kalesi Kazılarında Bulunan Bizans Dönemini Temsil Eden Buluntular",*I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Beyşehir, 2006, s.69-75.
[129]R. Arık, 2017, a.g.e., s.200.

yürütülen araştırmalarda[130] önce yapının rölövesi hazırlanarak, kazı çalışmalarına, merkezde en yüksek noktadaki Ana Yapı denilen köşk kalıntısında başlanmıştır. Adanın merkezinde, ortada büyük tonozlu bir bina kalıntısı yer almaktadır. Bu yapının dışında, kuzeydoğu uçta yamuk planlı, tonozlu bir mekân ile adanın güney ve doğu kenarlarını sınırlayan sur kalıntıları boyunca, bir dizi de çeşitli mekân kalıntıları yan yana sıralanmaktadır. Bunların, güneybatı ve batı kenarlarda gruplanan bazılarının üst örtüleri sağlam kalmıştır. Köşkün batısında, kalan izlerden zeminin blok taşlarla döşeli olduğu anlaşılan, sivri beşik tonozlu bir eyvan, yapıya girişi sağlamaktadır. Eyvanın hemen güneybatı köşesinde, düzgün blok taşlarla kapalı bir merdiven kalıntısı yer almaktadır. Giriş mekânı, bu biçimlenişi ile Küçük Saray'ın eyvanlı giriş bölümüne benzemektedir. Buradaki merdiven yapının ikinci katına işaret etmektedir[131].Eyvanın gerisinde, eşik taşı hala yerinde duran bir kapıyla, eyvanla aynı eksende olan hole (salona) girilir. Holün iki yanına birer oda yerleştirilmiştir. Holün ucunda, güneydoğu ve kuzeydoğuda sivri kemerli birer eyvan hole açılmaktadır. Dikdörtgen bir alanı kaplayan bu yapının kuzeybatı köşesi içeri doğru bir girinti yapmaktadır. Kazı, adanın kuzey tarafında burç gibi dışa çıkıntı yapan yamuk planlı, beşik tonozlu mekânda da sürdürülmüş, burayı sınırlayan bir duvarla, mekâna girişi sağlayan bir açıklık saptanmıştır. Bu duvarın doğu ucunda belirlenen merdivenle bir terasa ya da seğirdime (duvara bitişik gözetleme ve yürüyüş sekisi) ulaşıldığı düşünülmektedir[132]. Adanın güneybatı ucunda yer alan yapılaşmada, üstü tonoz örtülü, art arda sıralanan mekânlar gurubu hamamı teşkil etmektedir.

20. yüzyıla bir harabe olarak ulaştığı tahmin edilen[133]Malanda köşkü Anamas dağının doğu eteğinde, Yenişarbademli'den göle kadar uzanan ovaya hâkim ve Kubad Abad sarayını gören bir noktada bulunmaktadır. Bina, Kubad Abad'a yaklaşık 11 km. Yenişarbademli'ye ise 4,5 km mesafededir. Köşk, halk tarafından "medrese" olarak tanımlanmaktadır. Malanda köşkü çevresinin Selçuklu devrindeki konumunu ve iskân yoğunluğu bilinmemekle birlikte yapının, doğu tarafındaki vadiyi kat ederek, Kubad Abad'a karadan ulaşımı sağlayan tek güzergâh gibi görünen kervan yoluna hâkim bir noktada kurulmuş olduğuna dikkat çekilmektedir[134]. Rüçhan Arık başkanlığındaki ekip tarafından

---

[130]R. Arık, "Kubad Abad 1985 Yılı Çalışmaları", VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı II, Ankara 1986, s.303-314.
[131]R. Arık, 2017, a.g.e., s.201.
[132]R. Arık, 2017, a.g.e., s.202.
[133]R. Arık, "Kubad-Abad/ Malanda Yüzey Araştırması", *Araştırma Sonuçları Toplantısı 11,* Ankara, 1994, s. 35-42 (37).
[134]Ali Osman Uysal, "Kubad Abad Sarayının Uzağındaki Bazı Sayfiye Yapıları: Hoyrandaki Kalıntılar ve

1992 yılında Malanda köşkünde yüzey araştırması ve temizlik çalışmaları yapılmıştır. Temizlik ve sondajlar sayesinde mevcut duvarları görünür hâle gelen yapının, yamaç tarafına muhtemelen teras duvarı çekilmiş bir alana kuzey-güney ekseninde inşa edildiği ve iç sofalı plan tipine uygun bir düzenlemeyi yansıttığı anlaşılmıştır[135]. Sofanın doğu kısmı yıkılmış olmasına rağmen plan tipi tanımlanabilen yapıya güney cephenin güneybatı köşeye yakın kısmındaki kapıdan girilmektedir. Enine dikdörtgen düzende, 12,30 x 2,32 m boyutlarında bir giriş mekânından (vestibül) geçilen derinlemesine doğrultudaki sofanın iki yanına odalar sıralanmıştır[136]. Mevcut kalıntılardan sofanın 5,22 x 16,70 m boyutlara sahip olduğu anlaşılmıştır. Sofanın batısındaki üç mekândan ortadaki, içten tuğla duvar ile iki üniteye bölünmüştür. Tuğla duvarın gerisinde foseptiğiyle birlikte defineciler tarafından tahrip edilmiş tuvalet yer almaktadır.[137] Sofanın kuzeybatısındaki oda diğerlerinden daha büyük olup, güneyindeki dar, enine dikdörtgen mekâna bir kapı ile bağlanmaktadır. Sofanın güneybatısında kalan üçüncü oda biraz küçük, enine dikdörtgen plandadır. Batı kanattaki mekânlardan sadece güneybatıdaki odanın sivri kemerli kapısı kısmen ayaktadır. Tuvaletli odanın sofaya açılan kapısının kemeri yıkılmıştır. Sofanın doğu kanadı yol bahanesiyle yıkıldığından[138]; bu odaların diğer kenarda sıralanan odalarla simetri durumunu karşılaştırabilmek güçleşmiştir. Bununla birlikte doğu kanattaki odaların sofayı sınırlayan duvar kalıntıları ve bu duvarlardaki kapı açıklıklarının alt kenarları ile yan duvarların kapılara yakın kısımları tespit edilebilmiştir. Bu verilere göre; sofanın güneydoğu köşesinde kalan oda, vestibülün doğu kenarı boyunca uzanmaktadır. Fakat onun güney duvarına göre biraz içerlek tutulmuştur. Bunun kuzeyindeki oda, mevcut duvar izlerinden takip edilebildiği kadarıyla, dar ve enine dikdörtgen bir hücredir. Sofanın doğu kanadında güneyden kuzeye doğru üçüncü mekânın kapısının kuzey tarafındaki duvar kütlesi diğer duvarlardan daha fazla bir genişliğe sahiptir. Bu duruma bakılarak söz konusu kütlenin sadece bir iç duvardan ibaret olmadığı, yapının tüm duvar dokusu ve künk gibi diğer arkeolojik izler dikkate alınarak, bu kütlenin duvarla birlikte bir merdiven kuruluşunu da ihtiva ettiği düşüncesi ifade

---

Malanda Köşkü" , *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi*, 2018, (Baskıda)

[135]R. Arık, 1994, a.g.b., s.37-38. ; Alptekin Yavaş, *Ortaçağ Konut Mimarisi Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Selçuklu Köşkleri*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2000, s.99-101.

[136]Bu yapı ve dönemin köşk plan tipleri için bkz.; Alptekin Yavaş, "Anadolu Selçuklu Köşklerinin Plan Tipleri Üzerine Tespitler", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt: 47, Sayı:1, Ankara, 2007, s.203-227.

[137]R. Arık, 2002, a.g.b., s.31.

[138]R. Arık, 1994, "Kubad-Abad/ Malanda …", s. 35-42 (37).

edilmektedir[139]. Örtü sistemi mevcut olmamakla birlikte, mekânların geometrik biçimleri ve Kubad Abad'daki yapılara bakılarak Malanda köşkünde de örtü sisteminde beşik tonoz kullanıldığı düşünülmektedir[140].

[139] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad Sarayının Uzağındaki…", (Baskıda)
[140] A. O. Uysal, 2018, "Kubad Abad Sarayının Uzağındaki…", (Baskıda)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KUBAD ABAD SARAYI KAZILARINDA BULUNAN ÇİVİLER

Sıra No: 1
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: X-J
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,58 cm **Çap:** 2,77 cm
(İğne) **En:** 0,90 cm **Boy:** 16,91 cm
Ağırlık: 122 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin iğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitli dövülmüştür. İğne gövdesinin bazı kısımlarında bükülmeler meydana gelmiştir. Bunlar olası bir kullanım sonrasına ait olabilir. Kabara yüzeyinde maruz kaldığı korozyondan kaynaklanan kısmi, ince çatlamalar görülür.

Sıra No: 2
Şekil No: 27
Foto No: 38
Buluntu Yılı: 2000
Buluntu Yeri: XX-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,40 cm **Çap:** 2,62 cm
(İğne) **En:** 0,76 cm **Boy:** 12,78 cm
Ağırlık: 76 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "G" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli olarak dövülen objenin iğnesi, kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. İğnenin uç kısmında oluşan bükülme dışında obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 3
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2006
Buluntu Yeri: LXIX-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,46 cm **Çap:** 2,18 cm
(İğne) **En:** 0,69 cm **Boy:** 7,08 cm
Ağırlık: 32 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje büyük ölçüde sağlam durumdadır.

Sıra No: 4
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XI-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 2,19 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 11,23 cm
Ağırlık: 33,01 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Büyük ölçüde sağlam durumdaki objenin dörtgen kesitli iğne yüzeyinde zamanla deformasyon oluşmuş, dairesel kesitli kabarasında ise korozyona bağlı bozulmalar meydana gelmiştir. Dövülerek üretildiği anlaşılan iğne gövdesi üzerinde bükülme görülür.

Sıra No: 5
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 1986
Buluntu Yeri: XXX-II/XXX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,46 cm **Çap:** 2,01 cm
(İğne) **En:** 0,76 cm **Boy:** 8,99 cm
Ağırlık: 44 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -

Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiş objenin iğne gövdesi üzerinde çekiç izleri görülmektedir. İğne kare kesitli, kabara ise dairesel kesitlidir. İğnenin uç kısmında kopmalar, kabarada korozyona bağlı çatlamalar oluşmuştur.

Sıra No: 6
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 1,75 cm
(İğne) **En:** 0,55 cm **Boy:** 7,95 cm
Ağırlık: 22,10 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje oldukça sağlam durumdadır. Dövülerek üretilmiş olan objenin iğnesi ve kabarası dörtgen kesitlidir. İğnenin uç kısmında kırılma görülür.

Sıra No: 7
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XLII-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 1,68 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 4,17 cm
Ağırlık: 13,38 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi kare kesitlidir. Kısmi bozulmalar dışında objenin kabarası sağlam durumda iken, iğnenin uç kısmı oldukça tahrip olmuştur.

Sıra No: 8
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XVI-E
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,39 cm **Çap:** 2,43 cm
(İğne) **En:** 0,81 cm **Boy:** 2,86 cm
Ağırlık: 25,12 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli objenin iğnesi, dairesel kesitli kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. Kabara yüzeyinde korozyona bağlı kopmalar görülmektedir. Zamanla iğnenin yüzeyi ve uç kısmında meydana gelen deformasyon dışında obje oldukça sağlam durumdadır.

Sıra No: 9
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: XLII-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,97 cm
(İğne) **En:** 0,49 cm **Boy:** 3,95 cm
Ağırlık: 13,22 gr.
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli dövülen objenin kabarası iyi durumdadır. Zamanla oluşan korozyona bağlı olarak iğne yüzeyinde çatlamalar, kopmalar ve kabuklanma görülmektedir. İğnenin ucu büyük oranda tahrip olmuştur.

Sıra No: 10
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XLII-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,92 cm
(İğne) **En:** 0,60 cm **Boy:** 2,51 cm
Ağırlık: 13,96 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesitli iğnesiyle obje kısmen sağlam durumdadır. Korozyon sebebiyle kabara yüzeyinde kopmalar, iğne

yüzeyinde derin çatlamalar görülmektedir. İğnenin ucu büyük oranda tahrip olmuştur.

Sıra No: 11
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XXXVIII-JJ/ XXXIX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 0,98 cm
(İğne) **En:** 0,28 cm **Boy:** 4,44 cm
Ağırlık: 3,01 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük oranda tahrip olmuş durumdadır. Dairesel kesitli kabaranın yüzeyinde kopmalar görülür. Dörtgen kesitli iğne yüzeyinde, zamanla oluşan korozyona bağlı çatlamalar ve bozulmalar meydana gelmiştir. Ayrıca, iğnenin uç kısmına yakın bölümde kullanım sonrasına ait olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 12
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XXXVIII-JJ/ XXXIX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,14 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 5,95 cm
Ağırlık: 8,21 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kabara ve dörtgen kesitli iğnesiyle obje iyi durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne yüzeyinde çatlamalar ve kabuklanma oluşmuştur. İğneye oranla daha iyi durumda olan kabara yüzeyinde yine korozyona bağlı kopmalar görülür.

Sıra No: 13
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XXXVIII-JJ/ XXXIX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 1,44 cm
(İğne) **En:** 0,55 cm **Boy:** 2,06 cm
Ağırlık: 8,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara sağlam durumda iken, iğne yüzeyinde korozyon sonucu çatlama ve kopmalar meydana geldiği görülür. İğnenin uç kısmı neredeyse tamamen tahrip olmuş durumdadır.

Sıra No: 14
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIII-E
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,41 cm **Çap:** 2,64 cm
(İğne) **En:** 0,80 cm **Boy:** 8,87 cm
Ağırlık: 30,12 gr.
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin iğne gövdesi üzerinde çekiç izleri görülmektedir. Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli mıh yüzeyinde korozyona bağlı kopma, kabuklanma ve çatlamalar meydana gelmiştir. İğne gövdesinin kabaraya oturan bölümü oldukça sağlam durumda iken, uç kısmının büyük kısmı tahrip olmuştur. Kabaranın yüzeyinde kırılma mevcuttur.

Sıra No: 15
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIII-E

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,46 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 2,57 cm
Ağırlık: 4,62 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası yanlara doğru eğimli olarak, dövme tekniği ile üretilmiştir. Dörtgen kesitli iğne yüzeyinde kullanım sonrası oluştuğu düşünülebilecek bir bükülme görülür. İğnenin gövdesi, uç kısmındaki tahribat dışında sağlam durumdadır. Bu tip mıhların hayvanlarda toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sıra No: 16
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-J
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 1,19 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 3,99 cm
Ağırlık: 5,19 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kabarası, dörtgen kesitli iğnesiyle obje sağlam durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne gövdesi yüzeyinde kabuklanma, kabara yüzeyinde kısmi çatlamalar ve kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 17
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXIV-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,14 cm **Çap:** 1,18 cm
(İğne) **En:** 0,28 cm **Boy:** 5,70 cm
Ağırlık: 8,63 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -

Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin dörtgen kesitli iğne gövdesi yüzeyinde çekiç izleri görülür. İğne, dairesel kesitli kabaranın merkezine oturmamaktadır. İğne ve kabara yüzeyinde deforme izleri dışında obje büyük ölçüde sağlam durumdadır.

Sıra No: 18
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIII-E
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,13 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 1,52 cm
Ağırlık: 3,60 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje, kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Zamanla oluşan deformasyon sonucu kabara ve iğne gövdesi yüzeyinde kopmalar ve çatlamalar meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı yok olmuştur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 19
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: LXVII-N
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,14 cm **Çap:** 1,38 cm
(İğne) **En:** 0,24 cm **Boy:** 2,37 cm
Ağırlık: 3,20 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiş obje sağlam durumdadır. Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesinin kabaraya yakın kısmında zamanla korozyona bağlı çatlamalar ve kopmalar oluştuğu anlaşılmaktadır. İğnenin uç kısmında kullanım sonrasına ait olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 20
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: LXVII-N
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 7,14 cm
Ağırlık: 20 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne ve kabara yüzeyinde çekiç izleri bulunmaktadır. İğnenin uç bölümünde oluşan bükülmeden kaynaklandığı anlaşılan kopma izleri dışında obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 21
Şekil No: 14
Foto No: 25
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXVI-FF
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,79 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 1,92 cm
Ağırlık: 3,20 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.1" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğne ve kabarasıyla obje iyi durumdadır. Zamanla oluşan korozyona bağlı olarak kabara ve iğne gövdesi yüzeyinde kabuklanmalar meydana gelmiştir. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 22
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,06 cm
(İğne) **En:** 0,24 cm **Boy:** 3,80 cm
Ağırlık: 3,75 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesitli iğnesi ile obje sağlam durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne gövdesinin kabaraya yakın bölümünde çatlamalar oluşmuştur.

Sıra No: 23
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXX-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,43 cm **Çap:** 2,02 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 1,73 cm
Ağırlık: 4,25 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası yanlara eğimli olarak dövülmüştür. İğne dörtgen kesitli ve uç kısmı tahrip olmuştur. Büyük ölçüde sağlam durumdadır. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 24
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXX-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,31 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 5,14 cm
Ağırlık: 16,18 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Obje, dövme tekniği ile üretilmiştir. Büyük oranda sağlam durumdadır. Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin uç kısmının tahrip olduğu görülmektedir.

Sıra No: 25
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XVIII-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 0,80 cm
Boy: 1,19 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 4,18 cm
Ağırlık: 4,82 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğne ve kabarası iyi durumdadır. Kabara, iğneye dikey olarak dövülmüştür. Bu tip mıhlar, kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla bu objenin daha önce kullanılmamış olduğu düşünülebilir. Mıhın kabara ve iğne yüzeyinde maruz kaldığı yoğun korozyondan kaynaklanan deforme izleri görülür.

Sıra No: 26
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,36 cm **Çap:** 1,68 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 5,57 cm
Ağırlık: 11,44 gr
Fonksiyon:
Tipi: “D” tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara ve dörtgen kesitli iğnesiyle obje kısmen sağlam durumdadır. Zamanla oluşan korozyon sonucu kabara ve iğne yüzeyinde kopmalar ve çatlamalar oluşmuştur. Ayrıca, İğne gövdesi yüzeyinde kullanım sonrasında oluştuğu düşünülen bükülme mevcuttur.

Sıra No: 27
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,10 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 5,51 cm
Ağırlık: 6,87 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiştir. Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu mıh yüzeyinde çatlama, kabuklanma ve kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 28
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 1999
Buluntu Yeri: XL-II
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,35 cm **Çap:** 2,07 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 7,55 cm
Ağırlık: 20,95 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesinin kabaraya yakın bölümünde oluşan bükülme, iğnenin uç bölümüne kadar devam etmektedir. Objenin yüzeyinde deforme izleri görülür.

Sıra No: 29
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 1999
Buluntu Yeri: XL-II
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,68 cm
(İğne) **En:** 0,55 cm **Boy:** 1,78 cm
Ağırlık: 4,79 gr
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu kabara yüzeyinde çatlamalar ve kopmalar meydana gelmiş, iğnenin

uç bölümü neredeyse yok olmuştur. Ayrıca kabara ve iğne yüzeyinin bütününde kabuklanma görülür.

Sıra No: 30
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 1999
Buluntu Yeri: XL-II
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,38 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 3,01 cm
Ağırlık: 3,43 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğnesi ve kabarasıyla obje sağlam durumdadır. İğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluşabilecek bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 31
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LXI-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,28 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 3,90 cm
Ağırlık: 4,87 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dövülerek üretilmiş olup iğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitlidir. İğne ve kabara yüzeyinde bozulma izleri görülür.

Sıra No: 32
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LXI-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme

Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,39 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 2,61 cm
Ağırlık: 2,81 gr
Fonksiyon:
Tipi: “C” tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İnce bir yapıya sahip objenin kabara yüzeyinde yer yer çatlamalar mevcuttur. Kullanım sonrasında iğne gövdesinde 90°lik bir bükülme meydana gelmiştir.

Sıra No: 33
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1989
Buluntu Yeri: XXX-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,06 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 4,87 cm
Ağırlık: 6,63 gr
Fonksiyon:
Tipi: “C” tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası ve iğnesiyle obje sağlam durumdadır. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğne gövdesi yüzeyinde kabuklanma meydana gelmiştir. İğnenin uç bölümünde kullanım sonrasında oluştuğu düşünülen bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 34
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1989
Buluntu Yeri: XXX-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,65 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 3,85 cm
Ağırlık: 6,40 gr
Fonksiyon:
Tipi: “C” tipi
Süsleme: -

Durumu: Kabarası dairesel kesitlidir. Objenin dörtgen kesitli iğne gövdesi yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. Zamanla oluşan korozyon nedeniyle kabara yüzeyinde çatlama ve kopmalar mevcuttur.

Sıra No: 35
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1989
Buluntu Yeri: XXX-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,06 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 4,10 cm
Ağırlık: 3,41 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu kabara ve iğne yüzeyinde deformasyon oluşmuştur.

Sıra No: 36
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: XVII-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,58 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 2,70 cm
Ağırlık: 5,69 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kabarası ve iğnesiyle obje iyi durumdadır. Kabara yüzeyinde, iğnenin kabaraya yakın bölümünde yoğun kabuklanma görülür. İğnenin ucu kısmen tahrip olmuştur.

Sıra No: 37
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: XVII-H
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,65 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 2,65 cm
Ağırlık: 5,15 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne kabaranın merkezine oturmamakla birlikte, iğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluştuğu düşünülen bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 38
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,33 cm **Çap:** 1,63 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 4,25 cm
Ağırlık: 9,16 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje, zamanla oluşan korozyon sonucu oldukça bozulmuştur. Kabaradan başlayarak iğne gövdesinin ortasında son bulan derin bir çatlama mevcuttur. Ayrıca, kabaranın bir bölümü kopmuş durumdadır.

Sıra No: 39
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XLVIII-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,83 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 2,63 cm
Ağırlık: 5,45 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -

Durumu: Objenin dörtgen kesitli kabarası yanlara doğru eğimli olarak, dövme tekniği ile üretilmiştir. Dörtgen kesitli iğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluşabilecek bir bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 40
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 1992
Buluntu Yeri: XLI-GG/XLI-HH
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,26 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 2,17 cm
Ağırlık: 3,87 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dörtgen kabarası yanlara eğimli olarak dövülmüştür. Dörtgen kesitli iğnenin uç kısmında bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 41
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1992
Buluntu Yeri: XLI-GG/XLI-HH
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 0,75 cm
Boy: 0,76 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 2,91 cm
Ağırlık: 2,75 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası oldukça bozulan objenin iğnesi sağlam durumdadır. Kabara iğneye dikey olarak dövülmüştür. Bu tip mıhlar, kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla bu objenin daha önce kullanılmamış olduğu düşünülebilir.

Sıra No: 42
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,49 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 4,03 cm
Ağırlık: 6,61 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma, çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 43
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,66 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 2,14 cm
Ağırlık: 2,75 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin uç kısmı tahrip olmuştur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 44
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXV-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,82 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 4,52 cm
Ağırlık: 14,99 gr

Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel kesitlidir. Dörtgen kesitli iğnenin yüzeyinde bulunan çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne gövdesi yüzeyinde kabuklanma meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı tahrip olmuştur.

Sıra No: 45
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXV-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,35 cm **Çap:** 1,65 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 2,41 cm
Ağırlık: 5,24 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi dörtgen kesitli objenin kabarası piramidal formda dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Kabara yüzeyi korozyon sonucu bozulan objenin iğne yüzeyi daha sağlam durumdadır. İğnenin uç kısmı yok olmuştur.

Sıra No: 46
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,65 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 5,20 cm
Ağırlık: 14,81 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Obje iyi durumdadır. Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Kabarası oldukça ince bir yapıya sahip olan objenin iğne gövdesinde kullanım sonrasına ait olabilecek bir bükülme mevcuttur. Ayrıca iğnenin uç kısmının bir bölümü tahrip olmuştur.

Sıra No: 47
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,14 cm **Çap:** 1,46 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 3,80 cm
Ağırlık: 4,89 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli obje, büyük oranda sağlam durumdadır. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma oluşmuştur. İğnenin uç bölümü kısmen tahrip olmuştur.

Sıra No: 48
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 2,04 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 6,98 cm
Ağırlık: 24,38 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yüzeyinde kabuklanma, iğne gövdesi üzerinde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 49
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVII-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 1,80 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 4,99 cm
Ağırlık: 15,82 gr

Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara ve dörtgen kesitli iğne yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan obje büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 50
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: LXI-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,09 cm	**Çap:**	0,95 cm
	Boy:	0,77 cm		
(İğne)	**En:**	0,42 cm	**Boy:**	6,01 cm

Ağırlık: 5,55 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara, iğneye dikey olarak dövülmüştür. Bu tip çiviler, kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla örnekteki bükülmenin kullanımdan kaynaklı olduğu düşünülebilir. Maruz kaldığı yoğun korozyona bağlı kabara ve iğne yüzeyinde deforme izleri görülmektedir.

Sıra No: 51
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: LXI-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,07 cm	**Çap:**	1,57 cm
(İğne)	**En:**	0,33 cm	**Boy:**	1,58 cm

Ağırlık: 3,43 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon nedeniyle kabara yüzeyinde kabuklanma ve

çatlamalar oluşmuş, iğnenin uç kısmı tahrip olmuştur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 52
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: LXI-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,13 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 1,74 cm
Ağırlık: 2,58 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli objenin yüzeyinde maruz kaldığı

Sıra No: 53
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-U
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,55 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 3,58 cm
Ağırlık: 7,69 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olup, büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 54
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-U
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,75 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 7,33 cm
Ağırlık: 22,16 gr
Fonksiyon:

Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen mıhın kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Obje, iğne gövdesinin orta bölümünde görülen deforme izleri dışında sağlam durumdadır.

Sıra No: 55
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-U
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,12 cm	**Çap:**	0,95 cm
	Boy:	1,11 cm		
(İğne)	**En:**	0,42 cm	**Boy:**	9,06 cm

Ağırlık: 17,96 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası iğneye dikey olarak dövülmüştür. Bu tip çivilerin kabaraları, bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla kabara ve iğne gövdesi üzerinde meydana gelen bükülmeler kullanıma işaret etmektedir. Ayrıca, kabara yüzeyinde yer alan çatlama da kullanım sonrasına ait olabilir.

Sıra No: 56
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-HH
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,23 cm	**Çap:**	1,27 cm
(İğne)	**En:**	0,26 cm	**Boy:**	5,73 cm

Ağırlık: 10,93 gr
Fonksiyon:
Tipi:
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Mıh, kabara ve iğne yüzeyinde yer yer görülen deforme izleri dışında sağlam durumdadır.

Sıra No: 57
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXIV-C
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,37 cm **Çap:** 2,29 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 6,10 cm
Ağırlık: 26,01 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Yüzeyinde görülen çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. İğnesi maruz kaldığı korozyon sonucu oldukça bozulan objenin kabarası büyük oranda sağlam durumdadır. Çivinin iğne gövdesinin orta bölümünde meydana gelen bükülmenin kullanım sonrasında oluştuğu düşünülebilir.

Sıra No: 58
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXIV-C
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,94 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 6,49 cm
Ağırlık: 25,66 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğne ve kabarası dörtgen kesitli olarak dövülen obje iyi durumdadır. Kabara ve iğne yüzeyinde deforme izleri görülmesinin yanı sıra iğne gövdesinin kabaraya yakın olan bölümünde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 59
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,07 cm **Çap:** 1,45 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 3,09 cm

Ağırlık: 4,78 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne gövdesi ve kabara yüzeyinde kabuklanma, çatlama ve kırılmalar meydana gelmiştir. Büyük bölümü kırılgan bir yapıda olan objenin yüzeyinde kopma izleri görülmektedir.

Sıra No: 60
Şekil No: 14
Foto No: 25
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,06 cm **Çap:** 1,77 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 2,24 cm
Ağırlık: 5,25 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.1" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin uç kısmında, kabaranın bir bölümünde kopmalar mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 61
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 1999
Buluntu Yeri: XLI-II/ XLI-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,77 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 2,37 cm
Ağırlık: 6,19 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Sağlam durumda olan objenin iğnesi dörtgen kesitlidir. Dörtgen kesitli kabarası yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. İğne ve kabara yüzeyinde deforme izlerinin görülmesinin yansıra,

iğnenin uç kısmı günümüze ulaşamamıştır. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 62
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 1999
Buluntu Yeri: XLI-II/ XLI-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,15 cm **Çap:** 1,77 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 1,86 cm
Ağırlık: 5,85 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası yanlara doğru eğimli olarak, dövme tekniği ile üretilmiştir. İğnenin gövdesi büyük oranda iyi durumda iken, uç kısmı tahrip olmuştur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak üzere kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 63
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXX-II/ XXX-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,81 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 5,67 cm
Ağırlık: 14,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Büyük oranda sağlam durumda olan objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yüzeyinde, iğnenin uç kısmında harç kalıntıları görülmektedir.

Sıra No: 64
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXX-II/ XXX-GG
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,40 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 6,04 cm
Ağırlık: 9,82 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiş objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin gövdesi maruz kaldı korozyon sonucu deformasyona uğramış, kopma, çatlama ve kırılmalar meydana gelmiştir. Gövdenin kabaraya yakın olan bölümünde görülen bükülme dikey aksta düz uzanan iğnenin yüzeyinde kırılma meydana getirmiştir. Kabara iğneye oranla iyi durumdadır.

Sıra No: 65
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXX-II/ XXX-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,49 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 6,17 cm
Ağırlık: 12,58 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan mıhın kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Korozyon nedeniyle kabara yüzeyinde kabuklanma, iğne yüzeyinde çatlamalar meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 66
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,31 cm **Çap:** 2,14 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 7,27 cm
Ağırlık: 29,96 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi

Süsleme: -
Durumu: Mevcut durumu iyi olan objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesinde ve uç kısmında çatlamalar görülmektedir.

Sıra No: 67
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 1,95 cm
(İğne) **En:** 0,38 cm **Boy:** 6,87 cm
Ağırlık: 18,44 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olan objenin iğnesinin kabarayla birleştiği bölümde harç izleri görülmektedir. Uç kısmı büyük oranda tahrip olan iğnenin gövdesinin orta bölümünde kabuklanma mevcuttur.

Sıra No: 68
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,13 cm **Çap:** 1,48 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 5,84 cm
Ağırlık: 9,15 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara, iğneye oranla sağlam durumdadır. İğne yüzeyinde zamanla oluşan korozyona bağlı çatlama ve kabuklanma görülürken, kabara yüzeyinde kopmalar mevcuttur.

Sıra No: 69
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 1,16 cm
Boy: 0,93 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 5,45 cm
Ağırlık: 5,36 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yüzeyinde meydana gelen çatlama, iğnenin uç bölümünde görülen kabuklanma dışında sağlam durumdadır. Bu tip mıhların kabaraları kullanım esnasında bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla, kabara yüzeyinde bükülme oluşmaması, çivinin daha önce kullanılmadığına dair bir işarettir.

Sıra No: 70
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 1,35 cm
Boy: 1,23 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 4,84 cm
Ağırlık: 4,83 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesitli iğnesiyle obje, maruz kaldığı korozyon sonucu büyük oranda deformasyona uğramıştır. İğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma, çatlama ve kopmalar mevcuttur. Kabarası bükülen mıhın daha önceden kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Sıra No: 71
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 2,04 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 6,49 cm

Ağırlık: 21,45 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Mıh, iğne gövdesinde görülen çatlamalar ve uç kısmında oluşan kabuklanma dışında büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 72
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 2,04 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 6,84 cm
Ağırlık: 17,50 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu deformasyona uğrayan objenin kabarasının bir bölümü kopmuştur. Kabaraya oranla sağlam durumda olan iğne yüzeyinde kabuklanma ve çatlamalar mevcuttur. İğne gövdesinin orta bölümünden başlayan, uç kısmına kadar devam eden bükülme, kullanım sonrasında oluşmuş bir izi teşkil eder.

Sıra No: 73
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,87 cm
(İğne) **En:** 0,39 cm **Boy:** 5,93 cm
Ağırlık: 17,66 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli obje, dövme tekniği ile üretilmiştir. İğne gövdesi yüzeyinde kullanım sonrasında oluşmuş

olabilecek bükülme mevcuttur. Ayrıca, iğne ve kabara yüzeyinde harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 74
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: XV-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 2,42 cm
Ağırlık: 6,49 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde deforme izleri görülmektedir. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 75
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 1,17 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 1,89 cm
Ağırlık: 2,28 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğne ve kabarası dövme tekniği ile üretilmiştir. Büyük oranda sağlam durumdaki iğnenin uç kısmı günümüze ulaşamamıştır. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 76
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-DD
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,36 cm **Çap:** 1,44 cm
(İğne) **En:** 0,23cm **Boy:** 2,93 cm
Ağırlık: 5,33 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje, iyi durumdadır. Kabara yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. İğne gövdesinin orta bölümünden itibaren bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 77
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,31 cm **Çap:** 2,06 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 7,56 cm
Ağırlık: 25,22 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Zamanla oluşan korozyon sonucu kabara yüzeyinde kabuklanma, kopmalara bağlı olarak iğnenin dörtgen kesitli yapısında incelemeler meydana gelmiştir. Kabarası iğneye oranla daha iyi durumdadır.

Sıra No: 78
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,38 cm
Boy: 1,33 cm
(İğne) **En:** 0,48 cm **Boy:** 9,29 cm
Ağırlık: 34,45 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -

Durumu: Dövülerek üretilen çivinin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaraya oranla iyi durumda olan iğnenin gövdesinde kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur. Oldukça tahrip olmuş kabara kullanılmak üzere bükülmüştür. Dolayısıyla, bu obje işlevini yerine getirmek üzere kullanılmıştır.

Sıra No: 79
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XII-D
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,66 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 2,40 cm
Ağırlık: 7,71 gr
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin iğnesi ve kabarası dörtgen kesitlidir. Çakılmak üzere vurulan kabaranın bir kısmı ve iğnenin uç bölümü günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 80
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XII-D
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,67 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 4,59 cm
Ağırlık: 10,21 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiş çivinin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesi yüzeyinde kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek iki farklı bükülme noktası mevcuttur. Kabarası büyük oranda sağlam durumda olan objenin iğne gövdesi yüzeyinde korozyon sonucuna tekevvün eden kabuklanma ve çatlamalar görülmektedir.

Sıra No: 81
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXXII-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,66 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 2,06 cm
Ağırlık: 4,86 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje dövülerek üretilmiştir. İğnesi iyi durumda olan objenin kabara yüzeyinde deforme izleri görülmektedir. Nal ile toynak arasında bağlantı aracı olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 82
Şekil No: 17
Foto No: 27
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXXII-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,43 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 2,09 cm
Ağırlık: 5,27 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnesi kabaranın merkez noktasına oturmayan objenin kabarası yanlara eğimi olarak dövülmüştür. Ucu tahrip olmuş iğnenin gövde yüzeyinde kullanım izini teşkil eden bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 83
Şekil No: 18
Foto No: 29
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLIV-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,35 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 4,46 cm
Ağırlık: 7,80 gr

Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu kabara yüzeyinde kabuklanma, iğne yüzeyinde çatlama ve kopmalar görülür. İğnenin uç kısmında bükülme mevcuttur.

Sıra No: 84
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2011
Buluntu Yeri: LXI-P
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,61 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 4,75 cm
Ağırlık: 10,97 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. İğne kabaranın merkez noktasına oturmamakla birlikte yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır. Obje kısmen sağlam durumdadır.

Sıra No: 85
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXII-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,36 cm **Çap:** 1,89 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 4,91 cm
Ağırlık: 17,97 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaranın yüzeyinde görülen kabuklanma ve iğnenin uç kısmında zamanla oluşan deformasyona bağlı meydana gelen kopmalar dışında obje iyi durumdadır.

Sıra No: 86
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: LX-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,14 cm **Çap:** 1,04 cm
(İğne) **En:** 0,21 cm **Boy:** 3,15 cm
Ağırlık: 2,26 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje dövme tekniği ile üretilmiştir. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma görülür. Genel yapısı sağlam olan mıhın kabarasının bir bölümü tahrip olmuştur.

Sıra No: 87
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXX-II/ XXX-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,67 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 7,43 cm
Ağırlık: 13,71 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olan obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 88
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXX-II/ XXX-GG
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,65 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 6,48 cm
Ağırlık: 13,68 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -

Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli dövülen obje iyi durumdadır. İğne dikey aksta dik uzanması gerekirken, yüzeyde meydana gelen bükülme sonucunda kırılma oluşmuştur.

Sıra No: 89
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIX-F/XX-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 0,99 cm
Boy: 0,79 cm
(İğne) **En:** 0,24 cm **Boy:** 5,79 cm
Ağırlık: 6,57 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Oldukça iyi durumda olan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli dövülmüştür. Kabaranın büküldüğü görülmektedir. Bu tip mıhlar, kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. İğne yüzeyinde aynı durum söz konusu olduğundan çivinin daha önce kullanıldığı düşünülebilir.

Sıra No: 90
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 1,20 cm
(İğne) **En:** 0,39 cm **Boy:** 4,40 cm
Ağırlık: 8,57 gr
Fonksiyon:
Tipi: “C” tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitli obje dövme tekniği ile üretilmiştir. Zamanla oluşan korozyon sunucu yüzeyinde kabuklanma meydan gelmiştir. İğne gövdesinden başlayarak uç kısmına kadar uzanan bükülme mevcuttur.

Sıra No: 91
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,43 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 5,39 cm
Ağırlık: 9,47 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğne dörtgen olarak dövülmüştür. Objenin kabarasıyla iğnesinin birleştiği noktada yoğun kabuklanma görülür. Ayrıca, yine bu noktada harç izleri mevcuttur. Sağlam durumda olan iğnenin gövde ve uç bölümü zamanla deformasyona uğramıştır.

Sıra No: 92
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 2011
Buluntu Yeri: LXIV-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,37 cm **Çap:** 2,19 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 8,41 cm
Ağırlık: 27,16 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne ve kabara yüzeyinde maruz kaldığı korozyon sonucu kabuklanma ve çatlamalar meydana gelmiştir. Kabaraya oranla sağlam durumdaki iğne gövdesinin orta bölümünde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 93
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXXIII-EE
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,17 cm **Çap:** 1,49 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 5,00 cm

Ağırlık: 10,58 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje iyi durumdadır. İğne gövdesi üzerinde yer yer kabuklanmalar görülse de mıh büyük oranda sağlam durumdadır. Kabaranın iğneye oturduğu bölümde harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 94
Şekil No: 23
Foto No: 34
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXXIII-EE
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,50 cm
(İğne) **En:** 0,38 cm **Boy:** 7,23 cm
Ağırlık: 13,31 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje iyi durumdadır. Maruz kaldığı korozyon nedeniyle çivi yüzeyinde kabuklanma meydana gelmiştir. İğnenin uç bölümü kısmen tahrip olmuştur.

Sıra No: 95
Şekil No: 20
Foto No: 31
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LXIX-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,17 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 6,01 cm
Ağırlık: 7,94 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyinde çekiç izleri görülen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğne

ucunda ve kabarada yoğun kabuklanma, iğne gövdesinde çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir. Objenin genel yapısı oldukça bozulmuştur.

Sıra No: 96
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LXIX-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,58 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 2,17 cm
Ağırlık: 5,27 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kabarası yanlara doğru eğim oluşturacak şekilde dövülen obje iyi durumdadır. Dörtgen kesitli iğnenin uç kısmı deformasyona maruz kalmıştır. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 97
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXII-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,39 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 3,48 cm
Ağırlık: 6,11 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje büyük oranda sağlam durumdadır. İğne gövdesinde kullanım sonrasında oluştuğu düşünülebilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 98
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXII-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme

Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,47 cm **Çap:** 1,53 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 3,09 cm
Ağırlık: 5,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 99
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXII-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 1,33 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 2,49 cm
Ağırlık: 4,53 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje kısmen sağlam durumdadır. İğnenin bir kısmı kullanım esnasında ya da korozyon sebebiyle tahrip olmuştur.

Sıra No: 100
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXVI-B
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,47 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 2,25 cm
Ağırlık: 6,83 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Obje, iğnesinin uç kısmındaki tahribat dışında büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 101
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXVI-B
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,61 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 1,76 cm
Ağırlık: 5,58 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitlidir. Dikey aksta düz uzanan iğnenin uç kısmında meydana gelen bükülme sonucu kırılma oluşmuştur. Bu durum objenin daha önce kullanıldığı ihtimalini akla getirir. Genel formu sağlam olan objenin iğne ve kabara yüzeyinde deforme izleri görülür.

Sıra No: 102
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXVI-B
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,13 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,57 cm **Boy:** 1,56 cm
Ağırlık: 4,87 gr
Fonksiyon:
Tipi: "A" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Objenin yüzeyleri zamanla oluşan korozyon sonucu oldukça bozulmuştur. İğnenin uç kısmı, kabaranın bir bölümü kopmak suretiyle günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 103
Şekil No: 11
Foto No: 22
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: LXVI-B
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,13 cm **Çap:** 1,29 cm

	(İğne)	**En:**	0,44 cm	**Boy:**	2,82 cm
Ağırlık:	6,11 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"A" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumda olan objenin iğne gövdesi, zamanla oluşan korozyon sonucu yoğun deformasyona maruz kalmıştır.				

Sıra No:	104				
Şekil No:	30				
Foto No:	41				
Buluntu Yılı:	2007				
Buluntu Yeri:	LIX-S				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,08 cm	**Çap:**	0,86 cm
		Boy:	0,76 cm		
	(İğne)	**En:**	0,33 cm	**Boy:**	3,89 cm
Ağırlık:	2,61 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	Kabarası yatay biçimli				
Süsleme:	-				
Durumu:	Çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yüzeyinde derin bir çatlama izi görülür. Zamanla oluşan aşınma nedeniyle iğne gövdesinin dörtgen kesitli yapısını bozacak biçimde incelmeler meydana gelmiştir.				

Sıra No:	105				
Şekil No:	30				
Foto No:	41				
Buluntu Yılı:	1992				
Buluntu Yeri:	XLI-GG/XLI-HH				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,09 cm	**Çap:**	1,77 cm
		Boy:	1,13 cm		
	(İğne)	**En:**	0,38 cm	**Boy:**	1,85 cm
Ağırlık:	4,06 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	Kabarası yatay biçimli				
Süsleme:	-				

Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. İğnenin uç kısmı, kabaranın bir bölümü maruz kaldığı korozyon sonucu oldukça tahrip olmuş ve bütünlüğünü günümüze kadar koruyamamıştır.

Sıra No: 106
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXVIII-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,52 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 1,95 cm
Ağırlık: 4,83 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dörtgen kesitli kabarası yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. Yapısı oldukça bozulan iğnenin yüzeyinde yoğun kabuklanma görülür. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 107
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXVIII-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,71 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 6,68 cm
Ağırlık: 14,38 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje, iyi durumdadır. İğne gövdesinin orta bölümde kullanım sonrasında oluşabilecek bir bükülme, yüzeyinde ise yer yer kabuklanma görülmektedir.

Sıra No: 108
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2006
Buluntu Yeri: LXXII-K

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,31 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 2,08 cm
Ağırlık: 3,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. Kabaraya oranla oldukça tahrip olmuş durumdaki iğnenin uç kısmı günümüze ulaşamamıştır. Ayrıca, iğne gövdesi yüzeyinde kullanıma müteakiben bükülme oluşmuştur. Toynak ile nalı birbirine bağlayan bir araç olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 109
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXXI-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** - **Çap:** 1,77 cm
Boy: -
(İğne) **En:** 0,76 cm **Boy:** 15,97 cm
Ağırlık: 67,32 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: İğnesi dörtgen kesitlidir. Bu tip mıhlar, kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla, objenin kabarasının kullanım sonrasında ya da zamanla oluşan deformasyon sonucu yok olduğu düşünülebilir. Korozyon sebebiyle iğne yüzeyinde yoğun kabuklanma, çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 110
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXIV-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 0,79 cm
Boy: 0,72 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 4,40 cm

Ağırlık: 7,39 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli olarak dövülen objenin kabarası ve iğnesi büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 111
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXVIII-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 1,12 cm
Boy: 0,98 cm
(İğne) **En:** 0,38 cm **Boy:** 6,39 cm
Ağırlık: 10,66 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Korozyon sonucu iğnenin yüzeyinde kabuklanma ve kabaranın bir bölümünde kopmalar meydana gelmiştir. Bu tip mıhların kabarası kullanım esnasında bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla, objenin daha önce kullanılmadığı düşünülebilir.

Sıra No: 112
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,03 cm
Boy: 1,18 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 10,27 cm
Ağırlık: 14,86 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası ve iğnesiyle obje sağlam durumdadır. Kabarasının bükülmemesi mıhın daha önce kullanılmadığına işaret etmektedir.

Sıra No: 113
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIX-F/XX-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 2,53 cm
(İğne) **En:** 0,61 cm **Boy:** 11,19 cm
Ağırlık: 52,36 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumdaki mıhın iğne gövdesinin orta bölümünden uç kısmına kadar orantısız bir incelme görülmektedir. Ayrıca, iğne kabaradan başlayarak dikey aksta eğimli olarak uzanmaktadır.

Sıra No: 114
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIX-F/XX-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,57 cm **Çap:** 2,77 cm
(İğne) **En:** 0,54 cm **Boy:** 5,49 cm
Ağırlık: 38,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılmaktadır. Kabarası dörtgen kesitli objenin iğnesinin bir bölümü maruz kaldığı korozyon sonucu kopmuş, dörtgen kesitli yapısında bozulma meydana gelmiştir. Ayrıca, kabara ve iğne yüzeyinde yoğun kabuklanma görülür.

Sıra No: 115
Şekil No: 23
Foto No: 34

Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIX-F/XX-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,86 cm
(İğne) **En:** 0,42 cm **Boy:** 8,92 cm
Ağırlık: 10,79 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Maruz kaldığı korozyon sonucu kabarada çatlama, iğne yüzeyinde kabuklanma ve yapısında incelmeler görülmektedir. İğnenin uç bölümü kısmen tahrip olmuştur.

Sıra No: 116
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXVIII-EE
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,77 cm
(İğne) **En:** 0,39 cm **Boy:** 4,98 cm
Ağırlık: 10,40 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası iğneye oranla sağlam durumdadır. İğne, gövdesinin orta bölümünden başlayarak uç kısmına kadar ikiye bölünmüştür.

Sıra No: 117
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LVIII-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 0,82 cm
Boy: 0,83 cm
(İğne) **En:** 0,22 cm **Boy:** 3,79 cm
Ağırlık: 2,07 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli

Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin uç bölümü kısmen tahrip olmuştur. Bütününde bir bükülme görülmeyen kabaranın daha önceden kullanılmadığı anlaşılmaktadır.

Sıra No: 118
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1988
Buluntu Yeri: XXXV-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,10 cm	**Çap:**	1,23 cm
	Boy:	1,01 cm		
(İğne)	**En:**	0,37 cm	**Boy:**	3,87 cm

Ağırlık: 7,80 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Genel yapısı sağlam olan objenin iğnesi ve kabarası dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Bu tip çivilerin kabaraları kullanım esnasında bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla, bu obje daha önce kullanılmadığı düşünülebilir.

Sıra No: 119
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXVI-DD
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,07 cm	**Çap:**	0,74 cm
	Boy:	0,77 cm		
(İğne)	**En:**	0,22 cm	**Boy:**	2,21 cm

Ağırlık: 0,83 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: İğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu dairesel kesitli kabaranın yapısında ve iğne yüzeyinde kabuklanma ve kopmalar meydana gelmiştir. Kabarasında bükülme görülmemesi nedeniyle, objenin daha önce kullanılmadığı anlaşılmaktadır.

Sıra No: 120
Şekil No: 27
Foto No: 38
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLIV-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,48 cm **Çap:** 2,83 cm
(İğne) **En:** 0,66 cm **Boy:** 12,96 cm
Ağırlık: 94,21 gr
Fonksiyon:
Tipi: "G" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje sağlam durumdadır. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğnenin uç kısmında yoğun olmak üzere, gövdede ve kabara yüzeyinde kabuklanma görülür.

Sıra No: 121
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXVII-E
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,78 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 6,43 cm
Ağırlık: 16,90 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 122
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXVII-E
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,60 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 5,86 cm
Ağırlık: 13,37 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -

Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje dövme tekniği ile üretilmiştir. İğnesi sağlam durumda olan çivinin yüzeyinde deforme izleri görülür.

Sıra No: 123
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXVII-E
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,36 cm
(İğne) **En:** 0,20 cm **Boy:** 4,27 cm
Ağırlık: 7,82 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesinde bükülme, kabaranın yüzeyinde ve iğneye oturduğu noktada harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 124
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-MM
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,67 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 3,50 cm
Ağırlık: 5,10 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesit olarak dövülmüştür. Korozyon sebebiyle iğne ve kabara yüzeyinde yoğun kabuklanmanın yanı sıra çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 125
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-MM
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 2,01 cm

	(İğne)	**En:**	0,41 cm	**Boy:**	8,39 cm
Ağırlık:	24,97 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"E" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen çivinin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaraya oranla kötü durumda olan objenin iğne yüzeyinde bükülme ve yer yer kabuklanma oluşmuştur.				

Sıra No:	126				
Şekil No:	27				
Foto No:	38				
Buluntu Yılı:	2005				
Buluntu Yeri:	LXXII-G/LXXIII-G				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,55 cm	**Çap:**	3,06 cm
	(İğne)	**En:**	0,68 cm	**Boy:**	12,78 cm
Ağırlık:	80,78 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"G" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje iyi durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu kabara yüzeyinde çatlama, iğnenin kabaraya oturduğu bölümde, dörtgen kesitli yapısında incelme görülür. Kabaranın iğneyle birleştiği noktada harç izleri mevcuttur.				

Sıra No:	127				
Şekil No:	22				
Foto No:	33				
Buluntu Yılı:	2005				
Buluntu Yeri:	LXXII-G/LXXIII-G				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,18 cm	**Çap:**	2,01 cm
	(İğne)	**En:**	0,47 cm	**Boy:**	5,79 cm
Ağırlık:	16,74 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"D" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen çivinin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Genel yapısını günümüze kadar muhafaza eden objenin iğne ve kabara yüzeyinde harç izleri görülmektedir.				

Sıra No: 128
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LI-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,50 cm
(İğne) **En:** 0,40 cm **Boy:** 5,54 cm
Ağırlık: 12,60 gr
Fonksiyon:
Tipi:
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Zamanla meydana gelen deformasyon sonucu, kabaranın iğneye oturduğu noktada çatlama, gövdeden başlayarak iğne ucuna kadar kabuklanma oluşmuştur. Obje büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 129
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LI-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,56 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 4,50 cm
Ağırlık: 10,88 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Çivinin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda iyi durumda olan objenin iğne ucu tahrip olmuştur. Ayrıca, maruz kaldığı korozyon sonucu kabarada çatlama, iğnenin büyük bölümünde ise kabuklanma meydana gelmiştir.

Sıra No: 130
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2001
Buluntu Yeri: XIX-CC
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,63 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 5,05 cm
Ağırlık: 11,51 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitli dövülen obje, genel yapısını koruyarak günümüze kadar ulaşabilmiştir. Kabarası iyi durumda olan çivinin iğne ucuna yakın bölümünde bükülme, uç kısmındaysa korozyon sonucu deforme izleri görülür.

Sıra No: 131
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LX-S
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 2,06 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 10,44 cm
Ağırlık: 28,56 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitli obje iyi durumdadır. Kabaraya oranla daha fazla korozyona maruz kalan iğnenin uç kısmı tahrip olmuştur. Ayrıca, iğne gövdesi yüzeyinde kullanım sonrasında oluşabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 132
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LX-S
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,50 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 5,07 cm
Ağırlık: 9,52 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -

Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaraya saplandığı noktadan başlayarak uç kısmına kadar bükülme yaparak uzanan iğne sağlam durumdadır ancak kabara yüzeyinde kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 133
Şekil No: 14
Foto No: 25
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: LXI-R
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 2,38 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 3,58 cm
Ağırlık: 11,31 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.1" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Büyük oranda sağlam durumda olan çivinin kabara ve iğnesinde kabuklanma mevcuttur.

Sıra No: 134
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLIII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 1,51 cm
(İğne) **En:** 0,40 cm **Boy:** 7,22 cm
Ağırlık: 20,05 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli dövülen obje, iğnenin uç kısmında meydana gelen bozulma, gövdede oluşan bükülme dışında büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 135
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XLVIII-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,31 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 4,21 cm
Ağırlık: 6,01 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon nedeniyle kabara yüzeyinde çatlama, iğne yüzeyinde kabuklanma oluşmuştur. Kabaranın iğneyle birleştiği noktada harç izleri görülür.

Sıra No: 136
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXIX-N
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,32 cm **Çap:** 1,49 cm
(İğne) **En:** 0,44 cm **Boy:** 7,27 cm
Ağırlık: 23,08 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası iyi durumda olan çivinin iğne gövdesinde, kullanım sonrasında iki farklı noktada oluşan bükülme mevcuttur. Bunun yansıra, iğnenin uç bölümü büyük oranda deformasyona maruz kalarak, ikiye bölünmüştür.

Sıra No: 137
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXIX-N

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,60 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 2,13 cm
Ağırlık: 3,64 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Yapısını koruyarak günümüze kadar ulaşan çivinin iğne yüzeyinde kullanım sonrasında oluşabilecek bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 138
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXIX-N
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,67 cm
(İğne) **En:** 0,22 cm **Boy:** 2,04 cm
Ağırlık: 3,42 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası yanlara eğimli dörtgen kesit olarak dövülen çivinin uç kısmında kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 139
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 2,54 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 11,06 cm
Ağırlık: 46,09 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -

Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli dövülmüştür. Kabarası iyi durumda olan objenin iğne gövdesinde bükülme, yüzeyinde korozyona bağlı oluşan deformasyon izleri görülmektedir.

Sıra No: 140
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,33 cm **Çap:** 2,66 cm
(İğne) **En:** 0,41 cm **Boy:** 10,02 cm
Ağırlık: 47,94 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sonucu kabara yüzeyinde yoğun olmakla birlikte, iğne gövdesinde de kabuklanma ve çatlamalar görülür. Ayrıca, iğnenin kabaraya saplandığı noktadan başlayarak uç kısmına kadar uzanan bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 141
Şekil No: 14
Foto No: 25
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 1,75 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 2,27 cm
Ağırlık: 3,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.1" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli obje iyi durumdadır. İnce bir yapıya sahip kabarası yanlara eğimli olarak dövülmüştür. Maruz kaldığı korozyon sebebiyle iğne yüzeyinde kabuklanma uç kısmında muhtemelen kullanım sonrasında olmuş bir bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 142

Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 1,98 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 7,32 cm
Ağırlık: 24,37 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Aşınma sonucu kabara yüzeyinde çatlama, iğne yüzeyinde kabuklanma meydana gelmiştir. İğnenin uç bölümü büyük oranda tahrip olmuştur.

Sıra No: 143
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,97 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 8,63 cm
Ağırlık: 26,16 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası iyi durumda olan çivinin yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. Büyük oranda bozulan dörtgen kesitli kabaranın gövdesinde çatlama, iğnenin uç kısmında korozyona bağlı deforme izleri görülmektedir.

Sıra No: 144
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,31 cm **Çap:** 2,29 cm
(İğne) **En:** 0,63 cm **Boy:** 10,23 cm
Ağırlık: 40,07 gr
Fonksiyon:
Tipi: “F” tipi

Süsleme: -

Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesit olarak dövülmüştür. Zamanla oluşan korozyona bağlı olarak kabara yüzeyinde kopmalar, iğne yüzeyinde yoğun kabuklanma görülür. Deformasyon sonucu iğnenin ucu büyük oranda bozulmuş, bir kısmı günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 145
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,93 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 6,60 cm
Ağırlık: 24,25 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesit olarak dövülmüştür. Genel yapısını muhafaza eden çivinin iğne yüzeyinde kullanım sonrasında oluştuğu düşünülen bükülmeler mevcuttur.

Sıra No: 146
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,54 cm
(İğne) **En:** 0,28 cm **Boy:** 5,39 cm
Ağırlık: 9,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaraya oranla oldukça bozulmuş iğne yüzeyinde korozyondan kaynaklanan yoğun kabuklanma ve çatlamalar görülmektedir. Deformasyon sonucu iğne ucunun bir kısmı günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 147
Şekil No: 24
Foto No: 35

Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,69 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 7,12 cm
Ağırlık: 18,07 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yüzeyinde zamanla oluşan çatlamalar, iğnenin uç kısmında meydana gelen kabuklanma dışında obje büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 148
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 2,48 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 7,59 cm
Ağırlık: 24,24 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiş obje, bütünüyle sağlam durumdadır.

Sıra No: 149
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,94 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 7,73 cm
Ağırlık: 21,09 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -

Durumu: Çivinin iğnesine oranla sağlam durumda olan kabara dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğnenin dörtgen kesitli yapısını bozan incelmeler, kabuklanma ve kopmalar meydana gelmiştir. Kabuklanma sebebiyle iğnenin uç kısmı büyük oranda bozulmuştur.

Sıra No: 150
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 2,15 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 7,54 cm
Ağırlık: 23,75 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyona bağlı iğne ve kabara yüzeyinde yoğun kabuklanma görülür. Maruz kaldığı deformasyon sebebiyle iğnenin dörtgen kesitli yapısında yer yer incelmeler meydana gelmiştir.

Sıra No: 151
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 2,06 cm
(İğne) **En:** 0,45 cm **Boy:** 8,52 cm
Ağırlık: 28,60 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaraya oranla sağlam durumdaki iğnenin uç kısmı zamanla meydana gelen korozyon sonucu oldukça bozulmuştur.

Sıra No: 152
Şekil No: 24

Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,87 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 8,62 cm
Ağırlık: 19,22 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan çivinin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Korozyon sebebiyle kabarada kopmalar meydana gelirken, iğne yüzeyi yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır.

Sıra No: 153
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 2,00 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 8,61 cm
Ağırlık: 25,45 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Kabara iyi durumda iken, zamanla oluşan korozyon sonucu iğne yüzeyi oldukça bozulmuştur. İğnenin uç kısmı yoğun olmakla birlikte, bütününde kabuklanma görülmektedir. Ayrıca, Kabaranın iğneye oturduğu bölümde çatlamalar mevcuttur.

Sıra No: 154
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 2,14 cm
(İğne) **En:** 0,46 cm **Boy:** 8,72 cm

Ağırlık: 29,42 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Genel yapısı iyi durumda olan çivinin tüm yüzeyi korozyon sebebiyle kabuklanmaya maruz kalmıştır. İğnenin uç kısmı büyük oranda tahrip olmuştur

Sıra No: 155
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 2,35 cm
(İğne) **En:** 0,49 cm **Boy:** 9,81 cm
Ağırlık: 28,70 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Büyük oranda bütünlüğünü koruyan objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli üretilmiştir. Çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan mıhın tüm yüzeyinde kabuklanma görülmektedir. Bunun yanı sıra, iğnenin uç kısmı deformasyona maruz kalarak bir bölümü günümüze kadar varlığını sürdürememiştir.

Sıra No: 156
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LX-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 1,41 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 3,16 cm
Ağırlık: 5,45 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara yanlara eğimli olarak, piramidal formda dövülmüştür. Genel yapısını

muhafaza eden objenin toynak ile nalı birbirine bağlayan bir araç olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 157
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 1985
Buluntu Yeri: Büyük Saray
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 2,51 cm
(İğne) **En:** 0,56 cm **Boy:** 8,98 cm
Ağırlık: 46,27 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara iyi durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sebebiyle iğnenin dörtgen kesitli yapısında incelme, uç kısmında kabuklanma oluşmuştur. Kabara ve iğne yüzeyinin belli bölümlerinde harç izleri görülebilmektedir. Ayrıca, iğne gövdesinin ortasında ve uç kısmına yakın bölümünde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 158
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXIV-C
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 1,63 cm
(İğne) **En:** 0,42 cm **Boy:** 6,51 cm
Ağırlık: 15,07 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğnesi kabaraya oranla iyi durumdadır. Aşınmaya maruz kalan objenin kabara yüzeyinde çatlamalar, kopmalar ve kabuklanma oluşmuştur.

Sıra No: 159

Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXV-FF
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 1,20 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 6,99 cm
Ağırlık: 12,51 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne, kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu dörtgen kesitli iğnenin yapısında incelme ve kabuklanma meydana gelmiştir.

Sıra No: 160
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 1991
Buluntu Yeri: XXXV-FF
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,57 cm
(İğne) **En:** 0,42 cm **Boy:** 6,19 cm
Ağırlık: 11,72 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin iğnesi ve ince bir yapıya sahip kabarası dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Büyük oranda sağlam durumda olan mıhın kabara ve iğne yüzeyinde zamanla kabuklanma oluşmuştur.

Sıra No: 161
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LXIX-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 1,34 cm
Boy: 1,30 cm
(İğne) **En:** 0,41 cm **Boy:** 6,44 cm
Ağırlık: 10,03 gr
Fonksiyon:

Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Büyük oranda sağlam durumda olan çivinin kabarası bükülmüştür. Bu bükülme objenin daha önceden kullanıldığını göstermektedir. Kabaranın bir bölümü kullanım sonrasında ya da korozyon sunucunda deformasyona uğramıştır.

Sıra No: 162
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2007
Buluntu Yeri: LXIX-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,12 cm	**Çap:**	1,10 cm
	Boy:	1,20 cm		
(İğne)	**En:**	0,35 cm	**Boy:**	8,02 cm

Ağırlık: 14,85 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje iyi durumdadır. Genel yapısını günümüze kadar muhafaza eden çivinin kabarasında ve iğne gövdesinin ortaya yakın bir bölümünde görülen bükülmeler kullanıma işaret etmektedir.

Sıra No: 163
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,07 cm	**Çap:**	1,35 cm
(İğne)	**En:**	0,28 cm	**Boy:**	2,72 cm

Ağırlık: 3,68 gr
Fonksiyon:
Tipi: “B.3” tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dörtgen kesitli kabarası yanlara eğimli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Kabara sağlam durumda olup, dörtgen kesitli iğnenin

gövdesinde üç farklı noktada bükülme oluşmuştur. Nal ile toynak arasında bir bağlantı aracı olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 164
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2006
Buluntu Yeri: LXIX-L
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,55 cm
(İğne) **En:** 0,18 cm **Boy:** 2,87 cm
Ağırlık: 7,60 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası ve iğnesiyle obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 165
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,66 cm
Boy: 1,44 cm
(İğne) **En:** 0,73 cm **Boy:** 14,23 cm
Ağırlık: 54,09 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaranın bükülmüş durumda olması çivinin daha önceden kullanıldığını gösterir. İğne yüzeyinde yoğun kabuklanmamın yanı sıra çatlama ve kopmalar mevcuttur.

Sıra No: 166
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,35 cm **Çap:** 2,36 cm
(İğne) **En:** 0,43 cm **Boy:** 10,86 cm

Ağırlık: 33,88 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen çivinin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Genel yapısını günümüze kadar muhafaza eden obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 167
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,35 cm **Çap:** 2,01 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 11,80 cm
Ağırlık: 42,05 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Büyük oranda sağlam durumda olan objenin kabarası dairesel kesitlidir. Dörtgen kesitli iğnenin yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. Maruz kaldığı korozyon sebebiyle iğne gövdesinde kabuklanma ve çatlamalar mevcuttur.

Sıra No: 168
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 1,80 cm
(İğne) **En:** 0,41 cm **Boy:** 6,34 cm
Ağırlık: 17,43 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası ve iğnesiyle obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 169
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2002

Buluntu Yeri: LXXIII-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,15 cm **Çap:** 1,81 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 2,04 cm
Ağırlık: 3,66 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Bütünüyle sağlam durumda olan çivi, toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 170
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2002
Buluntu Yeri: LXXIII-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,87 cm
(İğne) **En:** 0,23 cm **Boy:** 2,01 cm
Ağırlık: 4,18 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğnesi dörtgen kesitli dövülmüş obje, sağlam durumdadır. İğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluştuğu düşünülebilecek bükülme mevcuttur. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 171
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 2004
Buluntu Yeri: XX-G
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,42 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 5,55 cm
Ağırlık: 11,23 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -

Durumu: Dörtgen kesitli iğne ve kabarasıyla obje iyi durumdadır. Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan çivinin kabara ve iğne yüzeyinde zamanla oluşan deformasyon izleri görülür. Ayrıca, kabaranın iğneye oturduğu kısımda bükülme mevcuttur.

Sıra No: 172
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28 cm **Çap:** 2,10 cm
(İğne) **En:** 0,54 cm **Boy:** 15,16 cm
Ağırlık: 58,60 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma ve çatlamalar oluşmuştur. Dikey aksta düz uzanan iğnenin gövdesindeki bükülme sebebiyle sapma meydana gelmiştir.

Sıra No: 173
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,81 cm
Boy: 1,94 cm
(İğne) **En:** 0,73 cm **Boy:** 12,50 cm
Ağırlık: 76,99 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilmiş objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Bu tip mıhların kabaraları, kullanım esnasında bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla, bu objenin daha önceden kullanıldığı anlaşılmaktadır. Kabaraya oranla sağlam durumda olan

iğnenin yüzeyinde aşınma sebebiyle oluşan deformasyon izleri görülmektedir.

Sıra No: 174
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 2,13 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 17,16 cm
Ağırlık: 76,39 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak üretilen obje, iyi durumdadır. Aşınma sebebiyle mıh yüzeyinde deforme izleri görülür. Bununla birlikte iğne gövdesinin orta kısmında bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 175
Şekil No: 28
Foto No: 38
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 1,91 cm
(İğne) **En:** 0,59 cm **Boy:** 15,46 cm
Ağırlık: 67,80 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Genel yapısı sağlam durumda olan çivinin yüzeyinde korozyon sonucu kabuklanma ve çatlamalar oluşmuştur. İğne gövdesinin orta bölümünden başlayarak uç kısmına kadar bükülme mevcuttur.

Sıra No: 176
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme

Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 1,66 cm
(İğne) **En:** 0,19 cm **Boy:** 3,35 cm
Ağırlık: 7,17 gr
Fonksiyon:
Tipi:
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara, yanlara eğimli olarak piramidal formda dövülmüş olup büyük oranda sağlam durumdadır. Zamanla oluşan korozyon sebebiyle iğne yüzeyi tahrip olmuş, yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır. Mıh, toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 177
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 2,19 cm
(İğne) **En:** 0,48 cm **Boy:** 7,65 cm
Ağırlık: 37,86 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğnesi ve kabarasıyla obje sağlam durumdadır.

Sıra No: 178
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 2,10 cm
(İğne) **En:** 0,55 cm **Boy:** 8,77 cm
Ağırlık: 32,24 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir.

Kabarası sağlam durumdadır ancak iğne yüzeyinde maruz kaldığı korozyon sebebiyle kabuklanma ve çatlamalar meydana gelmiştir.

Ayrıca, iğne gövdesinin kabaraya yakın olan bölümünde kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 179
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: LV-AA
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,31 cm **Çap:** 2,28 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 10,25 cm
Ağırlık: 41,86 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumda iken, iğnenin uç kısmında aşınmadan kaynaklı olarak dörtgen kesitli yapısını bozacak biçimde incelme görülmektedir. Bunun yanı sıra, gövdenin orta bölümünde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 180
Şekil No: 24
Foto No: 35
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 2,12 cm
(İğne) **En:** 0,42 cm **Boy:** 8,76 cm
Ağırlık: 37,00 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olup, dövme tekniği ile üretilmiştir. Genel yapısı sağlam olan objenin iğne gövdesinde korozyon sebebiyle oluşmuş kabuklanma ve çatlamalar görülmektedir. Bununla birlikte, iğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 181
Şekil No: 28

Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLV-MM
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,42 cm **Çap:** 2,45 cm
(İğne) **En:** 0,49 cm **Boy:** 14,77 cm
Ağırlık: 73,84 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara ve iğne yüzeyinde maruz kaldığı aşınmadan dolayı oluşmuş kabuklanma ve çatlamanın yanı sıra, iğnenin dörtgen kesitli yapısında bozulmalar görülür. Ayrıca, iğne gövdesinde kullanım esnasında oluştuğu düşünülebilecek bükülmeler mevcuttur.

Sıra No: 182
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLV-NN
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,71 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 8,37 cm
Ağırlık: 20,42 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sebebiyle iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma ve kopmalar meydana gelmiştir. Kabaraya oranla daha fazla deformasyon izi görülen iğnenin uç kısmının bir bölümü günümüze kadar bütünlüğünü koruyamamıştır.

Sıra No: 183
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLV-NN
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 2,20 cm

	(İğne)	**En:**	0,54 cm	**Boy:**	7,31 cm
Ağırlık:	24,99 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"E" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dörtgen kesitli olarak dövülen kabara ve iğne yüzeyinde oluşan kabuklanmanın dışında obje büyük oranda sağlam durumdadır.				

Sıra No:	184				
Şekil No:	31				
Foto No:	42				
Buluntu Yılı:	1990				
Buluntu Yeri:	XXXIV-CC				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,11 cm	**Çap:**	1,53 cm
		Boy:	1,18 cm		
	(İğne)	**En:**	0,48 cm	**Boy:**	12,16 cm
Ağırlık:	22,87 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	Kabarası yatay biçimli				
Süsleme:	-				
Durumu:	Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarasında görülen bükülme nedeniyle daha önceden kullanıldığı anlaşılmaktadır. Genel yapısını muhafaza eden objenin, kabara ve iğnesinde yer yer kopmalar meydana gelmiştir.				

Sıra No:	185				
Şekil No:	22				
Foto No:	33				
Buluntu Yılı:	1990				
Buluntu Yeri:	XXXIV-CC				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,32 cm	**Çap:**	1,72 cm
	(İğne)	**En:**	0,38 cm	**Boy:**	6,00 cm
Ağırlık:	21,13 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"D" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Tüm yüzeyinde yer yer kabuklanma görülse de genel yapısını günümüze kadar muhafaza etmiştir.				

Sıra No: 186
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXIV-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,82 cm
(İğne) **En:** 0,25 cm **Boy:** 5,49 cm
Ağırlık: 11,47 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle sağlam durumdadır.

Sıra No: 187
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXIV-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,08 cm **Çap:** 0,99 cm
Boy: 1,13 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 6,39 cm
Ağırlık: 7,32 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğne dörtgen kesli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Kabarada görülen bükülme kullanıma işaret etmektedir. Ayrıca, iğne yüzeyinde oluşan bükülme de bu tespiti destekler niteliktedir. Çivinin kabarası sağlam durumda olmasına karşın iğne yüzeyi yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır.

Sıra No: 188
Şekil No: 22
Foto No: 33
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXIV-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,69 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 5,57 cm
Ağırlık: 17,16 gr
Fonksiyon:

Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Genel yapısı sağlam olan objenin iğne gövdesi yüzeyinde kullanım sonrasında oluşmuş bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 189
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 1990
Buluntu Yeri: XXXIV-CC
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,28cm **Çap:** 1,94 cm
(İğne) **En:** 0,59 cm **Boy:** 8,43 cm
Ağırlık: 31,07 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Sağlam durumdaki objenin iğne gövdesinin orta bölümünde kullanım esnasında oluştuğu düşünülebilecek bir bükülme görülmektedir.

Sıra No: 190
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXXI-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,82 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 6,52 cm
Ağırlık: 19,37 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnenin sağlam durumda olmasına karşın, kabara yüzeyinde zamanla meydana gelen korozyona bağlı kabuklanma ve çatlamalar oluşmuştur.

Sıra No: 191
Şekil No: 25

Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXXI-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,48cm **Çap:** 2,16 cm
(İğne) **En:** 0,38 cm **Boy:** 9,30 cm
Ağırlık: 37,70 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülmek suretiyle üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam durumdaki objenin yüzeyinde, dörtgen kesitli yapısını bozan aşınma kaynaklı incelmeler meydana gelmiştir.

Sıra No: 192
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLVI-NN
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,32 cm **Çap:** 2,33 cm
(İğne) **En:** 0,62 cm **Boy:** 14,35 cm
Ağırlık: 55,24 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Kabarası sağlam durumda olmasına karşın, iğne yüzeyi maruz kaldığı korozyon sebebiyle yoğun deformasyona uğramıştır. Ayrıca, iğnenin uç kısmında aşınmadan kaynaklı kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 193
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2011
Buluntu Yeri: XLI-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,38 cm **Çap:** 2,13 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 13,67 cm
Ağırlık: 34,07 gr
Fonksiyon:

Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam durumdadır. Kabara yüzeyinde oluşan bükülme objenin daha önceden kullanıldığını göstermektedir. Aynı durumun iğnenin uç kısmında da görülmesi bu tespiti destekler niteliktedir.

Sıra No: 194
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2006
Buluntu Yeri: LXVII-N
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 2,19 cm
(İğne) **En:** 0,62 cm **Boy:** 8,48 cm
Ağırlık: 38,55 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam durumda olan objenin iğne gövdesinde ve uç kısmında, kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bükülmeler mevcuttur. Ayrıca, aşınma sebebiyle iğnenin uç kısmının bir bölümü yok olmuş durumdadır.

Sıra No: 195
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 1992
Buluntu Yeri: XXXVII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,13 cm **Çap:** 1,52 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 7,53 cm
Ağırlık: 14,06 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin iğnesi ve ince bir yapıya sahip kabarası dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sebebiyle kabara ve iğne yüzeyinde yer yer kopmalar meydana gelmiştir. Buna rağmen obje büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 196
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XLIV-K
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,12 cm **Çap:** 1,19 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 3,09 cm
Ağırlık: 3,85 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Büyük oranda tahrip olan objenin iğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitlidir. İğne ve kabaranın bir bölümü korozyon sonucu ya da kullanım esnasında oluşabilecek nedenlerden dolayı bütünlüğünü koruyamayarak yok olmuştur.

Sıra No: 197
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XLIV-K
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,62 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 6,59 cm
Ağırlık: 17,33 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. İyi durumda olan objenin iğne gövdesinde yoğun kabuklanma mevcuttur. Kabara yüzeyinde ise kabuklanmadan sonra oluşan kopmaların izleri görülmektedir.

Sıra No: 198
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLIV-KK
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,38 cm **Çap:** 2,46 cm

	(İğne)	**En:**	0,43 cm	**Boy:**	7,32 cm
Ağırlık:	33,50 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"E" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabaradan başlayarak iğne gövdesindeki bükülmeye kadar sağlam durumda olan objenin iğnesinin uç kısmı yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır. İğnenin uç kısmı korozyon sonucunda ya da kullanım esnasında oluşan durumlar sebebiyle günümüze kadar bütünlüğünü koruyamayarak yok olmuştur.				

Sıra No:	199				
Şekil No:	26				
Foto No:	37				
Buluntu Yılı:	1990				
Buluntu Yeri:	XXXIV-CC				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,46 cm	**Çap:**	2,84 cm
	(İğne)	**En:**	0,61 cm	**Boy:**	11,69 cm
Ağırlık:	59,88 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"F" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam durumda olan objenin kabara ve iğne yüzeyinde harç izleri görülmektedir.				

Sıra No:	200				
Şekil No:	30				
Foto No:	41				
Buluntu Yılı:	2010				
Buluntu Yeri:	XXIX-BB				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,11 cm	**Çap:**	1,18 cm
	(İğne)	**En:**	0,28 cm	**Boy:**	4,70 cm
Ağırlık:	5,71 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	Kabarası yatay biçimli				
Süsleme:	-				

Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin iğnesi ve kabarası dörtgen kesitlidir. Objenin kabarasında meydana gelmiş olan bükülmeden objenin daha önce kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu tespiti destekleyen ikinci bir durum ise iğne gövdesindeki bükülme ve iğnenin uç kısmında meydana gelen tahribattır. Genel yapısı itibari ile obje iyi durumdadır.

Sıra No: 201
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2010
Buluntu Yeri: LIV-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,80 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 5,55 cm
Ağırlık: 13,22 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğne dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Objenin kabara ve iğne yüzeyinde maruz kaldığı yoğun korozyon sebebiyle kabuklanma görülür. Ayrıca, iyi durumda olan iğne gövdesinin orta bölümünde kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 202
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 1,35 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 4,42 cm
Ağırlık: 8,56 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje, kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Sağlam durumdaki mıhın kabara yüzeyi ve kabaranın iğneye

oturduğu bölümde, maruz kaldığı korozyon sonucu yoğun kabuklanma meydana gelmiştir.

Sıra No: 203
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XIV-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 1,76 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 6,48 cm
Ağırlık: 16,16 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sebebiyle kabara yüzeyinde çatlama, iğne gövdesinde kabuklanma, kopmalar ve dörtgen kesitli iğne yapısını bozan incelmeler meydana gelmiştir. Ayrıca iğnenin uç kısmının bir bölümü günümüze kadar varlığını sürdürememiştir.

Sıra No: 204
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XIV-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,97 cm
(İğne) **En:** 0,39 cm **Boy:** 3,95 cm
Ağırlık: 20,59 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövme tekniği ile üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumda iken, iğnenin bir bölümü günümüze kadar varlığını muhafaza edememiştir.

Sıra No: 205
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2015

Buluntu Yeri: XIV-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,49 cm
(İğne) **En:** 0,41 cm **Boy:** 6,45 cm
Ağırlık: 15,84 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde yoğun deformasyon izleri oluşmuştur. Kabarada kopmalar görülür iken, iğne gövdesinde kullanım sonrasında oluşmuş olabilecek bükülme mevcuttur. Ayrıca, iğnenin uç kısmı tahrip olmuştur.

Sıra No: 206
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2015
Buluntu Yeri: XIV-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,68 cm
(İğne) **En:** 0,44 cm **Boy:** 6,99 cm
Ağırlık: 18,88 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli olarak dövülen iğne ve kabara yüzeyi korozyon sebebiyle yoğun kabuklanmaya maruz kalmıştır. Kabara ve iğne yüzeyinde çatlama izleri görülür. Ayrıca, iğne gövdesinin orta bölümünde kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir de bükülme mevcuttur.

Sıra No: 207
Şekil No: 33
Foto No: 44
Buluntu Yılı: 2000
Buluntu Yeri: XXVII-D
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 1,85 cm

	(İğne)	**En:**	0,34 cm	**Boy:**	3,98 cm
Ağırlık:	10,12 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.				
Süsleme:	-				
Durumu:	Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Genel yapısı sağlam olan objenin iğne gövdesinin kabaraya yakın kısmında kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur. Ayrıca, zamanla oluşan korozyon sebebiyle iğne gövdesinde yoğun olmakla birlikte, kabara yüzeyinde de kabuklanma görülür.				

Sıra No:	208				
Şekil No:	25				
Foto No:	36				
Buluntu Yılı:	2012				
Buluntu Yeri:	XLI-A				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,33 cm	**Çap:**	1,48 cm
	(İğne)	**En:**	0,57 cm	**Boy:**	8,82 cm
Ağırlık:	40,29 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	“E” tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dövme tekniği ile üretilen objenin iğnesi dörtgen kesitlidir. İğnesi sağlam durumda olan objenin kabarası yüzeyinde kullanım esnasında ya da maruz kaldığı korozyon sebebiyle kopmalar meydana gelmiştir.				

Sıra No:	209				
Şekil No:	27				
Foto No:	38				
Buluntu Yılı:	2013				
Buluntu Yeri:	XLII-LL				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,43 cm	**Çap:**	2,40 cm
	(İğne)	**En:**	0,64 cm	**Boy:**	12,19 cm
Ağırlık:	67,83 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	“G” tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dörtgen kesitli iğnesi ve kabarasıyla obje, iğnenin uç kısmında oluşan aşınma dışında büyük oranda sağlam durumdadır.				

Sıra No: 210
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2011
Buluntu Yeri: LXIII-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,15 cm **Çap:** 1,16 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 3,73 cm
Ağırlık: 6,79 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje, büyük oranda sağlam durumdadır. Kabarası yanlara eğimli olarak üretilmiştir. İğne gövdesinde kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bükülmeler görülür. Toynak ile nalı birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 211
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2011
Buluntu Yeri: LXIII-O
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,08 cm
(İğne) **En:** 0,27 cm **Boy:** 3,60 cm
Ağırlık: 4,75 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Sağlam durumda olan iğne, kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. Bunun yanı sıra kabara yüzeyinde kopmalar görülmektedir.

Sıra No: 212
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2003
Buluntu Yeri: LXII-A
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,73 cm

	(İğne)	**En:**	0,33 cm	**Boy:**	5,36 cm
Ağırlık:	13,88 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"D" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dörtgen kesitli iğne ve kabarasıyla obje sağlam durumdadır.				

Sıra No:	213				
Şekil No:	21				
Foto No:	32				
Buluntu Yılı:	1988				
Buluntu Yeri:	XXXV-DD				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,24 cm	**Çap:**	1,59 cm
	(İğne)	**En:**	0,41 cm	**Boy:**	6,85 cm
Ağırlık:	19,24 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"D" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje, iyi durumdadır. Korozyon sebebiyle yüzeylerde az oranda kabuklanma ve çatlama meydana gelmiştir. Ayrıca, iğnenin uç kısmında deforme izleri görülür.				

Sıra No:	214				
Şekil No:	26				
Foto No:	37				
Buluntu Yılı:	2013				
Buluntu Yeri:	XLVII-MM				
Malzeme:	Demir				
Teknik:	Dövme				
Ölçüler:	**(Kabara)**	**Kalınlık:**	0,25 cm	**Çap:**	2,01 cm
	(İğne)	**En:**	0,49 cm	**Boy:**	9,86 cm
Ağırlık:	43,15 gr				
Fonksiyon:					
Tipi:	"F" tipi				
Süsleme:	-				
Durumu:	Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje iyi durumdadır. İğne gövdesinden uç kısma doğru uzanan çatlama izleri mevcuttur.				

Sıra No:	215
Şekil No:	25
Foto No:	36
Buluntu Yılı:	2012
Buluntu Yeri:	XXIV-H

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,43 cm **Çap:** 2,25 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 7,60 cm
Ağırlık: 36,08 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sonucu kabara yüzeyinde az iğne yüzeyinde yoğun olmak üzere kabuklanma, çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir. Bu deformasyonlar izleri, iğne gövdesinin orta bölümünde yoğunlaşmaktadır.

Sıra No: 216
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXIV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,14 cm **Çap:** 1,10 cm
Boy: 1,01 cm
(İğne) **En:** 0,53 cm **Boy:** 10,04 cm
Ağırlık: 29,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası bükülmüş durumda olan objenin daha önceden kullanıldığı anlaşılmaktadır. Zamanla meydana gelen korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde aşınma izleri görülmektedir. Ayrıca, kabaranın iğneye oturduğu bölümden başlayarak uç kısmına kadar harç izleri mevcuttur.

Sıra No: 217
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XX-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 1,74 cm
Boy: 1,34
(İğne) **En:** 0,74 cm **Boy:** 16,63 cm

Ağırlık: 87,22 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğne yüzeyi oldukça temiz ve pürüzsüz olarak üretilmiştir. Oldukça sağlam durumda olan iğne gövdesinde bükülmeler mevcuttur. İğnenin uç kısmında deforme izleri görülür. Kabara, kullanım esnasında ya da korozyon sebebiyle tahrip olmuştur.

Sıra No: 218
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,11 cm **Çap:** 2,03 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 3,91 cm
Ağırlık: 8,16 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesi ile objenin genel yapısı iyi durumdadır. Kabara ve iğne yüzeyinde oluşan bükülmeler objenin daha önce kullanıma tabi tutulduğunu göstermektedir.

Sıra No: 219
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 1,67 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 3,35 cm
Ağırlık: 7,42 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam durumda olan çivinin iğne gövdesinin kabaraya yakın olan bölümünde bükülme mevcuttur.

Sıra No: 220

Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,61 cm
(İğne) **En:** 0,34 cm **Boy:** 4,42 cm
Ağırlık: 9,06 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne gövdesinde kabuklanma, kabara yüzeyinde ise çatlamalar meydana gelmiştir. Ayrıca, iğnenin uç kısmında kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir bükülme görülür.

Sıra No: 221
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,18 cm **Çap:** 1,85 cm
(İğne) **En:** 0,37 cm **Boy:** 1,17 cm
Ağırlık: 6,39 gr
Fonksiyon:
Tipi: . "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara, dövme tekniği ile yanlara eğimli olarak üretilmiştir. Büyük oranda sağlam durumda olan kabara ve iğne yüzeyinde kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bükülmeler mevcuttur. Obje toynak ile nalı birbirine bağlama aracı olarak kullanılmış olmalıdır.

Sıra No: 222
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,76 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 2,53 cm

Ağırlık: 4,14 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. İyi durumda olan obje, zamanla oluşan korozyon sonucu kabuklanmaya maruz kalmıştır. Aşınma sebebiyle iğnenin uç kısmı tahrip olmuştur.

Sıra No: 223
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2009
Buluntu Yeri: XXXIX-BB
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,32 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 4,17 cm
Ağırlık: 8,68 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sebebiyle iğne gövdesinde ve kabarada kabuklanma, kabaranın iğneye oturduğu bölümde ise çatlamalar meydana gelmiştir. Ayrıca, iğnenin uç kısmında kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 224
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 1998
Buluntu Yeri: XXXIII-LL/XXXIV-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,36 cm **Çap:** 2,57 cm
(İğne) **En:** 0,60 cm **Boy:** 10,34 cm
Ağırlık: 66,83gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Kabara ve iğne dörtgen kesitlidir. Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılmaktadır. Kabaraya oranla kötü durumda olan

iğne gövdesi yüzeyinde korozyon sebebiyle dörtgen kesitli yapıyı bozan incelmeler meydana gelmiştir. Bunun yanı sıra aşınma sonucu iğnenin uç kısmı büyük oranda tahrip olmuştur. İğne gövdesinde görülen bükülme, kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir izi teşkil eder.

Sıra No: 225
Şekil No: 31
Foto No: 42
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: V-K
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,50 cm **Çap:** 3,24 cm
(İğne) **En:** 0,77 cm **Boy:** 17,73 cm
Ağırlık: 143,34 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Bu tip mıhların kabaraları kullanım esnasında bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Dolayısıyla objede meydana gelmiş olan bükülme, kullanıma tabi tutulduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, iğnenin uç kısmında aşınmaya dayalı deformasyon izleri görülmektedir.

Sıra No: 226
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2000
Buluntu Yeri: XXI-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,17 cm **Çap:** 2,70 cm
(İğne) **En:** 0,67 cm **Boy:** 13,70 cm
Ağırlık: 64,92 gr
Fonksiyon:
Tipi: “H” tipi
Süsleme: -
Durumu: Büyük oranda sağlam durumda olan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesi korozyon sebebiyle deformasyona maruz kalmıştır. İğneye oranla sağlam durumda olan kabara yüzeyinde ise kısmı çatlama izleri görülür.

Sıra No: 227
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2000
Buluntu Yeri: XXI-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,15 cm **Çap:** 1,88 cm
(İğne) **En:** 0,29 cm **Boy:** 4,81 cm
Ağırlık: 10,76 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: İyi durumda olan objenin kabarası ve iğnesi dövme tekniği ile dörtgen kesitli olarak üretilmiştir. Kabaraya oranla sağlam durumda olan iğne gövdesinin kabaraya yakın bölümünde kullanım esnasında oluşmuş olabilecek bir bükülme meydana gelmiştir. Kabara yüzeyi korozyon sebebiyle yoğun deformasyona maruz kalmıştır. Çatlama ve kabuklanma izleri mevcuttur. Ayrıca, iğne ve kabara yüzeyinde yer yer harç izleri görülebilmektedir.

Sıra No: 228
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2000
Buluntu Yeri: XXI-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 2,07 cm
(İğne) **En:** 0,59 cm **Boy:** 7,93 cm
Ağırlık: 28,02 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje büyük oranda sağlam durumdadır. İğnenin uç kısmında meydana gelen aşınma kaynaklı bozulmanın yanı sıra, kabaranın bazı kısımlarında kopmalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 229
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2000

Buluntu Yeri: XXI-F
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 2,04 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 8,52 cm
Ağırlık: 38,59 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumda olan objenin, iğne gövdesi yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir. Bu aşınma sonucu iğne gövdesinde kalın bir kabuk tabakası oluşmuştur.

Sıra No: 230
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2005
Buluntu Yeri: LXXI-M
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,63 cm
(İğne) **En:** 0,41 cm **Boy:** 6,02 cm
Ağırlık: 13,57 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilmiştir. Objenin iğnesi kabaranın merkez noktasına oturmamaktadır. Maruz kaldığı yoğun korozyon sonucu kabaranın iğneyle kesiştiği noktada yoğun olmakla birlikte, iğne gövdesinde ve kabara yüzeyinde kabuklanma izleri görülür.

Sıra No: 231
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XXXVIII-JJ/XXXIX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,15 cm **Çap:** 2,43 cm
(İğne) **En:** 0,47 cm **Boy:** 5,74 cm
Ağırlık: 24,75 gr
Fonksiyon:

Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje sağlam durumdadır. İğnenin uç kısmında oluşan bükülme, objenin daha önce kullanım sürecinden geçtiğini gösterir.

Sıra No: 232
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 1997
Buluntu Yeri: XXXVIII-JJ/XXXIX-JJ
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,21 cm **Çap:** 2,37 cm
(İğne) **En:** 0,31 cm **Boy:** 5,54 cm
Ağırlık: 18,27 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: İğnesi ve kabarası dörtgen kesitli olarak dövme tekniği ile üretilen obje büyük oranda sağlam durumdadır.

Sıra No: 233
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXI-G/XXI-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,51 cm **Çap:** 2,52 cm
(İğne) **En:** 0,52 cm **Boy:** 10,38 cm
Ağırlık: 54,02 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabara, yüzeyinde meydana gelen aşınmadan kaynaklı bozulmalar dışında iyi durumda iken, iğne gövdesi maruz kalığı deformasyon sonucu büyük oranda bozulmuştur. Bu bozulma sonucu iğnenin uç kısmında, dörtgen kesitli yapısını bozan incelmeler meydana gelmiştir.

Sıra No: 234
Şekil No: 32

Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXI-G/XXI-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,16 cm **Çap:** 1,59 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 3,09 cm
Ağırlık: 7,17 gr
Fonksiyon:
Tipi: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki örnek.
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli kabarası iyi durumda olan objenin, iğnesi büyük oranda korozyona maruz kalmıştır. İğne gövdesinde oluşan bu korozyon sebebiyle yoğun kabuklanmanın yanı sıra, çatlamalar ve kopmalar meydana gelmiştir. Obje genel yapısını günümüze kadar muhafaza edememiştir.

Sıra No: 235
Şekil No: 19
Foto No: 30
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXIV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,19 cm **Çap:** 1,81 cm
(İğne) **En:** 0,42 cm **Boy:** 5,01 cm
Ağırlık: 13,72 gr
Fonksiyon:
Tipi: "C" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir.

Maruz kaldığı korozyon sebebiyle iğne gövdesinde dörtgen kesitli yapısını bozan incelmeler meydana gelmiştir. Bunun yanı sıra, iğne ve kabara yüzeyinde harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 236
Şekil No: 31
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXIV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,10 cm **Çap:** 1,91 cm
(İğne) **En:** 0,49 cm **Boy:** 9,09 cm

Ağırlık: 23,32 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje iyi durumdadır. Kabaranın bükülmüş olması objenin daha önceden kullanım sürecinden geçtiğini göstermektedir. Çünkü bu tip çiviler kullanım esnasında kabaraları bükülmek suretiyle çakılmaktadır. Ayrıca, zamanla oluşan korozyon sebebiyle kabara yüzeyinde kabuklanma, iğne yüzeyinde çatlamalar meydana gelmiştir.

Sıra No: 237
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXIV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,42 cm **Çap:** 2,25 cm
(İğne) **En:** 0,51 cm **Boy:** 9,80 cm
Ağırlık: 47,98 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Kabarası sağlam durumda olan objenin iğne gövdesinde zamanla oluşan korozyon sebebiyle kabuklanma meydana gelmiştir. Bunun birlikte, iğnenin uç kısmında kullanım sonrasında oluşmuş olması muhtemel bir bükülme mevcuttur.

Sıra No: 238
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2012
Buluntu Yeri: XXIV-H
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 2,10 cm
(İğne) **En:** 0,55 cm **Boy:** 11,04 cm
Ağırlık: 35,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "F" tipi
Süsleme: -

Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Kabarası sağlam durumda iken, iğne gövdesi yüzeyinde korozyona bağlı kabuklanma ve iğnenin dörtgen kesitli yapısını bozan incelmeler meydana gelmiştir.

Sıra No: 239
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: XLIX-U
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,17 cm **Çap:** 1,91 cm
(İğne) **En:** 0,33 cm **Boy:** 3,11 cm
Ağırlık: 5,49 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dairesel kesitli kabarasının kısmı büyük ölçüde sağlam durumda iken, iğne gövdesinin yüzeyinde korozyondan kaynaklanan kabuklanma ve çatlamalar görülür. İğnenin uç kısmının bir bölümü kopmuştur.

Sıra No: 240
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LI-V
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,26 cm **Çap:** 1,19 cm
(İğne) **En:** 0,35 cm **Boy:** 2,21 cm
Ağırlık: 3,46 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Korozyona bağlı olarak, iğne ve kabaranın birleştiği noktada yoğun kabuklanma görülür.

Sıra No: 241
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2017

Buluntu Yeri: LII-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,09 cm **Çap:** 0,92 cm
Boy: 0,94
(İğne) **En:** 0,40 cm **Boy:** 5,65 cm
Ağırlık: 6,70 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Obje oldukça sağlam durumdadır. Dairesel kesitli kabara kullanım sonucu bükülmüş ve oldukça düzgündür. Dövülerek üretilmiş objenin iğnesi kare kesitlidir. İğnenin uç kısmında kopma ve gövdesinde deforme izleri görülür.

Sıra No: 242
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LII-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,29 cm **Çap:** 1,72 cm
(İğne) **En:** 0,49 cm **Boy:** 7,88 cm
Ağırlık: 12,95 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen objenin kabarası dairesel kesitli, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne gövdesi ve kabara yüzeyinde korozyona bağlı oluşmuş kabuklanma, çatlama ve kopmalar görülmektedir. İğnenin uç kısmının bir bölümü kırılmıştır.

Sıra No: 243
Şekil No: 32
Foto No: 43
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LIII-U
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 1,96 cm
(İğne) **En:** 0,40 cm **Boy:** 2,58 cm
Ağırlık: 6,82 gr
Fonksiyon:
Tipi:

Süsleme: -

Durumu: Dairesel kesitli kabarası iyi durumda olan objenin, kare kesitli iğnesinde kullanıma bağlı bükülme meydana geldiği anlaşılmaktadır. İğne gövdesinin yüzeyinde korozyon sonucu oluşmuş kabuklanma görülür.

Sıra No: 244
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LV-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,50 cm **Çap:** 1,71 cm
(İğne) **En:** 0,30 cm **Boy:** 3,00 cm
Ağırlık: 4,04 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dairesel kesitli kabara ve kare kesitli iğne yüzeyinde yer yer çatlamalar görülmektedir.

Sıra No: 245
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LV-T
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,46 cm **Çap:** 1,40 cm
(İğne) **En:** 0,26 cm **Boy:** 3,22 cm
Ağırlık: 4,57 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilen obje oldukça sağlam durumdadır. Kare kesitli kabara ve iğne gövdesi yüzeyinde, korozyona bağlı oluşan çatlama ve kopmalar görülür.

Sıra No: 246
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LII-V
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme

Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,40 cm **Çap:** 1,96 cm
(İğne) **En:** 0,38 cm **Boy:** 3,16 cm
Ağırlık: 5,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Kare kesitli iğne yüzeyinde zamanla oluşan deformasyon izleri görülür. Objenin kabarasının yüzeyi oldukça düzgün ve parlaktır.

Sıra No: 247
Şekil No: 30
Foto No: 41
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Avlu)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,07 cm **Çap:** 1,08 cm
Boy: 0,70 cm
(İğne) **En:** 0,32 cm **Boy:** 4,72 cm
Ağırlık: 3,54 gr
Fonksiyon:
Tipi: Kabarası yatay biçimli
Süsleme: -
Durumu: Objenin iğnesi ve kabarası dörtgen kesitli dövülmüştür. Kabara kullanım sonucu bükülmüştür. İğnenin uç kısmında ve kabaranın kenarlarında kırılmalar görülür.

Sıra No: 248
Şekil No: 25
Foto No: 36
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Avlu)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,27 cm **Çap:** 2,16 cm
(İğne) **En:** 0,51 cm **Boy:** 8,82 cm
Ağırlık: 22,76 gr
Fonksiyon:
Tipi: "E" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje oldukça iyi durumdadır. Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesitli iğne gövdesi üzerinde korozyona bağlı olarak çatlamalar ve yer yer

kırılmalar meydana gelmiştir. Objenin iğne gövdesi yüzeyinde harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 249
Şekil No: 26
Foto No: 37
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,23 cm **Çap:** 2,30 cm
(İğne) **En:** 0,58 cm **Boy:** 10,35 cm
Ağırlık: 22,69 gr
Fonksiyon:
Tipi:
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. İğne ve kabara yüzeyinde deformasyon oluşmuştur. Hatıl boşluğunda bulunan obje üzerinde harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 250
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: LVI-S
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,52 cm **Çap:** 1,53 cm
(İğne) **En:** 0,36 cm **Boy:** 2,93 cm
Ağırlık: 4,22 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dörtgen kesitli iğne, dairesel kabaranın merkezine oturmamaktadır. Kabara yüzeyden üç bölüme ayrılmıştır. Yanlarda kalan iki bölüm bükülerek objeye piramidal bir form kazandırmıştır. Nal ile toynak arasında bağlantı aracı olarak kullanılması gereklidir.

Sıra No: 251
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)

Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,40 cm **Çap:** 3,10 cm
(İğne) **En:** 0,73 cm **Boy:** 9,85 cm
Ağırlık: 47,47 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dairesel kesitli kabara ve dörtgen kesitli iğne yüzeyinde yoğun korozyona bağlı çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı kırılarak objeden ayrılmıştır. Kabaranın iğneyle birleştiği noktada hatılda kullanılan ahşapların izleri görülmektedir. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 252
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,57 cm **Çap:** 2,86 cm
(İğne) **En:** 0,99 cm **Boy:** 12,02 cm
Ağırlık: 75,51 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara ve dörtgen kesitli iğnesi ile obje kısmen sağlamdır. Maruz kaldığı korozyon nedeniyle iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma ve kopmalar meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı kırılmıştır. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 253
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,47 cm **Çap:** 3,11 cm
(İğne) **En:** 0,64 cm **Boy:** 13,19 cm

Ağırlık: 70,39 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası daire kesitli, İğnesi dörtgen kesit olarak dövülmüştür. Kabara, iğneye kıyasla iyi durumdadır. İğnenin uç kısmı tamamen tahrip olmuştur. İğne yüzeyinin tamamına yakın bölümünde korozyona bağlı kabuklanma görülmektedir. Kabara ve iğne yüzeyinde harç izleri görülür. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 254
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,93 cm **Çap:** 2,90 cm
(İğne) **En:** 0,79 cm **Boy:** 13,87 cm
Ağırlık: 70,32 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dairesel kesitli kabara ve dörtgen kesitli iğne yüzeyinde yoğun korozyona bağlı kabuklanma ve çatlama görülmektedir. Kabara ve iğne yüzeyinde yer yer harç izleri görülür. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 255
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,51 cm **Çap:** 2,89 cm
(İğne) **En:** 0,91 cm **Boy:** 14,72 cm
Ağırlık: 76,70 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje sağlam durumdadır. Korozyon nedeniyle iğneyle kabaranın birleştiği bölümde

kabuklanma meydana gelmiştir. İğne yüzeyinin kabaraya yakın olan bölümünde yoğun harç izleri görülür.

Sıra No: 256
Şekil No: 28
Foto No: 39
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,60 cm **Çap:** 3,02 cm
(İğne) **En:** 0,83 cm **Boy:** 12,57 cm
Ağırlık: 54,42 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin kabarası dairesel, iğnesi kare kesitlidir. Kabara büyük ölçüde sağlam durumda iken, iğne yüzeyinde oluşan korozyonla birlikte derin çatlama ve kopmalar meydana gelmiştir. İğnenin uç kısmı tamamen tahrip olmuştur. Kabaranın kenarlarında az oranda ahşap parçaları görülür. Objenin kabara ve iğne gövdesi üzerinde yer yer harç izleri bulunmaktadır.

Sıra No: 257
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,45 cm **Çap:** 4,24 cm
(İğne) **En:** 0,82 cm **Boy:** 14,18 cm
Ağırlık: 67,10 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dörtgen kesitli iğne, dairesel kesitli kabaranın merkezine oturmamaktadır. İğne gövdesinde kullanım sonrasında oluşan bükülme görülmektedir. Objenin yüzeyinde yoğun deformasyon mevcuttur. İğne gövdesi ve kabarada harç izleri görülür. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 258
Şekil No: 29

Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Güney Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,58 cm **Çap:** 3,32 cm
(İğne) **En:** 0,87 cm **Boy:** 15,49 cm
Ağırlık: 75,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesitli iğnesi ile obje kısmen sağlam durumdadır. Kabara ve iğne yüzeyinde korozyona bağlı kabuklanma ve derin çatlamalar görülür. İğnenin gövdesinde kullanım sonucu bükülme oluşmuştur.

Sıra No: 259
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Batı Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,46 cm **Çap:** 3,20 cm
(İğne) **En:** 0,82 cm **Boy:** 13,08 cm
Ağırlık: 69,95gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin iğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitlidir. Zamanla oluşan korozyon sonucu obje üzerinde kabuklanma, çatlamalar ve kopmalar meydana gelmiştir. Kabara ve iğne yüzeyinin büyük bir bölümünde harç izleri görülür. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 260
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Batı Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,90 cm **Çap:** 2,34 cm
(İğne) **En:** 0,70 cm **Boy:** 10,25 cm
Ağırlık: 41,89 gr

Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara iyi durumda iken, iğnenin gövdesi ve uç kısmının büyük bir bölümü tahrip olmuştur. Kabaranın yüzeyi ve iğnenin kabaraya yakın olan kısmında harç izleri görülmektedir.

Sıra No: 261
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Batı Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,40 cm **Çap:** 2,96 cm
(İğne) **En:** 0,60 cm **Boy:** 13,84 cm
Ağırlık: 54,81gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Kullanım sonucu iğne gövdesinin orta kısmında bükülme oluşmuştur. Zamanla tevekkün eden korozyona bağlı olarak tüm yüzeyde derin çatlamalar ve kabuklanma görülür. İğne ve kabara yüzeyinde yer yer harç izleri mevcuttur.

Sıra No: 262
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,35 cm **Çap:** 3,26 cm
(İğne) **En:** 0,68 cm **Boy:** 8,21 cm
Ağırlık: 39,55 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara büyük ölçüde sağlam olup dörtgen kesitli iğnenin büyük bir kısmı yok olmuştur. İğne gövdesi yüzeyinde korozyona bağlı meydana gelen derin çatlamalar ve kabuklanma görülür.

Sıra No: 263

Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,41 cm **Çap:** 3,48 cm
(İğne) **En:** 0,63 cm **Boy:** 7,76 cm
Ağırlık: 55,57 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dairesel kesitli kabarası iyi durumdadır. Dörtgen kesitli iğnenin büyük bir bölümü yok olmuştur. İğne, kabaranın merkezine oturmamaktadır. İğne ve kabara yüzeyinde korozyona bağlı bozulmalar görülmektedir. Objenin yüzeyinde yer yer harç izleri mevcuttur.

Sıra No: 264
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,55 cm **Çap:** 3,66 cm
(İğne) **En:** 0,98 cm **Boy:** 11,49 cm
Ağırlık: 63,65 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara büyük ölçüde sağlam olup dörtgen kesitli iğnenin büyük bir kısmı yok olmuştur. İğnesi, kabaranın merkezine oturmamaktadır. Korozyona bağlı olarak iğne gövdesi yüzeyinde derin çatlamalar ve kabuklanma oluşmuştur. Objenin yüzeyinde yer yer harç izleri bulunmaktadır.

Sıra No: 265
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme

Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** - **Çap:** -
(İğne) **En:** 0,93 cm **Boy:** 9,09 cm
Ağırlık: 21,97 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş olan objenin dörtgen kesitli iğnesinin büyük bir bölümü yok olmuş, kabarası da bütünüyle günümüze ulaşamamıştır.

Sıra No: 266
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,84 cm **Çap:** 3,47 cm
(İğne) **En:** 0,73 cm **Boy:** 11,33 cm
Ağırlık: 58,63 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası ve dörtgen kesit olarak dövülen iğnesi ile, obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. İğne ve kabara yüzeyinde korozyona bağlı derin çatlamalar meydana gelmiştir. İğne ucunun bir kısmı yok olmuştur.

Sıra No: 267
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,55 cm **Çap:** 3,82 cm
(İğne) **En:** 0,74 cm **Boy:** 2,74 cm
Ağırlık: 26,21 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabara büyük ölçüde sağlam olup, dörtgen kesitli iğnenin çok az bir kısmı kalmıştır. Objenin kabara ve iğne yüzeyinde korozyona bağlı kabuklanma ve kopmalar görülmektedir.15 No'lu yapının

hatıl boşluğunda bulunması dolaysıyla objenin ahşap hatılları birbirine bağlamak amacıyla kullanıldığı söylenebilir.

Sıra No: 268
Şekil No: 29
Foto No: 40
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,85 cm **Çap:** 3,91 cm
(İğne) **En:** 0,84 cm **Boy:** 15,60 cm
Ağırlık: 93,48 gr
Fonksiyon:
Tipi: "H" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş objenin kabarası dairesel, iğnesi dörtgen kesitlidir. Zamanla oluşan korozyona bağlı olarak iğne ve kabara yüzeyinde çatlamalar, kopmalar ve kabuklanma görülmektedir. İğnenin ucu büyük oranda tahrip olmuştur. Ahşap hatılları birbirine bağlamak için kullanılması gereklidir.

Sıra No: 269
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2010
Buluntu Yeri: LVIII-P
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,25 cm **Çap:** 1,75 cm
(İğne) **En:** 0,24 cm **Boy:** 2,52 cm
Ağırlık: 3,56 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövülerek üretilmiş objenin kabarası dörtgen, iğnesi dairesel kesitlidir. Mevcut durumu büyük ölçüde sağlam olup, zamanla oluşan korozyonla kabara ve iğne yüzeyinde bozulmalar meydana gelmiştir. Kullanım sonucu iğne gövdesinde bükülme oluşmuştur.

Sıra No: 270
Şekil No: 16
Foto No: 28
Buluntu Yılı: 2010

Buluntu Yeri: LVIII-P
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,22 cm **Çap:** 1,74 cm
(İğne) **En:** 0,21 cm **Boy:** 3,36 cm
Ağırlık: 4,98 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.3" tipi
Süsleme: -
Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. Dövülerek üretilmiş iğnesi dörtgen, kabarası ise dairesel kesitlidir. İğne ve kabara yüzeyinde bozulma izleri görülür. Kullanım sonucu iğnenin uç kısmında bükülme meydana gelmiştir.

Sıra No: 271
Şekil No: 15
Foto No: 26
Buluntu Yılı: 2010
Buluntu Yeri: LVIII-S
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,24 cm **Çap:** 1,54 cm
(İğne) **En:** 0,22 cm **Boy:** 3,26 cm
Ağırlık: 3,15 gr
Fonksiyon:
Tipi: "B.2" tipi
Süsleme: -
Durumu: Objenin dörtgen kesitli kabarası yanlara doğru eğimli olarak, dövme tekniği ile üretilmiştir. İğnesi kare kesitli olup, yüzeyinde korozyon sonucunda meydana gelmiş kopmalar, kabuklanma ve çatlama izleri görülür.

Sıra No: 272
Şekil No: 27
Foto No: 38
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,32 cm **Çap:** 2,63 cm
(İğne) **En:** 0,56 cm **Boy:** 12,65 cm
Ağırlık: 40,86 gr
Fonksiyon:
Tipi: "G" tipi
Süsleme: -

Durumu: Obje büyük ölçüde sağlam durumdadır. İğnesi dörtgen, kabarası dairesel kesitlidir. İğne yüzeyinde yoğun korozyona bağlı kabuklanma görülür iken, iğnenin kabarayla birleştiği noktada çukurlar meydana gelmiştir. İğnenin uç bölümünün bir kısmı tahrip olmuştur.

Sıra No: 273
Şekil No: 27
Foto No: 38
Buluntu Yılı: 2013
Buluntu Yeri: XLII-LL
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,34 cm **Çap:** 2,90 cm
(İğne) **En:** 0,84 cm **Boy:** 12,80 cm
Ağırlık: 51,12 gr
Fonksiyon:
Tipi: "G" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dairesel kesitli kabarası iyi durumda olan objenin iğne gövdesinin büyük bir bölümünde korozyona bağlı bozulmalar görülmektedir. İğnenin uç kısmının sağlam kalmasından dolayı, gövdenin dörtgen kesitli olarak dövüldüğü anlaşılmaktadır.

Sıra No: 274
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,33 **Çap:** 1,80
(İğne) **En:** 0,51 **Boy:** 5,56
Ağırlık: 7,70
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Kabarası ve iğnesi dörtgen kesitli olarak dövülen obje kısmen sağlam durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne yüzeyinde yoğun olmakla birlikte kabuklanma görülür. Bunun yansıra, iğnenin uç kısmına yakın bölümde muhtemelen kullanım esnasında oluşmuş bir bükülme mevcuttur. Bu obje, 15 No'lu yapıda yapılan kazı çalışmaları sırasında yoğun kiremit tabakasında in-situ durumda bulunmuştur.

Sıra No: 275
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,30 cm **Çap:** 2,10 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 6,60 cm
Ağırlık: 13,29 gr
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Yüzeyindeki çekiç izlerinden dövülerek üretildiği anlaşılan objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Sağlam durumda olan obje, 15 No'lu yapıda yapılan kazı çalışmaları sırasında yoğun kiremit tabakasında in-situ durumda bulunmuştur.

Sıra No: 276
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir
Teknik: Dövme
Ölçüler: **(Kabara)** **Kalınlık:** 0,20 cm **Çap:** 1,90 cm
(İğne) **En:** 0,50 cm **Boy:** 6,10 cm
Ağırlık: 13,07 gr.
Fonksiyon:
Tipi: "D" tipi
Süsleme: -
Durumu: Dövme tekniği ile üretilen objenin kabarası ve iğnesi dörtgen kesitlidir. Büyük oranda sağlam olan obje, 15 No'lu yapıda yapılan kazı çalışmaları sırasında yoğun kiremit tabakasında in-situ durumda bulunmuştur.

Sıra No: 277
Şekil No: 21
Foto No: 32
Buluntu Yılı: 2017
Buluntu Yeri: 15 No'lu Yapı (Doğu Kanadı)
Malzeme: Demir

Teknik: Dövme

Ölçüler:

(Kabara)	**Kalınlık:**	0,20 cm	**Çap:**	1,80 cm
(İğne)	**En:**	0,50 cm	**Boy:**	5,70 cm

Ağırlık: 10 gr

Fonksiyon:

Tipi: “D” tipi

Süsleme: -

Durumu: Dörtgen kesitli kabara ve iğnesiyle obje iyi durumdadır. Maruz kaldığı korozyon sonucu iğne ve kabara yüzeyinde kabuklanma meydana gelmiştir. Ayrıca, iğne gövdesinin orta bölümü ve uç kısmında bükülmeler mevcuttur. Obje, 15 No’lu yapıda yapılan kazı çalışmaları sırasında yoğun kiremit tabakasında in-situ durumda bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEĞERLENDİRME

5.1. Kronoloji

Ortaçağ ve öncesini kapsayan kazılarda bulunan çiviler, biçim ve form açısından birbirini tekrarlar niteliktedir. Bu özelliklere bakılarak belirli bir tarihlendirme yapmak mümkün değildir. Asya, Batı Avrupa ve Anadolu'da, Ortaçağ'da bronz ve demirin birlikte kullanıldığı görülür. Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde demir ve bronzdan üretilen çivilerin birlikte kullanımı mevcuttur. Dolayısıyla, kullanılan madene göre de kronolojik tespit sunmak doğru değildir.

Tarihlendirme hususunda en iyi sonucun alınabilmesi arkeo-metalürji çalışmalarının gelişimine bağlıdır. Pozitif bilimlerin katkısıyla yol alan arkeo-metalürji alanında özellikle Almanya'da umut verici gelişmeler olsa da bunlar metal eserler için ve çok fazla numune deneyimi ile elde edilebilmektedir[141]. Son yıllarda ülkemizde, kazılarda bulunan metal eserler üzerine yapılan arkeo-metalürji çalışmalarının arttığı görülür. Bu çalışmaların gelişimi ve sürekliliği, kronoloji konusundaki problemlerin çözümüne katkı sağlayacaktır.

Kubad Abad Saray'ında yürütülen kazı çalışmaların sonucunda metal buluntuların külliyenin tamamına yayılmış olduğu görülür **(Şek.10)**. Çivi ve diğer metal eserlerin, Batı surundaki Hamamlı Konut, Küçük Sarayı batı yönden ihata eden surun dış yüzeyinde yer alan fırın ve Saray Külliyesi'nin güneybatısında avlak (Paradaison) alanına bakan işlik mekânları çevresinde yoğunlaşmıştır[142]. Küçük Saray'ın batısındaki yarım daire planlı fırın çevresinde yer alan XXXVI-CC ve XXXVII-CC, metal buluntuların en yoğun olduğu açmalardır. Bu alandaki mekânların duvarlarında görülen dilatasyon izleri birden fazla inşaat aşamasına işaret eder[143]. Bu durumda tarihlendirme hususunda sağlıklı bir tespit yapılması mümkün değildir.

---

[141] Alptekin Yavaş, 2017, *Samsat Temrenleri; Kronolojik, Morfolojik, Terminolojik, Tipolojik ve Metalürjik Bir Değerlendirme,* TUBA Yay. (Baskıda)

[142] Alptekin Yavaş, ""Kubad-Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Metal Eserler (Bıçaklar)"", *Türk Dünyası Araştırmaları (Research About The Turks All Around The World),* vol.99, 2012, pp.125-143 (128).

[143] Alptekin Yavaş, 2012, a.g.m., pp.125-143 (128).

Tarihlendirme konusunda tespitte bulunmamıza olanak sağlayan en önemli buluntular *in-situ* durumdaki çivilerdir. Bunlar çoğunlukla hatıl boşluklarında bulunmuş olup, kiremitler üzerinde de görülür.

Küçük Saray çevresinde 1993 yılında yürütülen kazı çalışmaları sırasında Sarayı güneyden ihata eden güneydoğu-güneybatı doğrultulu duvar[144] üzerinde karşılıklı çakılmış *in-situ* çiviler tespit edilmiştir. Bu çiviler duvardaki hatılın ahşaplarını tutturmak için çakılmıştır.

Külliyedeki yapıların çoğunun hatıllarında çivilerin kullanıldığı anlaşılır. Büyük Saray, Küçük Saray, Tersane(Kayıkhane), Hamamlı Konut (Köşk), XIII-XIV ve XXXIII no'lu yapıların beden duvarları üzerindeki hatıl boşluklarında in-situ çiviler bulunmuştur.

Kazısı 2016 yılında başlayan 15 no'lu yapı da 2017 yılında devam eden çalışmalar sırasında tuğla döşemeli zemine yakın durumdaki hatıl boşluklarında**(Foto.14-15-16-17)**, ağırlıkları ve ölçüleri birbirine yakın çivilere rastlanılmıştır. Buradaki hatıllarda kullanılan ahşapların zamanla çürüyüp yok olması sonucu geriye yalnızca *in-situ* durumda çiviler kalmıştır.

Kubad Abad Saray'ında uzun yıllardır devam eden kazı çalışmaları süresince, külliyenin tamamına dağılmış vaziyette üzerinde çivi deliği bulunan kiremitler**(Foto.18-19)** tespit edilmiştir. 15 no'lu yapıda da delikli kiremitler üç ana mekândan oluşan yapının bütününe yayılmış durumda ele geçmiştir. Ayrıca burada üzerinde in-situ durumda çivi bulunan kiremitlerde bulunmuştur. Bu kiremitlerin Selçuklu Dönemine ait olduğu tespit edilmiş, dolayısıyla kiremitlerle birlikte kullanılan çivilerin de bu döneme ait olduğu anlaşılmıştır.

5.2. Morfoloji

Bronz Ortaçağ'a kadar Asya'da en yaygın kullanılan madendir. Ancak Ortaçağ'da demirin kolay işlenebilen ve seri üretime daha uygun bir malzeme olduğu anlaşılmış, böylece demir bu dönemin en çok kullanılan madeni durumuna gelmiştir[145].

---

[144]Rüçhan Arık, 1996, "Kubad-Âbâd 1993-1994 Yılı Kazı Çalışmaları, *XVII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, C.2, s.393-409(397).
[145]Alptekin Yavaş, 2017, a.g.e., (Baskıda)

Demirin sertliği ve işlene bilirliği içindeki karbon miktarına bağlıdır. Karbon miktarı arttıkça demir sertleşir ve çeliğe daha yakın bir yapıya sahip olur[146]. Ancak Ortaçağ'da karbon miktarı yüksek demirler, daha çok bıçak, kılıç gibi maliyeti yüksek eserlerin yapımında kullanılmıştır[147]. Çivi, temren, nal vb. seri üretimine ihtiyaç duyulan metal objelerin ise, zaman zaman metal artıklarının tekrar işlenmesi yöntemiyle üretilmiş olduğu anlaşılır. Samsat Höyük kazısının ortaçağ katmanında kullanılamaz durumdaki çiviler toplu halde bulunmuştur. Kubad Abad'da da kullanılmış ya da kullanılamayacak durumdaki metal objeler toplu halde ele geçmiştir[148]. Bu örnekler artık malzemenin ısıtılıp tekrar dövülerek kullanıldığı düşüncesini pekiştirmektedir.

Erken dönem kazılarında da toplu halde bulunan çiviler mevcuttur. İskoçya'da Tay nehrinin kuzeyinde yer alan Perthshire, Inchtuthil 'deki Roma lejyoner kalesinde 1959 yılında Richmond ve Dr. J. K. St Joseph tarafından gerçekleştirilen kazılarda 875.000 kullanılmamış çivi işlikte toplu şekilde yaklaşık dört metre derinliğe gömülü olarak bulunmuştur. Ancak buradaki çivilerin tekrar kullanılmak amacıyla gömülmediği, istilaya uğramadan önce halkın istilacılara kullanılacak herhangi bir malzeme bırakmamak için saklandığı anlaşılmıştır[149]. Pergamon kazılarında ise bulunan bronz ve demir çivilerin eski kerestelerden çıkarılıp tekrar kullanıldığı ya da yeniden işlenmek üzere demir ustasına verildiği düşünülmektedir[150]. Bu durum demirin Ortaçağ'dan önce Avrupa'da ne kadar değerli bir maden olduğunu anlamamıza olanak sağlar. Ortaçağ'daki metal malzemenin tekrar kullanımı uygulamasının erken dönemde de var olduğu anlaşılmaktadır.

Ortaçağ'da demirin ergitilmesi işlemini Coheri Nişaburi şöyle ifade eder;

"*Demir cevheri çok yerlerde bulunan ağır, parlak ve siyah renkte bir taştır ve demir, ondan ateş ile ayrılır. Demir ve çelik cevheri aynıdır, ondan demir ya da çelik elde etmek izabe veya ergitme işlemine bağlıdır. Su alan demire, çelik denilir.*[151] ,,

---

[146]Ü. Güder, A. Yavaş, Ü. Yalçın, 2015, Production Techniques of Anatolian Seljuks Iron Tools. Turkish Studies, 10/9, pp.193–212.
[147]Ü. Güder, A. Yavaş, Ü. Yalçın, 2015, a.g.m., pp.193–212.
[148]A. Yavaş, 2017, (Baskıda)
[149]Lynn F. Pitts, and John Kenneth Sinclair St Joseph, *Inchtuthil: the Roman legionary fortress excavations 1952-65,* Vol. 6. Alan Sutton, 1985, pp.100.
[150]W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen*, Pergamenische Forschungen 14, Berlin 2005, s.55.
[151]Coheri Nişaburi' den aktaran Ali Fathalizade, "Ortaçağ'da Yakındoğu'da Demir Çelik Üretimi ve Kılıç Yapımı", *Metalürji Dergisi*, S. 158. S.34-43 (38).

Cebir-i Bin Hayyam ‘ın “El Hadide” kitabında ise demirin üretim süreci ve ticareti şöyle anlatılır;

“*…demir cevheri madenden çıkarıldıktan sonra karışık ve bulaşık olan sarı renkli toprakla beraber az miktarda yağ ve kalya (bazik) ile karıştırılıp güçlü körüklerle donanmış fırınlara odun kömürü ile beraber yüklenir ve ateşlenir. Kömür ilavesi ve körükleme işlemleri ergimiş metal söylenen toprak ve diğer ganglardan (kısır taşlardan) ayrılıncaya kadar devam ettirilir. Ergime sonucu meydana gelen sıvı demir fırının deliğinden dışarıdaki külçe kalıplarına akıtılır ve meydana gelen külçeler iç ve dış pazarlara satılır.*[152] ,,

Kubad Abad Saray Külliyesinin her bölümünde farklı ağırlık ve ölçülerde çiviler bulunmuştur. Kazı süresince ele geçen metal eserlerin büyük bölümü, çivilerin ise tamamı demirden üretilmiştir. İğne ve kabara yüzeyindeki izlerden dövme tekniğinde üretildikleri anlaşılır. Dövme tekniği ile üretilen çivilerde ilk aşama cevherin ergitilmesi ile elde edilen metal külçelerden demir çubuklar oluşturulmasıdır. Yuvarlak, kare ya da dörtgen çubuk ısıtılarak şekil alabilecek yumuşaklığa getirilir. Daha sonra yumuşayan demir, çivi kalıbına sığacak şekilde yatay olarak dövülür. Bu işlemden sonra tekrar ısıtılır ve çivinin boyu göz önüne alınarak çubuktan koparılır. Kalıbın üst kısmında kalan parça ise dikey şekilde dövülerek kabara oluşturulur[153].

Kubad Abad Sarayı kazılarında bulunan çiviler iki ana kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım, sivri uçlu gövde bölümünü ihtiva eden iğnedir. İğne bölümü dörtgen kesitli olarak dövülmüştür. Çivinin düzgün şekilde çakılabilmesine olanak sağlayan ve çekiç ile vurulan bölüme ise kabaradır. Kubad Abad çivilerinin kabaraları genellikle dairesel ve dörtgen kesitlidir.

Kazılarda, hatıllarda in-situ durumunda bulunan bazı çivilerin yüzeylerinde ahşap parçalarına; in-situ durumunda kiremitlerde bulunanlarda ise harç kalıntılarına rastlanır.

Kubad Abad çivileri tipolojik olarak kabarası iğneye dikey ve kabarası iğneye yatay olarak dövülenler olmak üzere iki ana gruba ayrılır. En yoğun grubu oluşturan dikey biçimli kabaralı çivilerin en uzun iğne boyu 17,16 cm, en kısası ise 1,17 cm’dir. Bu çivilerin kabara

---

[152]Cebir-i Bin Hayyam’dan aktaran Ali Fathalizade, *a.g.m,.* s.34-43 (38).
[153]Ü. Güder, “Geleneksel Yöntemlerle Demir Aletlerin Dövülmesi”, *Antik Malzeme ve Teknoloji Eğitim Semineri (16-20 Nisan),* 2018 (Baskıda)

çaplarının en genişi 4,24 cm, en dar olanı da 0,98 cm olarak ölçülmüştür. En ağırı 122,34 gr, en hafifi ise 2,28 gr'dır. Kabarası yatay biçimli çiviler 31 adettir. Bunların iğne boyu en uzun olanı 17,73 cm, en kısa olanı ise 2,21 cm'dir. Bu tipteki çivilerin kabara çapı en genişi 3,24 cm, en dar olanı ise 0,74 cm'dir. Ölçülen en ağır çivi 143,34 gr, en düşük ağırlığa sahip olanı ise 0, 83 gr'dır.

5.3. Terminoloji

Literatür taramalarında Ortaçağ çivileri ile ilgili sınırlı sayıda terim bulunduğu tespit edilmiştir. Divân-ı Lûgati't-Türk gibi birinci el kaynakların yanı sıra çağdaş eserlerden faydalanılmıştır. Ömer L. Barkan'ın "*Süleymaniye Cami ve İmareti İnşaatı*", Celal Esad Arseven'in "*Istılâhât-ı Mi'mâriyye*" ve Neslihan Sönmez'in "*Osmanlı Yapı ve Malzeme Terimleri Sözlüğü*"nde çivi ile ilgili birbirini tekrar eden terimler yer almaktadır. Bu yayınlarda tam karşılığı verilmeyen terimler, Ferit Develioğlu ve Mehmet Kanar'ın "*Osmanlı Türkçesi Sözlükleri*"nden yararlanılarak açıklanmaya çalışılmış, bu yolla bir çivi terminolojisi oluşturmaya çalışılmıştır.

Çivi, "*kabara*" ve "*iğne*" olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Literatür taramaları süresince "*iğne*" için "*gövde*[154]" dışında herhangi bir tabire rastlanılmaz. Kabara içinse "*çivi tablası*[155]", "*çivi başı*[156]" ve "*bûrû*[157]" ifadeleri kullanılmıştır. Bunun dışında kaynaklarda demir ve demircilik ile ilgili çok fazla sözcük tespit edilmiştir.

Türk kültürünün önemli yazılı belgelerinden Divân-ı Lûgati't-Türk'te demirci "*temür*[158]" demiri işleyene, "*temıirçi*[159]" demiri eritildiği ocaklara "*temürlük*[160]" ve demirden üretilen çiviye ise "*Çij*[161]" tabiri kullanılmıştır.

Selçuklu ve Osmanlı Dönemlerinde demir ve demircilikle ilgili terimlerin değişmediği ve bunların Arapça-Farsça kökenli olduğu görülür. Farsça'da demir için

---

[154] M. Z. Pakalın, *a.g.e., C.2,* s.190.
[155] Doğan Hasol, *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, Y.E.M. yayınları, İstanbul 1998, s.128.
[156] D. Hasol, a.g.e., s.128.
[157] Francis, Johnson, *A Dictionary, Persian, Arabic and English,* H. Allen and Comp., London 1852,s.258.
[158] Kaşgarlı Mahmud, *Divânü-Lûgati't-Türk*, (Çev.: B. Atalay), C.I, Ankara 1992, s.42.
[159] Kaşgarlı Mahmud, a.g.e., C.III, s.268.
[160] Kaşgarlı Mahmud, a.g.e., C.I, s.506.
[161] Kaşgarlı Mahmud, a.g.e., C.III, ss.123-124.

"*âhen*[162]" demirci için "*âhengar*[163]" terimleri kullanılır. Ayrıca, Arapça "*haddâd*[164]" tabiri demirciyi, "*haddâdî*[165] " sözcüğü demircilik işini ifade eder.

Demir ustalarına, demirin kullanım alanına ve yapım tekniğine bağlı olarak farklı isimler verilir. Döküm ve kalıplama yapan ustaya "*âhen-paykar*[166]", küçük demir ürünleri üreten ustaya "*pâlâwad-paykar*[167]" denilirken, bir madeni eserin üretiminde uzmanlaşmış ustalara özel isimler verildiği tespit edilmiştir. Örneğin; Çivi üretene "*mîkh-sâz*[168]"- "*ekserdjî*[169]" , nal dövene "*na'lband-na'lbend*[170]" denilmektedir.

Demirci ve nalbantların çivi yapımında ve kullanımında ihtiyaç duydukları çeşitli araç gereçlere de farklı adlar verilmiştir. "*suhum*[171]", "*sintâb*[172]", "*dar-ây*[173]", "*derâ-yi kenise*[174]", "*emîme*[175]" demirci çekici için kullanılırken, "*matârık*[176]" demirci çekiçlerinin tümünü ifade eden bir terim olarak kullanılmıştır. Demircilerin demiri eritmek için kullandıkları ocak/fırınlar için "*dem-gâh*[177]", "*sikîz*[178]" sözcükleri kullanılmıştır. Ayrıca, demirci kıskacı/maşası "*ambûr-i âhengar*[179]", körük "*damakt*[180]", örs "*sindân*/*sendân*[181]" tabirleri ile ifade edilmiştir.

---

[162]Mehmet Kanar, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011, s.13; Ferit Develioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi yayınları, İstanbul 2013, s.22; Hasan Moğol, *Şer'iyye Sicilleri Sözlüğü*, Mehter Yayınları, Ankara 1996, s.15.

[163]James W. Allan, *Persian Metal Technology, 700-1300 A.D.*, Published by Ithaca Press for the Faculty of Oriental Studies and the Ashmolean Museum, University Of Oxford, London 1979, p.65; Ferit Develioğlu, *a.g.e.*, s.23; Mehmet Kanar, a.g.e., s.13; Francis, Johnson, a.g.e.,s.191.

[164]Şemseddin Sami, *Kamus-i Fransevi*, Mihran Matbaası, İstanbul 1883, s.428; Mehmet Kanar, a.g.e., s.155; Ferit Develioğlu, a.g.e., s.460

[165]F. Johnson, a.g.e.,s.469;M. Kanar, a.g.e., s.155; F. Develioğlu, a.g.e.,, s.460

[166]J. W. Allan, a.g.e., p.68.

[167]J. W. Allan, a.g.e., p.68.

[168]J. W. Allan, a.g.e., p.68.

[169]Ş. Sami, a.g.e., s.127.

[170]F. Johnson, a.g.e.,s.254; J. W. Allan, a.g.e., p.68; M. Kanar, a.g.e., s.342; F. Develioğlu, a.g.e., s.1191.

[171]F. Johnson, a.g.e.,s.687.

[172]F. Johnson, a.g.e.,s.718.

[173]F. Johnson, a.g.e.,s.561.

[174]F. Develioğlu, a.g.e.,, s.207.

[175]F. Develioğlu, a.g.e.,, s.259.

[176]F. Develioğlu, a.g.e.,, s.699.

[177]F. Develioğlu, a.g.e.,, s.26.

[178]F. Johnson, a.g.e., s.707.

[179]F. Johnson, a.g.e., s.707.

[180]F. Johnson, a.g.e., s.5580.

[181]Ferit Develioğlu, a.g.e.,, s.1158.

Arapça ve Farsça kaynaklarda çivi için kullanılan en yaygın terimler "*mismâr*[182] " ve "*mîh*[183]" tır. "*Mîh* " teriminin aynı zamanda nallamada kullanılan çivileri de ifade ettiği anlaşılmaktadır. Vesikalarda "*mismâr*" sözcüğünün daha ziyade yerel üretimden elde edilmiş çiviler için kullanıldığı görülür[184].

Çivi için kullanılan "*mismâr"* tabirinin işlev, nitelik, üretim yeri gibi özellikleri ne göre çeşitli sıfatlar ve adlar olarak kullanıldığı görülür. İşlevi ifade eden kullanımlar şöyledir; "*mismâr-ı kalub*[185]" kalıp çivisi, "*mismâr-ı hatıl*[186]" hatıl çivisi, "*mismâr-ı elvah*[187]" levha çivisi, "*mismâr-ı tahta*[188]" ahşap çivisi, "*mismâr-ı tavan*[189]" çatı-tavan çivisi, "*mismâr-ı muşamma*[190]" dokuma çivisi, "*mismâr-ı şişe*[191]" sırça çivisi, "*mismâr-ı sakaf/sakf*[192]" tavan-çatı çivisi, "*mismâr-ı mertek*[193]" çatı-tavan çivisi, "*mismâr-ı oluk*[194]" oluk çivisi, "*mismâr-ı kâşi*[195]" çini çivisi, "*mismâr-ı kafes*[196]" kafes çivisi, "*mismâr-ı haşeb*[197]" ahşap çivisi, "*mismâr-ı esb*[198]" nal çivisidir.

"Mismâr"ın nitelikleri ifade için karşımıza çıkan kullanımları ise şöyledir; "*mismâr-ı Büzurk*" büyük çivi, "*mismâr-ı kebir*" büyük çivi, "*mismâr-ı vasat*" orta kalitede veya boyutta çivi, "*mismâr-ı miyane*" orta boyutlu çivi, "*mismâr-ı hurde*" küçük-ince çivi, "*mismâr-ı dırâz*" uzun çivi, "*mismâr-ı kalaylu/kal'ılı*" kalaylı çivi, "*mismâr-ı köhne*" eskimiş çivi, "*mismâr-ı mâhlut*" ve "*mismâr-ı mütenevvia*" çeşitli boyut ve tipteki çivileri ifade etmek için kullanılmıştır.

---

[182] Celâl Esad Arseven, *Istılâhat-ı Mi'mâriyye*,(Ed. Ziya K. Bilici- Çev. Şeyda Alpay), Kaknüs yayınları, İstanbul 2017, s.173; Neslihan Sönmez, *Osmanlı Dönemi Yapı Malzemeleri ve Terimleri Sözlüğü*, Y.E.M Yayınları, İstanbul 1997, s.79: Metin Sözen – Uğur Tanyeli, *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 2001, s.199; Ş. Sami, a.g.e., s.1026.

[183] M. Z. Pakalın, a.g.e., s.529; Celâl Esad Arseven, a.g.e.,s.18.

[184] M. Z. Pakalın, a.g.e., s.547.

[185] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[186] Ömer L. Barkan*, Süleymaniye Cami ve İmareti İnşaatı (1550-1557)*, C.2, T.T.K. Yayınları, Ankara 1979, s.134: Neslihan Sönmez, a.g.e., s.79.

[187] Ö. L. Barkan, a.g.e.,s.253; N. Sönmez, a.g.e., s.79; M. Sözen – U. Tanyeli, a.g.e., s.199.

[188] Ö. L. Barkan, a.g.e.,s.134; N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[189] Ö. L. Barkan, a.g.e.,s.250; N. Sönmez, a.g.e., s.79; M. Sözen – U. Tanyeli, a.g.e., s.199.

[190] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[191] Ö. L. Barkan, a.g.e.,s.250; N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[192] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[193] Ö. L. Barkan, a.g.e.,s.48; N. Sönmez, a.g.e., s.79; M. Sözen – U. Tanyeli, a.g.e., s.199.

[194] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[195] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[196] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[197] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

[198] N. Sönmez, a.g.e., s.79.

İşlev ve niteliği belirten terimler dışında üretim yeri ve birkaç özelliğin bir arada verildiği isimlendirmelerede rastlanır. Ömer L. Barkan ve Neslihan Sönmez'in yayınlarında Üretim yerine göre kullanımı şöyledir;

"*mismâr-ı yerli, mismâr-ı Gevele, mismâr-ı Kastamonu, mismâr-ı Edirne, mismâr-ı Lofça, mismâr-ı Samakov, mismâr-ı Banad, mismâr-ı Zagra, mismâr-ı Edreme, mismâr-ı Şımar-ı Serez, mismâr-ı Mora*" [199].

Birkaç özelliğinin bir arada kullanımı Neslihan Sönmez'in yayınında ise şu örnekler ile karşımıza çıkmar;

"Mismâr-ı pedavra-i Smakov, mismâr-ı bölme-i Samakov, mismâr-ı elvah-i Kastamonu, mismâr-ı Çıbuk-u adi, mismâr-ı pedavra-i dırâz, mismâr-ı şumar-ı vasat, mismâr-ı bölme-i yerli, mismâr-ı pedavra-i yerli, mismâr-ı perde-i ocak-ı kebir, mismâr-ı şumar-ı vakkıye-i büzürg/büzürk, mismâr-ı şumar-ı hurde, mismâr-ı sağış-ı hurde, mismâr-ı sağış-ı büzürg/büzürk, mismâr-ı sağış-ı meyane, mismâr-ı sağış-ı fette, mismâr-ı taban-ı kebir, mismâr-ı taban-ı vasat" [200].

Çivi için kullanılan "*mismâr/mysmâr*" ve "*mîh*" terimleri dışında Farsça, Arapça, Osmanlıca başka ifadelere de rastlanır. "*mesamir*[201]", "*sakka*[202]"", "*avengân*[203]" ve "*sakkîy*[204]" sözcükleri sözlük ve yayınlarda çivi anlamına geldiği tespit edilmiştir. Çivilemek/Mıhlamak eylemi için yine aynı lügat ve yayınlarda "*ismâr*[205]", "*panja-zan*[206]", "*samr*[207]", "*tesmîr*[208]" ve atın toynağına çivi çakmak için "*kalghand*[209]" ifadeleri kullanılmıştır.

Dolayısıyla "*mismâr*" ve "*mîh*"'ın genel bir ifade olduğu bunların dışında, tipolojik, nitelik ve kullanım amacına yönelik farklı isimlendirmelerin de olduğu tespit edilmiştir. Büyük boyutlu çiviler "*eğserk/enser/ekser*[210]", orta boy demir çivi "*karifçe*[211]", birkaç çivi

---

[199] N. Sönmez, a.g.e., s.79.
[200] N. Sönmez, a.g.e., s.79.
[201] F. Develioğlu, a.g.e.,, s.780.
[202] F. Johnson, a.g.e.,s.707.
[203] F. Develioğlu, a.g.e.,, s.79.
[204] F. Johnson, a.g.e.,s.707.
[205] F. Johnson, a.g.e.,s.79.
[206] F. Johnson, a.g.e.,s.288.
[207] F. Johnson, a.g.e.,s.714.
[208] F. Develioğlu, a.g.e., s.1609.
[209] F. Johnson, a.g.e.,s.976.
[210] D. Hasol, a.g.e., s.162: N. Sönmez, a.g.e., s.42: M. Z. Pekalın, a.g.e., C.2, s.542.
[211] D. Hasol, a.g.e., s.238.

"*mekhe chand*[212]", kapılara çakılan çivi "*zibâb*[213]", sert bir yere vurulan çivi "*sakk*[214]", devenin selesi/eyeri yapımında kullanılan ahşapları birbirine bağlamak suretiyle çakılan çivi "'*irsâf*[215]", ucu halkalı çivi "*mafa*[216]", geniş kabaraya sahip çivilere "*kur-mekk*[217]", büyük başlı, gül şeklinde kapılara çakılmış çivilere "*gul-mekk*[218]", kayıklarda kürek takılıp çekilen ağaç çiviye "*iskarmoz*[219]", büyük ahşap ve saç kaplama kapılara bir bezeme oluşturacak düzende çakılan yahut demir levhaları ahşap konstrüksiyona tutturmak için kullanılan, bazı türleri pirinç, gümüş ya da altın yaldızlı, yuvarlak başlı ince çiviye "*kabara/qabara*[220]", çivinin sert bir yere vurduğunda çıkan ses'e "*sullut*[221]", baltanın sapını sıkıştırmak için çakılan çivi için "*talguk*[222]" gibi ifadeler kullanılmıştır.

5.4. Tipoloji

Biçim dilini söze uyarlamanın en kolay yolu sınıflamadır. Doğru tanımlama ve gruplama, formların biçim dilinde yerini bulabilmesi için neredeyse kaçınılmazdır. Bu konudaki temel zorluk ise tipolojiyi belirleyecek unsurun tespitidir[223]. Çiviler üzerine çeşitli tipoloji denemeleri yapılmıştır. Walbaum[224], Sardis kazılarında bulunan çivileri iğne ya da kabara biçimlerine göre sınıflandırmayı teklif etmiş, bunları kare, yuvarlak, dikdörtgen ve T biçimli olarak gruplamıştır. Gaitzsch[225], Pergamon kazılarında bulunan çivileri ölçülerine göre değerlendirmiş, kullanım alanlarını belirterek bir sınıflandırma teklifi sunmuştur.

Çivilerin yalnızca biçim ve form özelliklerine ya da ölçülerine bakılarak bir sınıflandırma yapmak doğru değildir. Çivileri hem biçimsel hem kullanım alanlarına göre değerlendirmek daha doğrudur. Çünkü sadece biçimsel formlar, ölçüler gruplamayı mümkün kılmıyor. Bu yüzden kullanım alanlarına dayalı bir sınıflama kaçınılmaz

---

[212]F. Johnson, a.g.e.,s.1284.
[213]F. Johnson, a.g.e.,s.799.
[214]F. Johnson, a.g.e.,s.707.
[215]F. Johnson, a.g.e.,s.847.
[216]D. Hasol, a.g.e., s.296.
[217]F. Johnson, a.g.e.,s.1005.
[218]F. Johnson, a.g.e.,s.1045.
[219]M. Z. Pakalın, a.g.e., C.I, s.547.
[220]Ş. Sami, a.g.e., s.810: M. Sözen – U. Tanyeli, a.g.e., s.119: D. Hasol, a.g.e., s.226.
[221]F. Johnson, a.g.e.,s.790.
[222]Kaşgarlı Mahmud, a.g.e., C.I, s.469.
[223]A. Yavaş, 2017, a.g.e., (Baskıda)
[224]J. Walbaum, *Metalwork from Sardis*, Boston: Harvard University Press, 1983.
[225]W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen*, Pergamenische Forschungen 14, Berlin 2005, s.57.

olmaktadır. Bunun için de in-situ durumundaki veriler çok önem arz eder. Kubad Abad Sarayı'da bunun için zengin veriler sunar.

Çivilerde biçimsel sınıflamanın ana belirleyicisi kabaradır. Kubad Abad çivileri biçime göre iki ana tiptedir. Bunlardan en yoğun grubu teşkil eden "*kabarası yatay biçimli*[226]" çiviler 246 örnekten oluşur. Diğer ana grup ise "*kabarası yatay dövülen*" 31 örnektir.

İn-situ durumunda bulunan çivilerden anlaşıldığı üzere, fonksiyona göre ise şu gruplar karşımıza çıkar;

- Üst yapı kuruluşlarında; kiremit çivisi
- Binicilikte; nal çivisi
- Mimaride; hatıl çivisi

İn-situ durumundaki çiviler hatıl boşluklarında, kiremitler ve nallar **(Foto.20-21)** üzerinde bulunmuştur. Hatılların genişlikleri 10-18 cm. aralığındadır. Bu nedenle hatıllarda kullanılan çivilerin iğne boyunun en az 10 cm olması gerekir. Hatılların genişliklerinin farklı ölçülerde olmasına bakılarak, burada değerlendirilen çivilerin iğne uzunluklarının da değiştiği anlaşılmaktadır.

Külliyedeki yapılar üzerini örtmek için kullanılan kiremitlerin kalınlıkları 2 - 2.50 cm'dir. Burada kullanılan *in-situ* durumdaki çivilerin iğne uzunlukları 5.50 – 7 cm arasında değişmektedir. Kiremitler üzerine yer alan çivi yuvalarının çapı 0.50-0.70 cm aralığındadır.

Taşımacılıkta kullanılan at, eşek gibi hayvanların toynaklarının zarar görmesini engellemek amacıyla yapılan nallama işlemi esnasında toynak ile nalı birbirine bağlamak için çivi kullanılmıştır. Kubad Abad kazılarında bulunan nallar üzerinde 4 ya da 6 çivi deliği olduğu görülür. Bunların çapı 0.40-0.65 cm'dir. Nallar üzerinde *in-situ* durumunda bulunan çivilerin iğneleri 1.90-3.50 cm uzunluğundadır.

Çalışmamız kapsamında incelediğimiz 277 çivi; biçim, form, ölçü ve ağırlıkları açısından çeşitlilik gösterir. İn-situ durumunda bulunan numunelerden yola çıkarak kesin olarak belirlediğimiz kullanım alanları dışında bu çivilerin farklı amaçlarla da kullanılmış olduğu anlaşılmaktadır. Ortaçağ'da, kapı ve pencere kanatları gibi mimari öğelerde,

[226] Ortaçağ'da ve öncesinde görülen en yaygın tip.

mobilyalarda hem bağlantı hem de süsleme amacıyla çivilerin kullanımı mevcuttur. Aynı zamanda gemi ve kayık inşasında da çivi kullanıldığı görülür. Nitekim Kubad Abad Külliyesi'nde bir Tersane yapısı bulunmaktadır. 2013 yılında yürütülen kazı çalışmaları sırasında XLII-LL açmasında 7-9 cm. yoğun olmakla birlikte, az sayıda 9.50-11.00 cm. ve 12.00 – 13.00 cm. uzunluğunda çivilere rastlanılmıştır. Bu çivilerin gemi veya kayık inşasında ya da onarımında kullanıldığı düşünülebilir. Fakat 10-18 cm. iğne boyuna sahip çivilerin hatıllarda da kullanıldığını biliyoruz, dolayısıyla çivinin iğne boyuna bakarak kullanım alanını kesin olarak tespit etmek mümkün değildir.

Kubad Abad Saray'ında iki ana tipten "*kabarası dikey biçimli*" çiviler 11 alt grupta incelenmiştir. Sınıflandırma ölçü, ağırlık, biçim ve formları gibi nitelikler göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Fakat korozyon sebebiyle zamanla oluşan bozulmalar sonucu numunelerin ağırlıklarında kayıplar yaşanmıştır. Dolayısıyla, örneklerin ağırlıkları tipolojiyi oluştururken en az dikkate alınan niteliktir.

Tip A: Bu gruptaki örneklerin kabaraları konik biçimlidir. İğne uzunlukları 1,56 – 2,86 cm. arasında olup, ağırlıkları 5 - 25 gr olarak tespit edilmiştir. Küçük boyutlu bu çiviler**(Foto.22, Şek.11)**, nallarda kullanılan örneklere benzemesine karşın, iğne nallar üzerinde bulunan yuvalara oturmayacak kadar geniş dövülmüştür. Nallama için üretilen çiviler ile bu tipi birbirinden ayırmamıza olanak sağlayan en önemli husus budur. Samsat höyük kazısında Ortaçağ tabakasında kapı veya pencere kanatlarında kullanılmış olduğu düşünülen demir levha üzerinde *in-situ* durumunda bulunan çiviler **(Foto.23-24, Şek.12-13)** bu tip ile aynı özelliktedir. Bu örnekler ışığında "Tip A" çivilerinin ahşap kapı pencere vb. kanatlı mimari öğelerin ya da mobilyaların üzerine pirinç, tunç, demir ya da bronz levhaların oturtulması için üretilmiş olabileceği düşünülür.

Tip B: Kubad Abad Saray'ı kazılarında bulunan bu tip çiviler en yoğun grubu teşkil eder. Kendi içinde 3 alt gruba ayrılır. Nal çivileri, nalların tiplerinin yanı sıra, kullanıldığı coğrafyanın özelliklerine ve iklim şartlarına göre biçimlendirilmiştir[227]. Alt gruplar bu farklılıklar gözetilerek oluşturulmuştur. Çift ve tek toynaklı hayvanlarda kullanılan nallar farklı tiptedir. Nallar genelde "yarım ay", "U" formunda ya da "plaka" şeklinde üretilmiştir[228]. Bu tipler tek toynaklı hayvanlarda tek parça, çift toynaklılarda ise iki parça

[227]W. Chen, "The Distribution and Technical Transmission of Farriery in Ancient China",*Studies in the History of Natural Sciences*, Vol.1, 2012, pp.435-348 (441).
[228]W. Chen, a.g.m., p.438.

halinde kullanılır. Nallarda kullanılan çivilerin sayısı nalın tipine göre de değişiklik gösterir. Nallama için üretildiğini düşündüğümüz çivilerin iğne boyları 1.50 – 3.50 cm ağırlıkları ise 2 – 11 gr'dır. Boyutları açısından "Tip A" ile benzerlik gösteren bu gruba ait çivilerin nalların yanı sıra kapı ve pencere aksamlarında, menteşelerinde veya yine bu mimari öğelerin ahşapları üzerinde geometrik süsleme kompozisyonu oluşturmak üzere kullanıldığı düşünülebilir. Ayrıca, Gaitzsch[229] bu boyuttaki çivilerin sandık veya benzeri hareketli mobilyaların yapımında kullanılmış olabileceğini belirtir.

Tip B.1: Kazılarda bu tipte 4 örnek**(Foto.25, Şek.14)** bulunmuştur. Bu gruptaki çivilerin kabaraları dikdörtgen kesitli olup, diğerlerinden geniştir. Wei Chen[230], bu tip çivilerin "plaka" nallara çakıldığını belirtir.

Tip B.2: Kabarası dörtgen kesitli ve piramidal formdadır. Bu gruba dâhil 16 örnek **(Foto.26, Şek.15)** bulunur. Taşımacılıkta kullanılan at ve eşeğin, toynağının zarar görmesinin yanı sıra, kaymasını önlemek için dağlık, engebeli ve bataklık gibi arazilerde bu tipte çivilerin kullanıldığı söylenir[231].

Tip B.3: 30 numune **(Foto.27-28, Şek.16-17)** bulunur. Kabaraları dörtgen kesitlidir. Bunların daha çok bozkırlarda, ovalarda, engel teşkil etmeyen arazilerde kullanıldığı düşünülür[232].

Tip C: Bu gruba dâhil çivilerin **(Foto.29-30, Şek.18-19)** kabaraları genellikle dörtgen kesitlidir. Ancak dairesel kesitli kabarası olan birkaç örnek de mevcuttur. İğne uzunlukları, 3.50-5 cm. arasında değişir. Ağırlıkları ise 3 - 18 gr. aralığındadır. Orta ve Geç Bizans döneminde kapı kanatlarının kuruluşunu oluşturan ahşap levhaların kalınlıklarının 2.6 -3.50 olduğu, En büyük boyutlu olanların 4.50 cm. ulaştığı tahmin edilir[233]. Bu bilgiden yola çıkılarak bu tip içindeki çivilerin ahşap kapı kanatlarında ve aksamlarında kullanıldığını düşünmekteyiz.

---

[229]W. Gaitzsch, a.g.e., p.53.
[230]W. Chen, a.g.m.,p.441.
[231]W. Chen, a.g.m., p.442.
[232]W. Chen, a.g.m., p.442.
[233]W. Gaitzsch, a.g.e., p.53.

Tip D: Kazılarda bulunan en yoğun çivi gruplarından biridir. Kabaraları hem dörtgen hem de dairesel kesitli örnekler **(Foto.31-32-33, Şek.20-21-22)** bulunur. İğne boyları 5.50-7.00 cm, ağırlıkları 10 – 26 gr. arasında değişir. Kiremitler üzerinde *in-situ* durumunda bulunan çiviler bu gruba dâhildir. 2017 yılında 15 no'lu yapıda yürütülen kazılar sırasında, yapının güney, kuzey ve doğu mekânlarında yoğun kiremit tabakasına rastlanılmıştır. Kiremitlerden 4 numune üzerinde sağlam durumda, "D" tipinde çivi ele geçmiştir. Ayrıca, Külliye'nin diğer yapı çevrelerinde üzerinde çivi bulunmayan, ancak yuvaların mevcut olduğu kiremitlerde tespit edilmiştir.

Tip E: Kabaraları dörtgen ve dairesel kesitlidir. İğne uzunluğu 7 – 9 cm, ağırlıkları 11 – 44 gr. arasında değişir. Bu gruba dâhil olan 16 örnek 2013 yılında Tersanede yürütülen kazı çalışmaları sırasında XLII – LL açmasında yoğun olmakla birlikte, XLIII – MM, XLIV – KK açmalarında bulunmuştur. Bu veri bize "E" tipi çivilerin **(Foto.34-35-36, Şek.23-24-25)** gemi inşasında ya da onarımında kullanılmış olabileceğini düşündürür. Ancak külliyenin diğer yapı çevrelerinde de bu tip çivilerin görüldüğünden mimari kuruluşlarda da kullanıldığı anlaşılır.

Tip F: Bu gruba dâhil çivilerin **(Foto.37, Şek.26)** kabaraları dikdörtgen ve dairesel kesitli olup, iğne boyları 9.50 – 11 cm arasında değişmektedir. Ağırlıkları 24 – 60 gr. aralığındadır. Hatıl boşluklarında *in-situ* durumunda bulunan çiviler arasında bu gruba dâhil olanları vardır. Boyutları dikkate alındığında 10 cm kalınlığındaki hatıllarda kullanılmış olmalıdır. Mimari öğelerde, üst yapı kuruluşlarında (Mertek, Pedavra vb.) kullanıldığı da söylenebilir. Pergamon kazılarında bulunan 10 cm'lik çivi örneğinin ahşap kapı kanatları üzerine metal levhaların bağlanması için kullandığı düşünülmektedir[234].

Tip G: Kabaraları dörtgen kesitlidir. İğne uzunlukları 12 – 13 cm, ağırlıkları 40 – 95 gr. arasında değişkenlik gösterir. Bu grubu teşkil eden 6 örnekten 3'ü tersanede yürütülen çalışmalar esnasında XLII – LL açmasında, 2'si Büyük Saray'da, diğeri ise Batı Köşk'ünde hatıl boşluklarında bulunmuştur. Bu durumda bu gruptaki çivilerin **(Foto.38, Şek.27)** hem gemi inşası ve onarımında, hem de hatılların ahşap kuruluşlarını birbirine bağlamak için kullanıldığı düşünülmelidir.

[234] W. Gaitzsch, a.g.e., p.53.

Tip H: Bu gruba dâhil çivilerden **(Foto.39-40, Şek.28-29)** 2017 yılında 15 no'lu yapının hatıl boşluklarında bulunanların bir bölümü maruz kaldığı korozyon sonucu tahrip olmuştur. Bu örneklerin ölçüleri göz ardı edilerek sağlam durumda olanların iğne boyları 13 – 18 cm aralığındadır. Çivilerin ağırlıkları 55 – 122 gr. olduğu tespit edilmiştir. Bu grup kapsamına giren 16 numune 15 no'lu yapının güney, kuzey ve doğu mekânlarında zemine yakın, beden duvarları üzerindeki hatıllarda kullanıldığı kesin olarak tespit edilmiştir. Çiviler üzerinde bulunan ahşap parçaları bu durumu destekler niteliktedir. Diğer 7 örnek ise külliye içerisindeki mevcut yapılar çevresinde yürütülen kazı çalışmalarında bulunmuştur. 15 no'lu yapı dışında bulunan bu örneklerin hatıllarda bulunmamış olması, mimari de ya da üst yapı kuruluşlarında da bu tip çivilerin kullanıldığını akla getirir.

Kubad Abad Saray'ında bulunan, çalışmamıza dâhil ettiğimiz diğer bir ana tip ise "*kabarası yatay biçimli"* **(Foto.41-42,Şek.30-31)**çivilerdir. Kabaranın şekli ve formu gereği, ne amaçla üretildiği net olarak anlaşılamamaktadır. Bunların çoğu açmalarda tekil şekilde ele geçmiştir. *"Kabarası dikey biçimli"* çivilere oranla sayıları azdır. Ölçüleri ve ağırlıkları farklılık gösterir. En uzun iğne boyu 17.71 cm, en kısası 1.74 cm'dir. En ağır örnek 143 gr, en hafif olanın ağırlığı ise 0,83 gr'dır. Kullanımına dair pek bilgimiz olmayan bu grup çivilerin *"kabarası dikey biçimli"* tip ile aynı alanlarda kullanıldığı düşünülebilir. 15 No'lu yapıda bulunan kiremitlerde bu tip çivilere rastlanılmıştır. Burada bulunan örnekler oldukça bozulmuş, bazılarının kabaraları kopmuş durumdadır. Formu ve biçimi anlaşılan numunelerin ise yoğun korozyon sebebiyle yüzeyinde kabuklanmalar meydana gelmiştir.

Belirtilen tipler dışında Kubad Abad Saray'ında, kullanım esnasında ya da maruz kaldığı korozyon sonucu yapısı ve formu bozulmuş çok sayıda çivi**(Foto.43-44,Şek.32-33)** de ele geçmiştir. Tipoloji de yer alması doğru olmayacağı için bu çivilerin nitelikleri ve mevcut durumları katalog bölümünde incelenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRMA

Kullanılmaya başlandığı dönemden beri çivi, form ve biçimi açısından tüm uygarlıklarda ve medeniyetlerde kendini tekrar etmiştir. Buna karşın Erken devirlerde görülen bazı çivi tipleriyle Ortaçağ döneminde nadiren karşılaşılır. Ortaçağ dönemi kazılarında yayınlara geçmiş çivi örnekleri yok denecek kadar azdır. Yine de kapı ve pencere kanatları, mobilyalar gibi ahşap eserler üzerine geometrik süsleme oluşturmak amacıyla çakılan çivilerin kabaralarında çeşitli motifler görülür. Bazı örneklerde ise kabara tek başına süsleme kompozisyonu içerir. Ortaçağda, dekoratif amaçlı kullanılan çivilerin daha çok bronz, gümüş ve altından üretildiğini biliyoruz. Demir çiviler ise daha çok mimaride değerlendirilmiştir. M.Ö. 1. yy. da tüm Akdeniz'i egemenliği altına almış Roma İmparatorluğu'nun erken devirlerinde ahşap ve bronz çiviler gemi inşasında tercih edilmiştir[235]. Geç dönemde, daha küçük boyutlu gemiler inşa edilmeye başlandığı için bu gemilerde sadece demir çivi kullanılmıştır[236]. Aynı dönemlerde mimaride ve mimari öğelerde bronz ve demir çivilerin birlikte kullanımı mevcuttur. Bizans ise Roma geleneğini devam ettirmiştir.

Tipoloji bölümünde Kubad Abad Saray Külliyesinde bulunan çivileri 2 ana, 11 alt tip olarak sınıflandırmıştık. Ortaçağ kazılarına ait yayınlarda çivi buluntusunun yetersizliğinden kaynaklı olarak karşılaştırmamızı daha çok literatüre geçmiş Geç Hellenistik, Roma, Bizans dönemi kazıları ve Eski Türk mezar (kurgan) buluntuları ile yapmak durumunda kaldık.

Demircilik, Dericilik ve at yetiştiriciliği ile ünlü Kbyra[237] antik kentinde yapılan kazılarda yoğunluklu olarak "D" ve "E" tipinde çiviler bulunmuştur[238]. "G" tipi ile aynı ölçülere sahip, ancak çekiç kabaralı çivi olarak belirtilen örnek Kubad Abad'da

---

[235]Lesley Adkins - Roy A. Adkins, *Handbook to life in ancient Rome, Infobase publishing*, New York 2014, p. 204.
[236]L. Adkins – R. A. Adkins, a.g.e., p. 204.
[237]Ü. Demirer, Kbyra Antik Kenti Metal Buluntuları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya 2013.
[238]Ü. Demirer, a.g.t.,s.298-299; D Tipi: Lev.XLII/L5-L6, Lev.XLIII/L12-L13; E Tipi: Lev.XLII/L8-L10-L11-L15.

karşılaşılmayan bir tiptir[239]. Aynı kabaraya sahip "F" tipiyle aynı ölçülere sahip 2 örnek daha görülür[240]. Daha çok nallarda kullanıldığını düşündüğümüz "B" tipine benzer 2 numune mevcuttur[241]. Kubad Abad yapılarında genellikle hatıl boşluklarında karşımıza çıkan "G" ve "H" tipinde çivilere burada rastlanılmamıştır.

M.Ö. 5.yy'dan – M.S. 6.yy'a kadar çeşitli uygarlık evreleri görülen Patara[242] antik kentinde, yapılan kazı çalışmalarında "D", "E" ve "F" tiplerinde çivi görülmemektedir. Burada yoğun olarak "H" tipinde çivilerle karşılaşılmıştır[243]. Bunun dışında "B.3","B.1" ve "G" tipinde birer, "C" tipinde ise iki örnek bulunmaktadır[244].

Kazılarını F. Karl Dörner ile T. Goell'in yürüttüğü, Kommagene Krallığının yazlık yönetim merkezinde demirden üretilmiş "B.3" tipinde iki çivi örneği mevcuttur[245]. Ayrıca, burada çok sayıda bronz çivi ve perçin bulunmuştur.

Hatay Dörtyol yakınında ve İskenderun'a 30 km uzaklıkta bulunan Kinet Höyük'te, Scott Redford'un Ortaçağ katında yaptığı çalışmalarda "B.3" tipinde örneğe rastlanılmıştır[246].

Keban Kurtarma Kazıları kapsamında gerçekleştirilen çalışmalardan Taşkun Kale'de 1.50 cm iğne uzunluğuna sahip "kabarası yatay biçimli" örnek[247] mevcuttur. İğnenin büyük kısmı yok olmuştur. Kabarasının bükülmüş olması bir kullanıma tabi olduğu gösterir. Boğazköy kazılarının Bizans katmanında da aynı tipte iğnesi 7.30 uzunluğunda bir örnek bulunmuştur[248].

Altay Devlet Üniversitesi 1984 yılında arkeolojik keşif ve koruma çalışmaları, Ortaçağ dönemi anıtları ile birlikte Katanda-3'de Eski Türk kurganları ve höyük mezarları

---

[239]Ü. Demirer, a.g.t.,s.299;Lev.XLIII/L18.
[240]Ü. Demirer, a.g.t.,s.299;Lev.XLIII/L19-L20
[241]Ü. Demirer, a.g.t., Lev.XLII/L3-L4.
[242]Feyzullah Şahin, Patara Metal Buluntuları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksel Lisans Tezi, Antalya 2010.
[243]F. Şahin, a.g.t., s.188; H tip: Lev.XX/J20-J24-25-J26.
[244]F. Şahin, a.g.t., s.188; "B.1" tip:Lev.XX/J9(bronz); "B.3" tip: Lev.XX/J.5(bronz); "G" tip: Lev.XX/J23; "C" tip: Lev.XX/J2-J3(bronz).
[245]F. K. Dörner – T. Goell, *Arsameia am Nymphaios*, Gebr. Mann, 1963 Berlin, s.285; Fig.74/20-21.
[246]S. Redford, S. İkram, E . M. Porr, T. Beach, Excavations at Medieval Kinet, Turkey: a preliminary report, Ancient Near Eastern Studies, V. 38, s.8-138; "B.3"tip: Fig.48/1-2.
[247]A. McNicoll, Taşkun Kale: Keban Rescue Excavations, Eastern Anatolia, 1983, s.203; Fig 90/24
[248]B. Böhlendorf-Arslan, "Das bewegliche Inventar eines mittelbyzantinischen Dorfes: Kleinfunde aus Boğazköy", Böhlendorf-Arslan B., Ricc A. *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Byzas, 15, s.361; Abb.10/19.

üzerine araştırmalar yürütmüştür[249]. Buradaki çalışmalar sırasında Kurgan – 6 olarak isimlendirilen mezar yapısının güneydoğusunda bir at iskeleti bulunmuş, atın sağ ön ayağına yakın konumda bir adet çivi tespit edilmiştir. Burada bulunan çivinin 6.70 cm iğne uzunluğuyla, Kubad Abad'daki "D" tipiyle benzerlik gösterdiği anlaşılır[250].

Halep'in 30 km. kuzeybatısında yer alan Qal'at Sem'an[251] isimli Bizans yerleşiminde gerçekleştirilen kazılarda, bölgede Erken ve Orta Bizans dönemi ile İslami döneme tarihlendirilen metal eserler bulunmuştur. Bunların arasında farklı madenlerden üretilmiş, çeşitli şekil ve ölçülerde çivi örnekleri görülür. Örneklerin birçoğu Kubad Abad'da bulunanlarla benzer özellikler gösterir. Kazılarda nadir olarak karşımıza çıkan "kabarası yatay biçimli" tipteki çivilerden burada dokuz örnek vardır. Bu tip kapsamına giren çivilerin iğne boyları 5.5 cm ile 15 cm arasındadır[252]. "Kabarası dikey biçimli" ana grubunda, dört "B.3", üç "H" ve birer örnek olmak üzere "A", "F", "G" tiplerinde örnekler görülür[253].

Pergamon kazılarında yürütülen çalışmalar sırasında Geç Bizans dönemine tarihlendirilen, Kubad Abad'daki tiplere benzer örnekler bulunmuştur. Gaitzsch[254], burada bulunan çivilerle bir sınıflandırma teklifi sunmuştur. Sınıflandırmanın, örneklerin bulunduğu yer göz önüne alınarak yapıldığı anlaşılır. Mimaride, kapı ve pencere kanatlarında, hareketli mobilyalarda, üst yapı kuruluşlarında ve kuşatma silahlarında çivilerin kullanıldığı belirtilir. Pergamon'da bulunan çivilerin Kubad Abad örneklerine benzeyenlerinden iğne boyu en uzun olanı 12 cm, en kısası 2,9 cm'dir. Burada bulunan çiviler "B.2", "B.3", "C", "D", "E" ve "F" tipleriyle benzeşir[255].

Çin'de yapılan kazılarda Tang (6.yy.) ve Yuan (13.yy) Hanedanlıkları dönemine tarihlendirilen nallar bulunmuş, bu örnekler üzerinden bir sınıflandırma yapılmıştır. Nallar üzerinde *in-situ* durumunda bulunan çiviler de ayrı bir gruplandırmaya tabi tutulmuştur. Wei Chen, nallarda kullanılan çivilerin, Çin'in coğrafi bölgelerine göre farklılar gösterdiğini

---

[249] Y. T. Mamadakov - V.V. Gorbunov, "Drevnetiurkskie kurgany mogilnika Katada -3", *Izvestiya Laboratorii Arkheologii*, 2, 1997, s.115.

[250] Y. T. Mamadakov - V.V. Gorbunov, a.g.m., s.115; рис.V/15

[251] M. Kazanski, *Qal'at-Sem'an Rapport Final 4.3: Les Objets Métalliques, Institut Français du Proche-Orient, Amman-Beyrouth Damas, Mission Français de Qal'at-Sem'an*, Beyrouth 2003.

[252] M. Kazanski, a.g.e., s.88; Pl.14/N103(İslami),N117(Osmanlı?), N123(Osmanlı?); s.89, Pl.15/N130(İslami), N133(İslami), N137(İslami); s.108, Pl.34/T20-T21-T22.

[253] M. Kazanski, a.g.e., s.87; B.3 Tipi: Pl.13/N82-N85-N86-N94; H tipi: Pl.13/N74(İslami)-N80(İslami)-N81; s.88 A tipi Pl.14/N96; s.87 F tipi: Pl.13/N75(Orta Bizans); G tipi: Pl.13/N76 (İslami).

[254] W. Gaitzsch, *Eisenfunde Aus Pergamon Geräte, Werkzeuge Und Waffen, Pergamenische Forschungen* 14, Berlin 2005, pp.54-57

[255] W. Gaitzsch, a.g.e.,s.192-193, Taf.36-37/N1-N2-N3-N5-N9-N11.

belirtir. Buna göre dağlık bir yapıya sahip kuzey Çin coğrafyasında, nallarda kullanılan çivilerin "B.2" tipinde, ovalık bir coğrafi yapıya sahip orta Çin bölgesinde ise "B.3" tipi çivilerin kullanıldığı anlaşılır. Chen'in "plaka" tipinde nallarda kullanıldığından bahsettiği çiviler ise bizim "B.1" olarak belirlediğimiz gruba dâhildir[256].

[256] W.Chen. a.g.m.,441, Fig.4/5-6-7-8-9.

SONUÇ

Bu çalışma Kubad Abad kazılarında 1985-2017 yılları arasında bulunmuş çivi örneklerinin bir bölümü konu edinmektedir. Kubad Abad'da bulunmuş binlerce çivi örneği arasından biçim ve form açısından en uygun olan 277 örnek incelenmiştir. Korozyona uğramış örneklerin mekanik temizliği yapılarak fotoğraf ve çizimlerle belgelenmiştir. Ele geçirilenler, külliyenin tamamına yayılmış vaziyettedir. Buluntular Küçük Saray'ın batısındaki XXXIX-BB, XXXIV-CC, XXXVI-CC, XXXVII-CC, XXXVI-DD; kuzeydoğusundaki XXX-KK plan kareleri; XXXIII no'lu (şantiye-işlik alanı) yapının kuzeyindeki LXX-G; VIII no'lu (dikdörtgen planlı) bina çevresindeki LXIX-M, LXIX-N, LXXI–M ve Tersanedeki XLII-LL, XLII-MM, XLV-MM, XLVI-NN açmalarında yoğunluk gösterdiği anlaşılır.

Sarayda gerçekleştirilen kazılar neticesinde kültür tabakalarının geç dönemde yaygınlaşmış bir şekilde zirai faaliyetlerle tahrip edildiği anlaşılmıştır. Bu nedenle sadece buluntuların tarihi konusunda değil asli yeri hususunda da stratigrafi bizlere sağlıklı bilgiler sunmaz. İn-situ durumundaki çiviler dışında tarihlendirme yapmamıza ya da kullanım alanlarını belirlememize yardımcı olacak herhangi bir veri bulunmamaktadır. Bu in-situ verilerin en önemlileri;

- Kiremitler (Tersane 13.yy), (XIII – XIV-XV No'lu yapılar 13.yy)
- Hatıl (Küçük Saray 13.yy), (Tersane 13.yy), (Büyük Saray 13.yy), (VIII-XV No'lu yapılar)

Kubad Abad Saray'ında metal üretimine dair ilk bulgular, 1990 yılında Küçük Saray'ın batısında yürütülen çalışmalar neticesinde ortaya çıkartılan fırın yapısı ve çevresindeki açmalarda bulunan metal eserler ile cüruflar oluşturur. Külliyenin güneyinde yer alan Hamamlı Konut'a bitişik işlik alanı olarak nitelendirilen XXXIII no'lu yapı ve çevresinde de aynı durum gözlemlenir. Metal buluntular arasında en yoğun grubu çiviler teşkil eder. İnceleme kapsamına giren 277 örneğin tamamı demirden, dövme tekniği ile üretilmiştir. Bu çiviler arasında bazılarının, metal artıklarının tekrar işlenmesiyle ikincil bir üretimle yeniden kullanılmak üzere üretildiği anlaşılır.

Çalışmamızda Divân-ı Lûgati't-Türk gibi birinci el kaynakların yanı sıra, Osmanlı Mimarisi esas alınarak hazırlanmış mimarlık sözlükleri ve Arapça, Farsça ve Osmanlıca lügatlardan faydalanılarak burada geçen çivi ile ilgili terimler tespit edilmiştir. Buna göre çivi için kullanılan en yaygın tabirlerin "mismâr", "mîh" olduğu belirlenmiştir. Bu iki terimin dışında kullanım alanlarına ve biçimsel özelliklerine bakılaraktan çiviler için "*Karfiçe*", "*Zibâb*", "*Mafa*" gibi terimler kullanıldığı anlaşılır.

Kaynak taramaları sonucunda, üretim aşamasında tercih edilen maden dönemlere göre değişse de Antik çağlardan itibaren aynı çivi formlarının kullanıldığı görülür. Çiviler çok farklı alanlarda değerlendirilmiştir. Kubad Abad örnekleri aynı forma ve ölçülere sahip bir çivi hem mimaride hem gemi inşasında hem de mobilyalarda kullanıldığını bize gösterir. Çalışmamız kapsamında incelediğimiz 277 numune üzerinden iki ana tip (kabarası yatay ve dikey biçimli) tespit edilmiştir. İn-situ durumundaki çiviler göz önüne alınarak kabarası yatay biçimli olanlar iğne boylarına göre 11 alt grupta incelenmiştir.

Bu tipler arasında bulunmayan ancak başka kazılarda bulunmuş farklı birkaç tip de mevcuttur. "Çekiç Başlı", "Topuz Başlı", "Göbekli", "Mantar Başlı" olarak adlandırılan çiviler bunlardandır. Bu tiplerin neden burada görülmediği konusunda birkaç yorumda bulunulabilir. Öncelikle Kubad Abad'ın 14. yy sonundan itibaren Saray işlevini yitirdiği, etrafındaki şehrin yavaş yavaş küçülerek köye dönüştüğü düşünülmektedir. Sonraki dönemlerde ise Saray külliyesinin sınırları içerisindeki alanın tarla olarak kullanıldığı yani ekip biçilmek suretiyle stratigrafinin bozulduğu anlaşılmaktadır. Civardaki köylülerin buraya gelip işe yarar malzemeleri alarak kendi yapılarında kullanmış olmaları mümkündür. Diğer bir düşünce ise madenin tekrar kullanımı alışkanlığı ile ilgilidir. Ortaçağ ve öncesinde, kullanılmış madeni malzemelerin tekrar eritilip biçimlendirilmek koşuluyla yeniden kullanıldığı bilinmektedir. Bahsedilen çivi tiplerinin diğer Ortaçağ tabakalarında görülüp burada rastlanmamasının sebepleri bunlardan biri ya da tümü olabilir. Sarayda olması çok muhtemel bu tiplerin 40 yıllık kazılar esnasında bulunmamış olmasının sebebi bizce bu olmalıdır.

Metal buluntular ile ilgili kesin tespitler yapabilmemiz, arkeometri çalışmalarının gelişmesine bağlıdır. Özellikle sağlıklı tarihlendirme yapabilmek için çok fazla numune

deneyimi gerekmektedir. Ne yazık ki çiviler ile ilgili özel bir çalışma yapılmadığından, analize imkân sağlayacak verimiz de yoktur.

KAYNAKÇA

ADKİNS, L.; ADKİNS, R. A. (2014). *Handbook to life in ancient Rome*. New York: Infobase Publishing.

AKOK, M. (1969). Konya'daki Alaeddin Köşkü, Selçuk Saray ve Köşkleri. *Türk Etnografya Dergisi*, XI, 47-73.

ALLAN, J. W. (1979). *Persian Metal Technology, 700-1300 A.D*. London: Published by Ithaca Press for the Faculty of Oriental Studies and the Ashmolean Museum, University Of Oxford.

ARIK, O. (1968). Kubadâbad Sarayı (I. Hafriyatın Hikâyesi). *Önasya,* 38, 6-7.

ARIK, O. (1993). Alanya İç kale Kazıları (1985-1991). *Prof. Dr. Yılmaz Önge Armağanı*, Konya: Selçuk Üniversitesi Selçuklu Araştırmaları Merkezi.

ARIK, R. (1987). Türk Kültürüne Yönelik Arkeolojik Araştırmalar ve Kubadabad Kız Kalesi Kazısı. *Remzi Oğuz Arık Armağanı*, Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları.

ARIK, R. (1994). Kubad-Abad/ Malanda Yüzey Araştırması. Araştırma Sonuçları Toplantısı, 11, (Ankara: 24-28 Mayıs 1993), 35-42.

ARIK, R. (1996). Kubad-Âbâd 1993-1994 Yılı Kazı Çalışmaları. XVII. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2, 393-409.

ARIK, R. (2000). *Kubad Abad Selçuklu Saray ve Çinileri*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

ARIK, R. (2003). Kubad Abad 2001 Yılı Kazı Çalışmaları. 24. Kazı Sonuçları Toplantısı, C.1, (Ankara: 27-31 Mayıs 2002) 299-306.

ARIK, R. (2003). Kubad Abad 2002 Yılı Kazı Çalışmaları. 25. Kazı Sonuçları Toplantısı Bildiriler, 2, (Ankara: 26-31 Mayıs 2003), 26-31.

ARIK, R.; ARIK, O. (2007). A*nadolu Toprağının Hazinesi Çini. Selçuklu ve Beylikler Devri Çinileri*, İstanbul: Kale Grubu Kültür Yayınları.

ARIK, R. (2017). *Selçuklu Sarayları ve Köşkleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi DTCF Yayınları.

AYYILMAZ, C. (2002). Eski Türk Şehirleri ve Semerkand, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 20, Erzurum.

BARKAN, Ö. L. (1979). *Süleymaniye Cami ve İmareti İnşaatı (1550-1557),* C.2, Ankara: T.T.K. Yayınları.

BAYKARA, T. (2006). Türkiye Selçuklularında Şehir/Kent ve Şehirliler/Kentliler, *Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı*, C.1, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını.

BİBİ, İ. (1996). *El Evâmirü'l-Alâiye fi'l-Umuri'l-Alâiye (Selçuk Name)*. C.I., (haz. M.Öztürk), Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayını.

BİRİCİK, A. S. (1982). *Beyşehir Gölü Havzasının Strüktüral ve Jeomorfolojik Etüdü*. İstanbul.

BÖHLENDORF-ARSLAN B. (2012), Das bewegliche Inventar eines mittelbyzantinischen Dorfes: Kleinfunde aus Boğazköy. (Eds.: Böhlendorf-Arslan B., Ricc A.) *Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts*, Byzas, 15.

BRİDGER, C. - KRAUS, K. (2000). Römische Gräber in Xanten. *Victorstrasse 21*, pp.36-77.

ARSEVEN, C. E. (2017). *Istılâhat-ı Mi'mâriyye*. (Ed.: Ziya K. Bilici; Çev.: Şeyda Alpay), İstanbul: Kaknüs yayınları.

CARVER, M. O. H. (1992). *The Age of Sutton Hoo: The Seventh Century in North-western Europe.* Boydell Press.

CLAUSON, G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*, Oxford: Oxford University Press.

ÇEKEN, M. (2007). Kubad Abad Sarayı Selçuklu Seramikleri. *Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*, (Ed. G.Öney - Z.*Çobanlı*), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

ÇELEBİ, K. (2009), *Kitâb-ı Cihânnümâ li-Kâtib Çelebi*. C.I, Tıpkı Basım, Ankara: TTK Yayını.

CHEN, W. (2012). The Distribution and Technical Transmission of Farriery in Ancient China. *Studies in the History of Natural Sciences*, Vol.1.

DAVIDSON, G. R. (1952). *Corinth, Vol. 12, The Minor Objects*. Princeton: American School of Classical Studies at Athens.

DEMİRER, Ü. (2013). Kbyra Antik Kenti Metal Buluntuları, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya.

DEODATO, A. (1993). I Metalli. *Archeologia Nella Valle del Curone*. (Ed.: G. Panto), Italia, 171-176.

DEVELİOĞLU, F. (2013). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. İstanbul: Aydın Kitabevi Yayınları.

DÖRNER, F. K.; GOELL, T.; HOEPFNER, W. (1963*). Arsameia am Nymphaios*. Berlin: Gebr. Mann.

DÜNDAR, Mesut, (2018). Kubad Abad Sarayı Su Kaynakları ve Altyapı Sistemi. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekşn Yavaş; Oğuz Koçyiğit)(Baskıda)

ERDOĞRU, M. A. (1988). Beyşehir Sancağı İcmal Defteri. *Belgeler,* XIII, 17, 117-182.

FATHALİZADE, A. Ortaçağ'da Yakındoğu'da Demir Çelik Üretimi ve Kılıç Yapımı. *Metalürji Dergisi*, S. 158, 34-43.

GAITZSCH, W.; GASSMANN, G.; HAUPTMANN, A. (2005). *Eisenfunde aus Pergamon: Geräte, Werkzeuge und Waffen* (Vol. 14). Berlin: W. De Gruyter.

GÜDER, Ü.; YAVAŞ, A.; YALÇIN, Ü. (2015), Production Techniques of Anatolian Seljuks Iron Tools. *Turkish Studies,* 10/9, 193-212.

GÜDER, Ü. (2018);, "Geleneksel Yöntemlerle Demir Aletlerin Dövülmesi", *Antik Malzeme ve Teknoloji Eğitim Semineri* (Çanakkale,16-20 Nisan) (Baskıda)

HASOL, D. (1998), *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*. İstanbul: Y.E.M. yayınları.

HORVAT, J. (2002), The Hoard of Roman Weapons from Grad near Shimel. *Arheoloski Vestnik (Arh. vest.).* 53, 117-192.

JOHNSON, F. (1852), *A Dictionary, Persian, Arabic and English*. London : W.H. Allen Co.

KAFESOĞLU, İ. (1998), *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Ötüken Neşriyatı.

KANAR, M. (2011), *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.

KAŞGARLI MAHMUD, (1992), *Divânü-Lûgati't-Türk*. (Çev.: B. Atalay), C.I-2-3, Ankara.

KAZANSKİ, M. 2003, *Qal'at-Sem'an Rapport Final 4.3: Les Objets Métalliques.* Beyrouth: Institut Français du Proche-Orient.

KOÇYİĞİT, O. (2018). Kubad Abad ve Çevresinde Roma Dönemi Buluntuları. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)*

KONYALI, İ. H. (1991). *Abideleri ve Kitâbeleriyle Beyşehir Tarihi (1967),* Erzurum.

KONYALI, İ. H. (1976). *Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi*, C.II, İstanbul.

KUNIHOLM, P. I. (2000). Dendrochronologycally Dated Ottoman Monuments. *A Historical Archeology of Ottoman Empire: Breaking New Ground*, New York: Plenum Publishers,

LAWRANCE, S.; DAVİES, P. (2011). *An Archaeology of Australia Since 1788*. Springer Science and Business Media.

PİTTS, L. F.; SİNCLAİR J. K. (1985). *Inchtuthil: the Roman legionary fortress excavations 1952-65*, Vol. 6. Alan Sutton.

REDFORD, S.; İKRAM, S.; PORR, E. M.; BEACH, T. (2001*). Excavations at Medieval Kinet, Turkey: a preliminary report*, Ancient Near Eastern Studies.

MAMADAKOV, Y. T.; GORBUNOV, V.V. (1997). Drevnetiurkskie kurgany mogilnika Katada-3. *Izvestiya Laboratorii Arkheologii*, 2.

McNİCOLL A. (1983). *Taşkun Kale: Keban Rescue Excavations*. Eastern Anatolia.

MERÇİL, E. (1991). *Müslüman Türk Devletleri Tarihi*. Ankara.

MOĞOL, H. (1996). *Şer'iyye Sicilleri Sözlüğü*, Ankara: Mehter Yayınları.

ORAL, Z. (1953). Kayseri'de Kubadiye Sarayları. *Belleten* XVII, 501-517.

ORAL, Z. (1959). Kubad Abad Çinileri. *Belleten*. 66.

ORAL, Z. (1949). Kubadâbat Bulundu. *Anıt*, 2, 23.

ORAL, Z. (1954). Kubâd-Âbâd Nasıl Bulundu?. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, II, S.2-3,501-517.

OTTO-DORN, K. (1969). Die Menschliche Figurendarstellung auf den Fliesen von Kobadabad. *Forschungen zur Kunst Asiens, In Memoriam Kurt Erdmann*, İstanbul.

OTTO-DORN, K. (1969). Bericht über die Grabung in Kobadabad 1966. *Archaeologischer Anzeiger*, Heft 4, Berlin.

OTTO-DORN, K.; ÖNDER, M. (1966). Bericht über die Grabung in Kobadabad 1965. *Archaeologischer Anzeiger*, Heft 2, Berlin.

OTTO-DORN, K.; ÖNDER, M. (1967) Kubad-Abad Kazıları 1965 Yılı Ön Raporu. *Türk Arkeoloji Dergisi* XIV/1-2, 237-243

ÖGEL, B. 2000, *Türk Kültür Tarihine Giriş*, C.1., Ankara.

ÖNDER, M. (1969). Kubad Abad Saraylarında Yeni bulunan resimli Dört Çini. *Sanat Tarihi Yıllığı*, *II* (1966-1968), 116-121.

ÖNDER, M. (1970) Kubadabad Çinilerinde Sultan Alâeddin Keykûbad I.in İki Portesi. *Sanat Tarihi Yıllığı, III* (1969-70), 121-124.

ÖNGE, Y. (2016). Türk Mimarisinde Çivili Tezyinat. *Sanat Tarihi Dergisi*,4.4, 79-87.

PAKALIN, M. Z. (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. C.1-2-3. İstanbul: M.E. B Devlet Kitapları.

PO, H. (1974). *New Archaeological Finds in China; Discoveries During The Cultural Revolution.* Foreign Languages Press,

RAUBİTSCHEK, I. K. (1998). The Metal Objects (1952– 1989), *Isthmia VII*, Princeton.

ROSS, L. (2009). *Art and Architecture of the World's Religions, Greenwood Press,* California.

SAMİ, Ş. (1883). *Kamus-i Fransevi*, İstanbul: Mihran Matbaası.

SARRE, F. (1998). *Küçük Asya Seyahati (1895 Yazı)*, (çev. D. Çolakoğlu), Pera Turizm ve Ticaret Alaattin Eser Kitaplığı Yayın, 9.

STOKSTAD, M. (2011). *Art History,* Pearson Press.

SYRE, H. M. 2004, *A World of Art,* Pearson Press.

SCHWEINITZ, H. H. (1906). *Graf, In Kleinasien ein Reitausflug Durch das Innere Kleinasiens im Jahre 1905*, Berlin.

SERTOĞLU, M. (2015). *Osmanlı Tarih Lügatı*, İstanbul: Kurtuba Yayınevi.

SÖNMEZ, N. (1997). *Osmanlı Dönemi Yapı Malzemeleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Y.E.M Yayınları.

SÖZEN, M.; TANYELİ, U. (2001). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul.

SÜMER, F. (2014). *Eski Türklerde Şehircilik,* Ankara.

ŞAHİN, F. (2010). Patara Metal Buluntuları. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

TEKİN, H. (2015). *Eski Anadolu Madenciliği; Arkeolojik Veriler Işığı Altında Başlangıcından Demir Çağı'na Kadar*. Ankara; Bilgin Kültür Sanat Yayınları.

TURAN, O. (1967). Keykûbad I. *İA*, C.6, Ankara: MEB Basımevi.

TURAN, O. (1969). *Selçuklular Tarihi ve Türk İslam Medeniyeti*, İstanbul.

TURAN, O. (1988). *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar*, Ankara: TTK Yayını.

TÜRKER, A. Ç. (2018). Kubad Abad ve Çevresinde Bizans Dönemi Buluntuları. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)

TÜRKER, A. Ç. (2006). Kubad Abad ve Kız Kalesi Kazılarında Bulunan Bizans Dönemini Temsil Eden Buluntular. *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildirileri Kitabı*, Beyşehir.

UYSAL, A. O. (2006). Kubad Abad Hamamları. *Selçuk Üniversitesi Beyşehir Meslek Yüksek Okulu I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı,* Beyşehir.

UYSAL, A. O. (2018). Kubad Abad Saray Külliyesinin Mimarisi. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)*

UYSAL, A. O. (2018). Kubad Abad Sarayının Uzağındaki Bazı Sayfiye Yapıları: Hoyran'daki Kalıntılar ve Malanda Köşkü. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)

UYSAL, A. O. (2018). Kubad Abad Şehri ve Kalıntıları. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)

UYSAL, A. O. (2018). Kubad Abad Tarihi Hakkında. *Kubad Abad Beyşehir Gölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda)

WALBAUM, J. (1983). *Metalwork from Sardis*. Boston: Harvard University Press.

YALÇIKLI, D. (2018). Kubad Abad'da Prehistorik Dönemler. *Kubad Abad BeyşehirGölü Kıyısında Bir Selçuklu Sitesi* (Ed. Alptekin Yavaş; Oğuz Koçyiğit) (Baskıda*)*

YALÇIN, Ü. (1999). Early İron Metallurgy in Anatolia. *Anatolian Studies* 49, 177-187.

YAVAŞ, A. (2000). Ortaçağ Konut Mimarisi Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Selçuklu Köşkleri. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

YAVAŞ, A. (2007). Anadolu Selçuklu Köşklerinin Plan Tipleri Üzerine Tespitler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 47, 1, 1-15.

YAVAŞ, A. (2009). Anadolu Selçuklu Mimarisinde Tuvalet Mekânlarına Dair Bazı Notlar. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 25.

YAVAŞ, A. (2012). Kubad-Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Metal Eserler (Bıçaklar). *Türk Dünyası Araştırmaları (Research About The Turks All Around The World),* vol.99, 125-143.

YAVAŞ, A. (2012). First Records On Anatolian Seljuk Arrowheads (In The Light Of Kubad-Abad Palace Specimens). *Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi, (İİB International Referred Academic Social Sciences Journal),* vol.3, 119-145.

YAVAŞ, A. (2012). Kubad-Abad Sarayında Bulunan Kemer Ve Askı Tokaları. *Turkish Studies (International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic),* vol.7, 2635-2648.

YAVAŞ, A. (2013). Kubad-Abad Sarayı Kazılarında Bulunan Ziynet Eşyaları (Jewellery Found In Excavatıons Of Kubad-Abad Palace)", *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science – JASSS*, vol.6, 1543-1566.

YAVAŞ, A. (2017). *Samsat Temrenleri; Kronolojik, Morfolojik, Terminolojik, Tipolojik ve Metalürjik Bir Değerlendirme*, TUBA Yay. (Baskıda)

FOTOĞRAFLAR

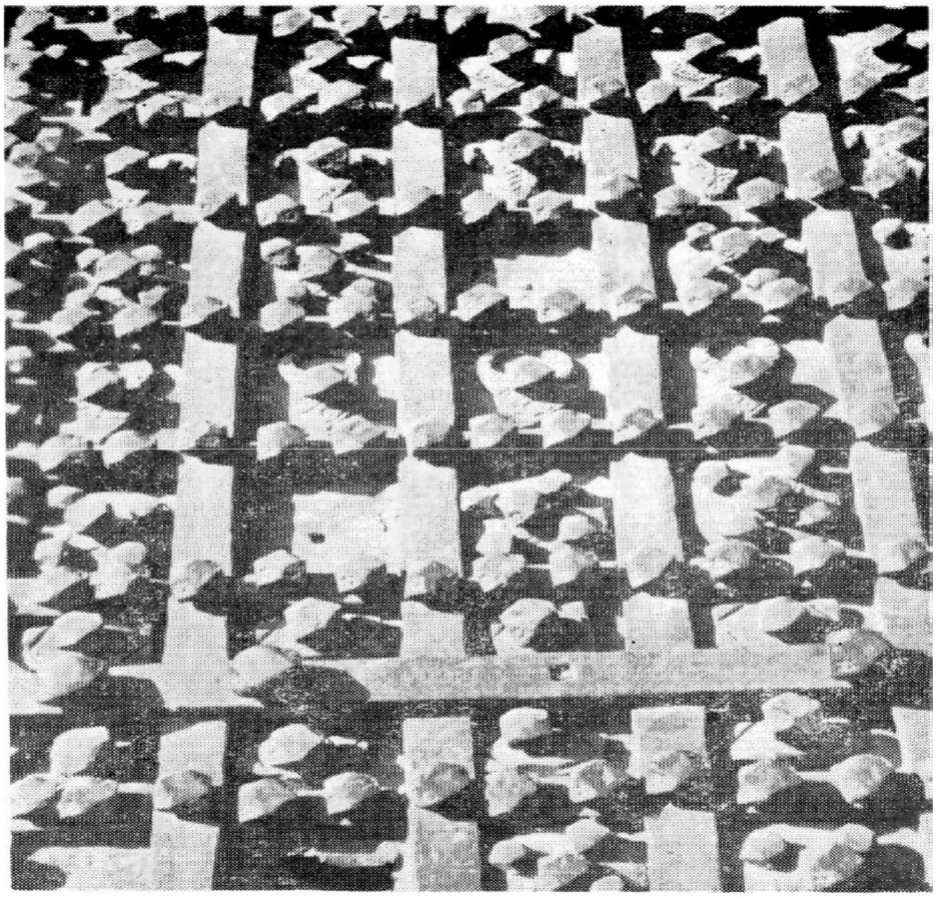

Foto.1: Diyarbakır, dış surlarda bulunan Urfa kapısı madeni kanatların detayı. (Önge'den)

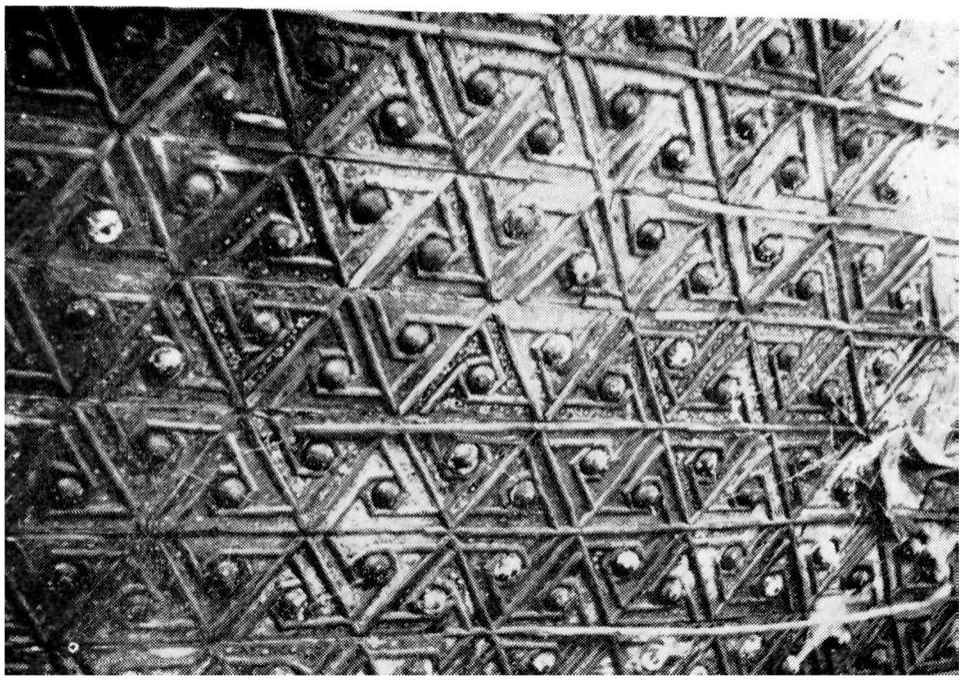

Foto.2: Urfa, Ridvaniye Cami, ahşap mahfil tavan süslemesi. (Önge'den)

Foto.3: Kült amaçlı kullanılan figürin. (Sayre'den)

Foto.4: Kubad Abad Sarayı genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.5: Kız Kalesi genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.6: Büyük Saray genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.7: Küçük Saray genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.8: Tersane genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.9: Dikdörtgen (VIII. No'lu) yapı genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.10: Batı Köşkü genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.11: Üç mekânlı yapı ve Batı Köşkü genel görünüş. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.12: XII ve XIV No'lu yapıların genel görünüşü. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.13: Hamamlı Konut (Köşk) genel görünüş (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.14: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.15: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

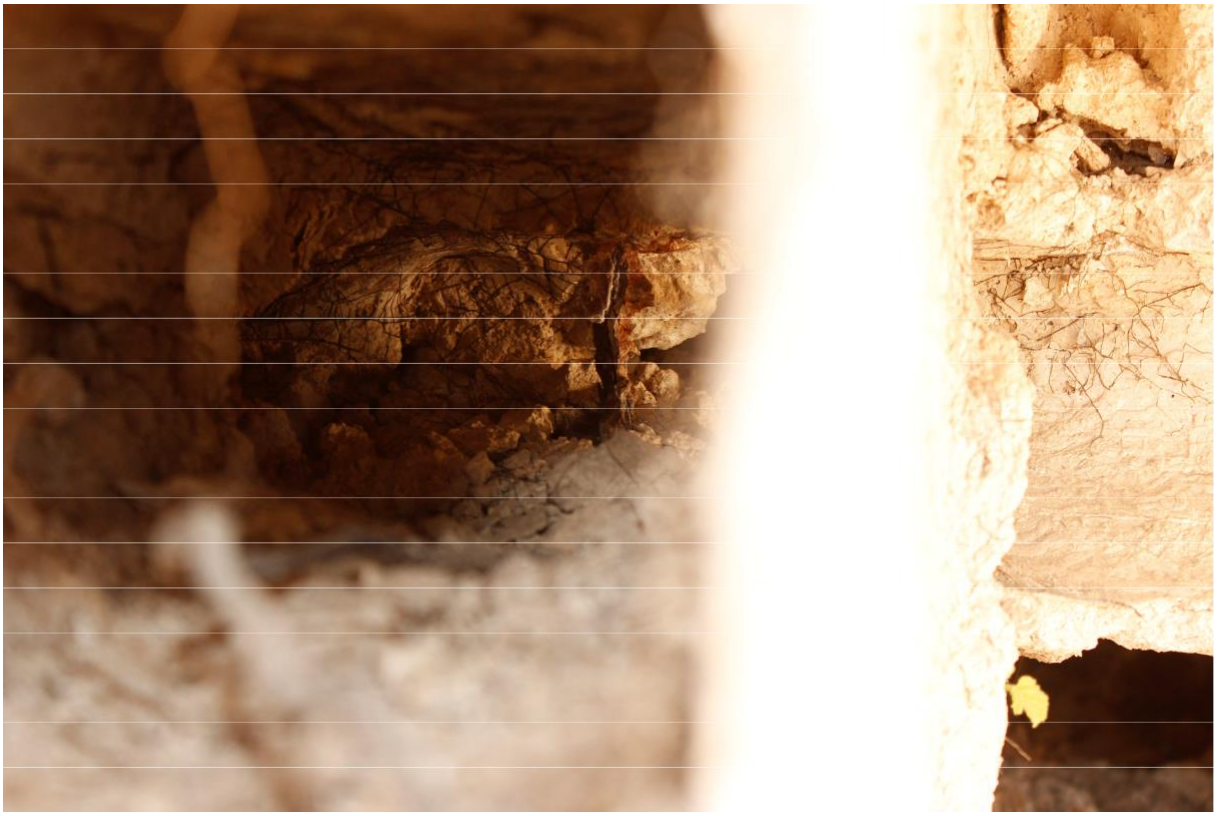

Foto.16: XV No'lu yapıda in-situ durumunda hatılda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.17: XV No'lu yapıda in-situ durumunda bulunan çivi kabarası. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.18: Kazılarda bulunan kiremitler ve in-situ durumdaki çiviler. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.19: Kazılarda bulunan kiremitler ve in-situ durumdaki çiviler. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.20: Nallar üzerinde in-situ durumunda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Foto.21: Nallar üzerinde in-situ durumunda bulunan çivi. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

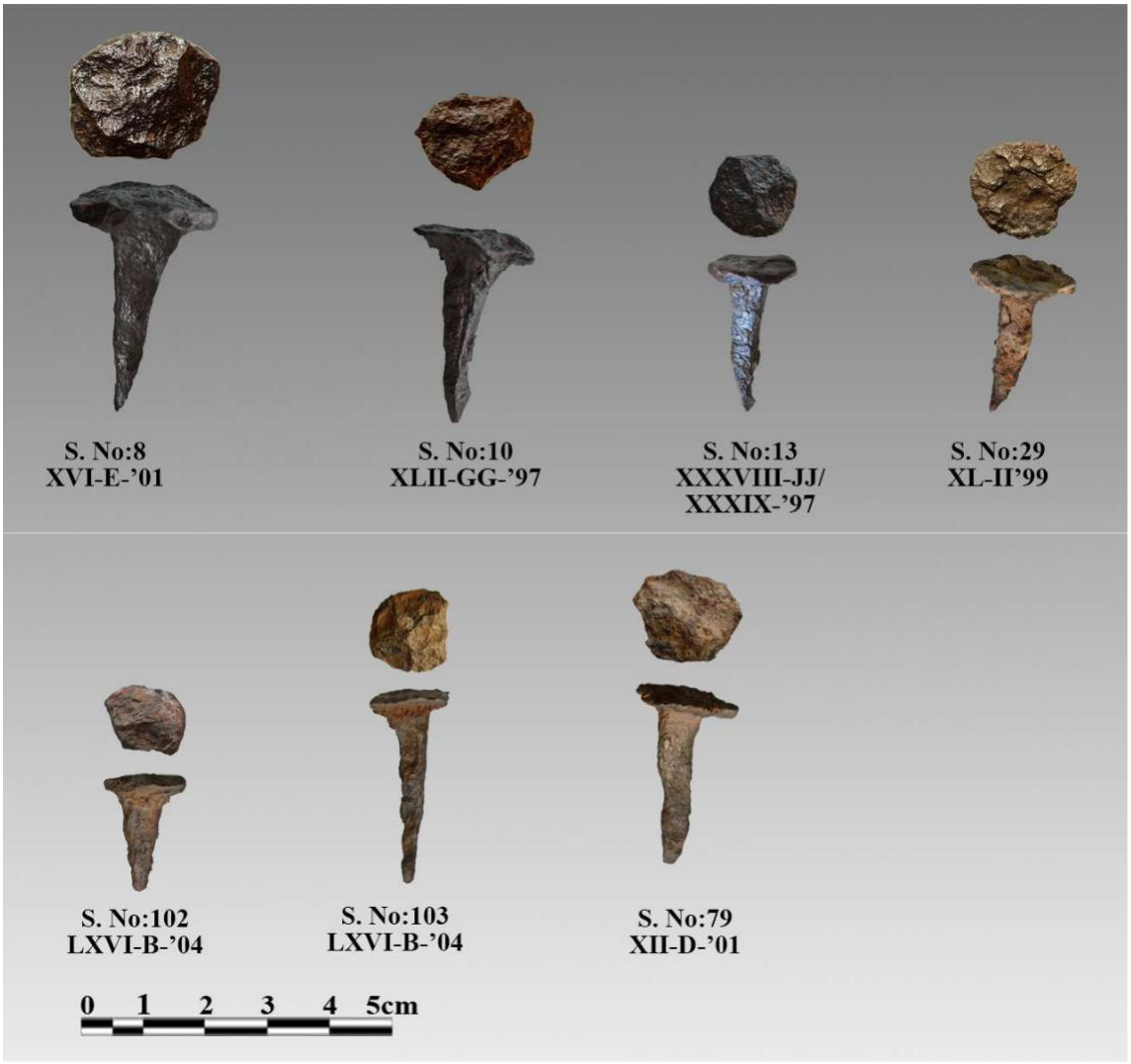

Foto.22: "A" Tipi çiviler.

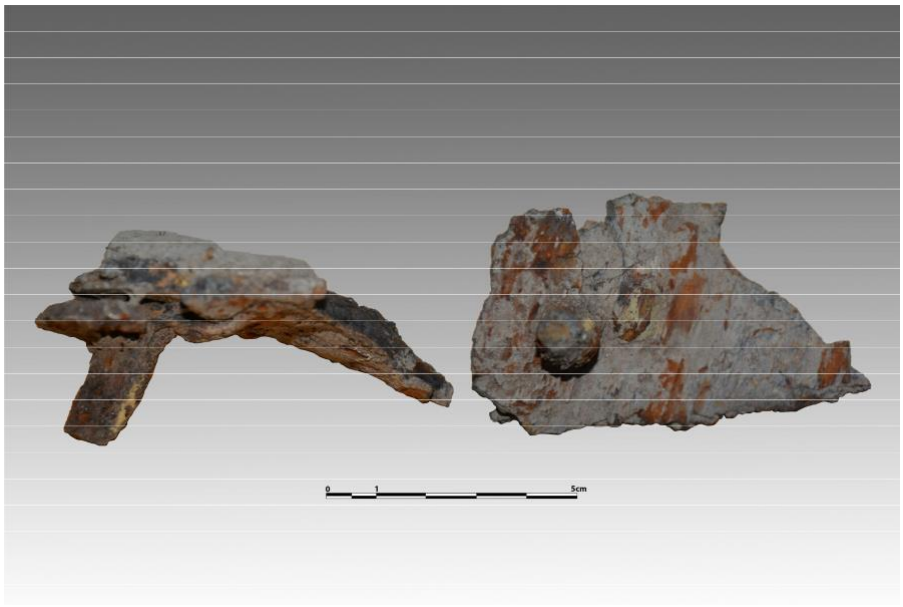

Foto.23: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

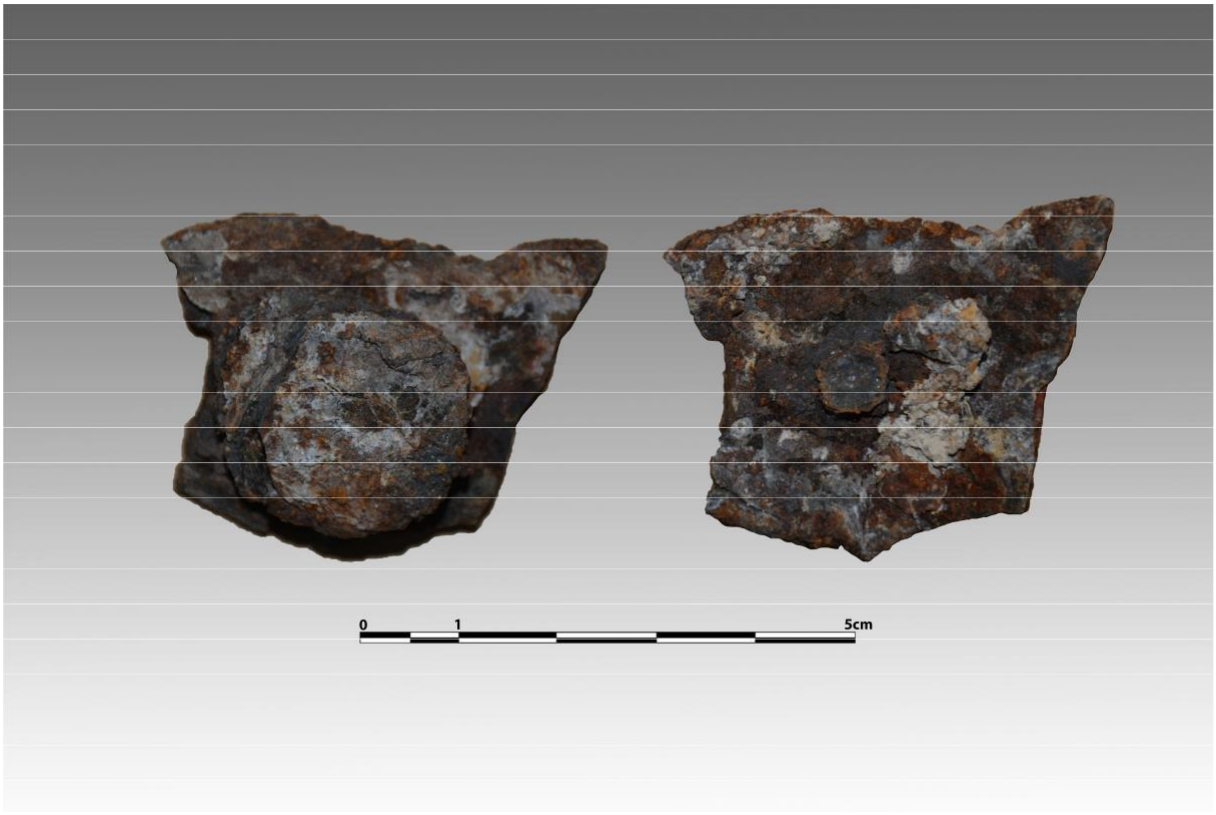

Foto.24: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

Foto.25: "B.1" Tipi çiviler.

Foto.26: "B.2" Tipi çiviler.

Foto.27: "B.3" Tipi çiviler.

Foto.28: "B.3" Tipi çiviler.

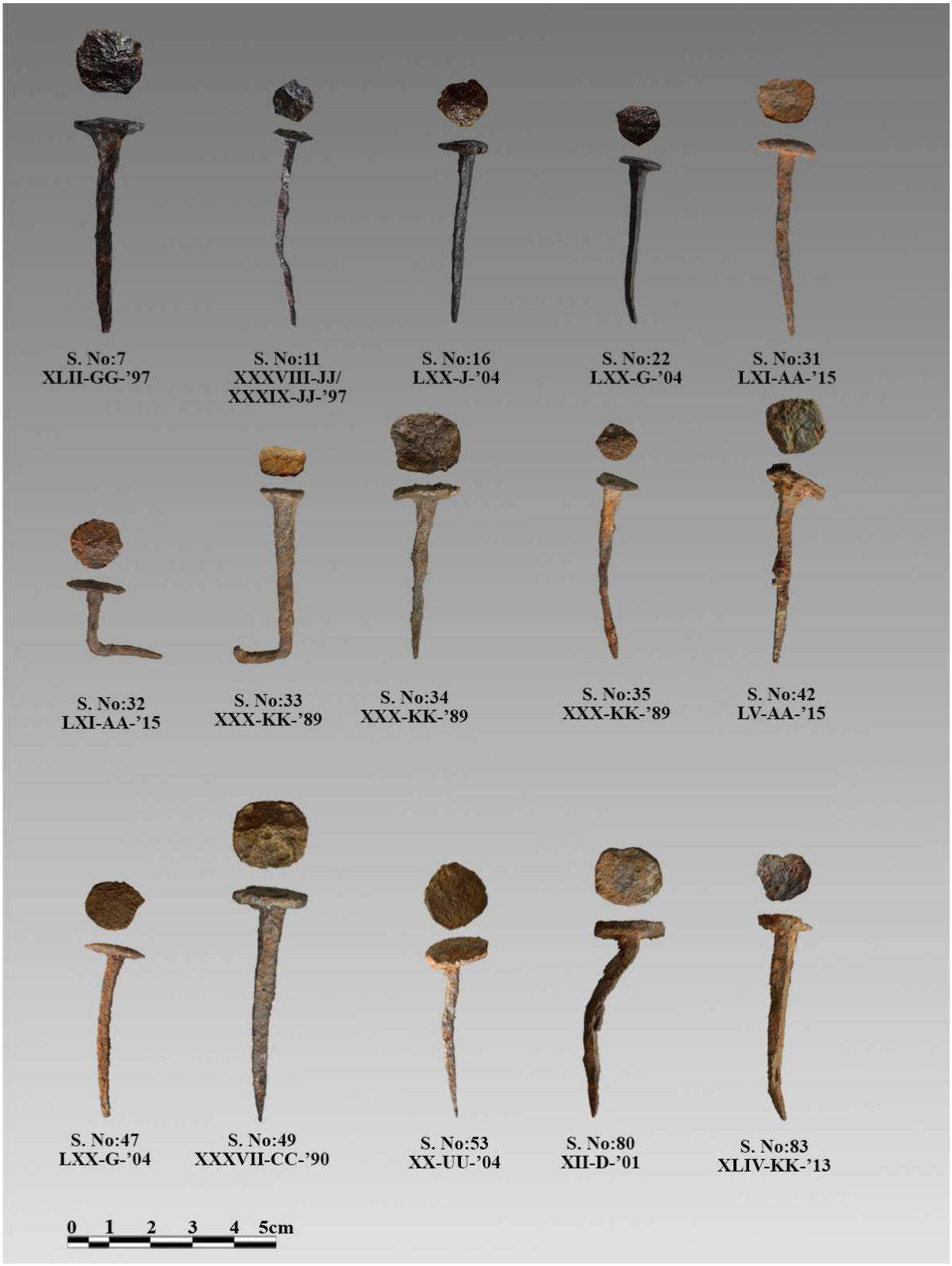

Foto.29: "C" Tipi çiviler.

Foto.30: "C" Tipi çiviler.

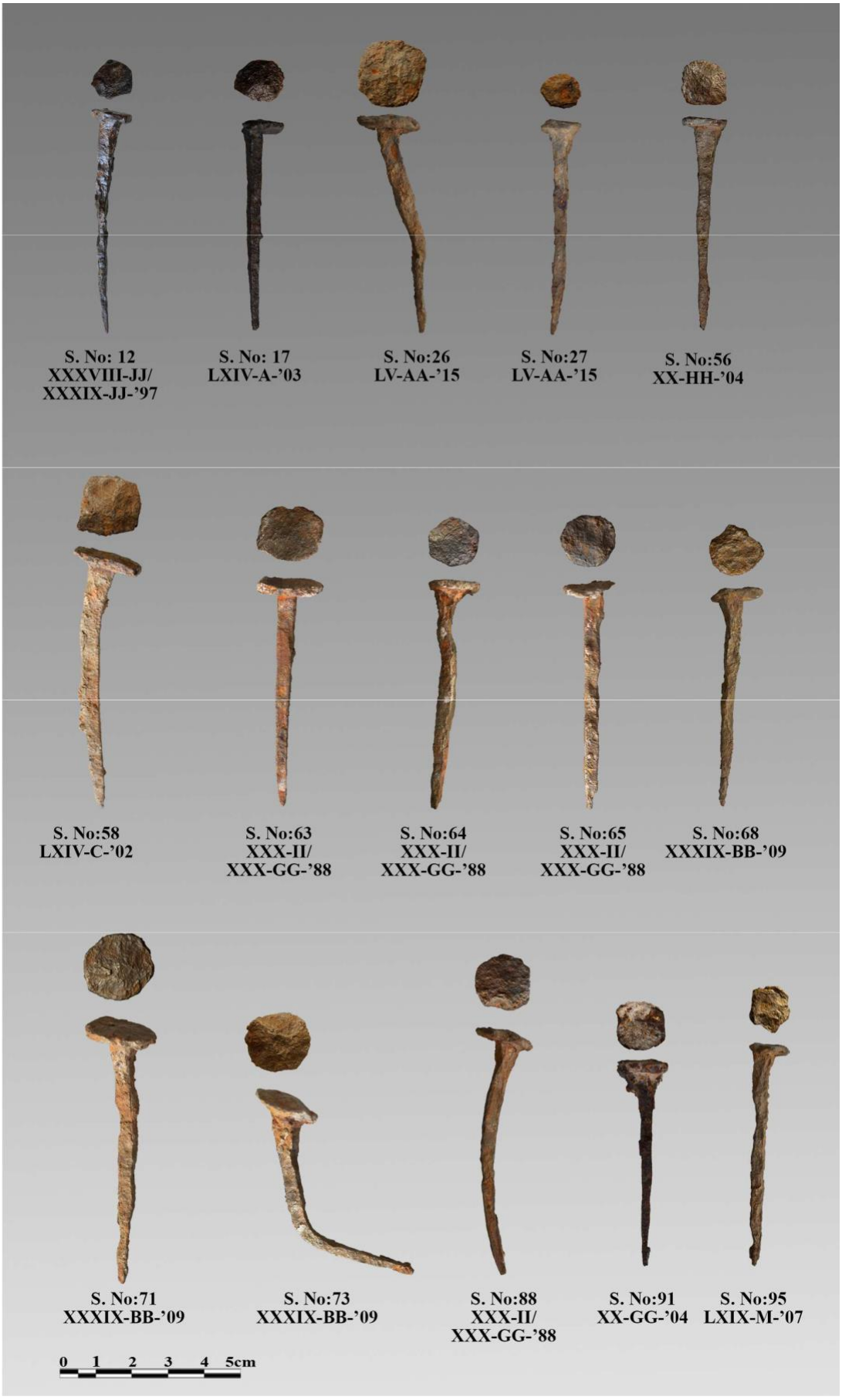

Foto.31: "D" Tipi çiviler.

Foto.32: "D" Tipi çiviler.

Foto.33: "D" Tipi çiviler.

Foto.34: "E" Tipi çiviler.

Foto.35: "E" Tipi çiviler.

Foto.36: "E" Tipi çiviler.

Foto.37: "F" Tipi çiviler.

Foto.38: "G" Tipi çiviler.

Foto.39: "H" Tipi çiviler.

Foto.40: "H" Tipi çiviler.

Foto.41: Kabarası yatay biçimli çiviler

Foto.42: Kabarası yatay biçimli çiviler

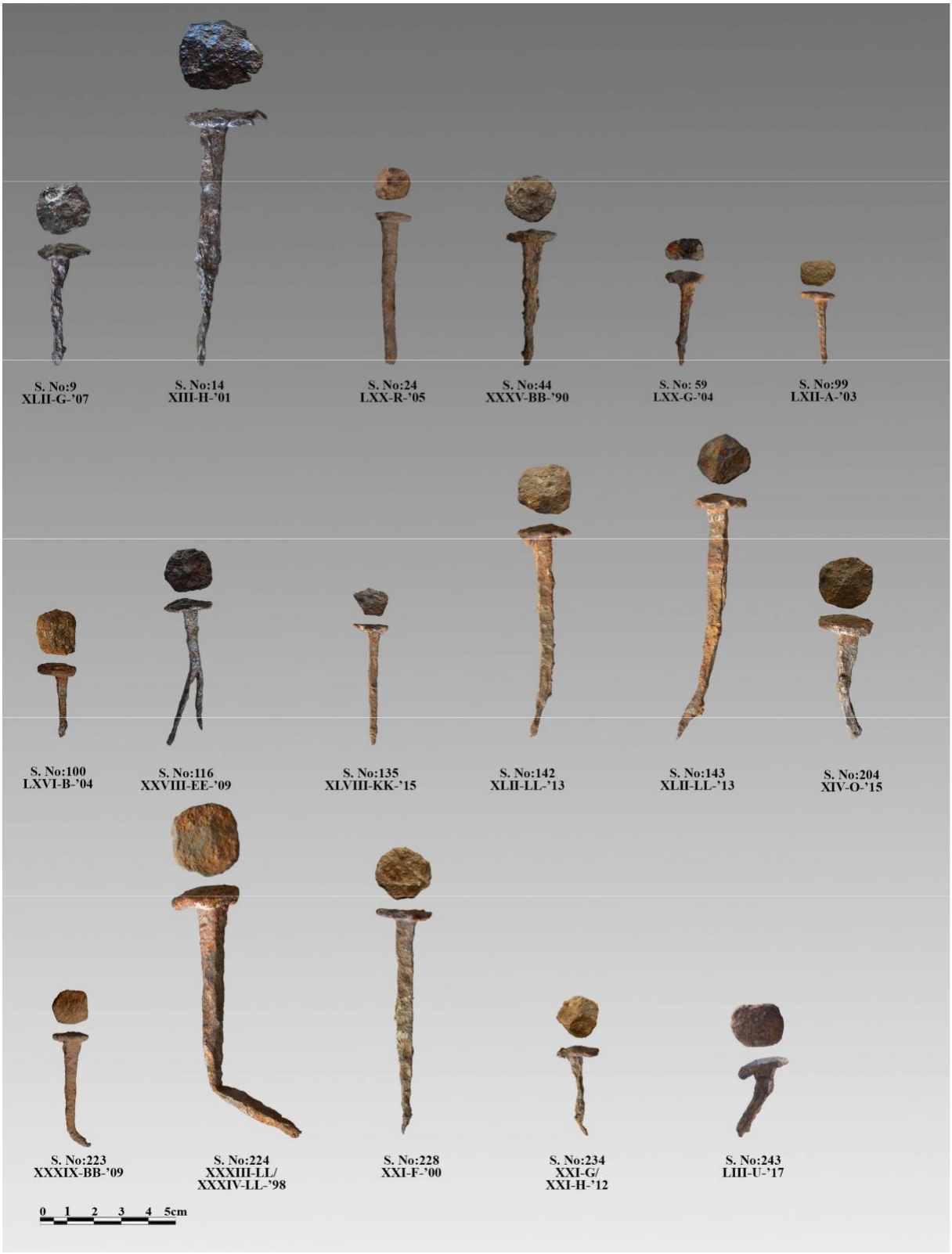

Foto.43: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

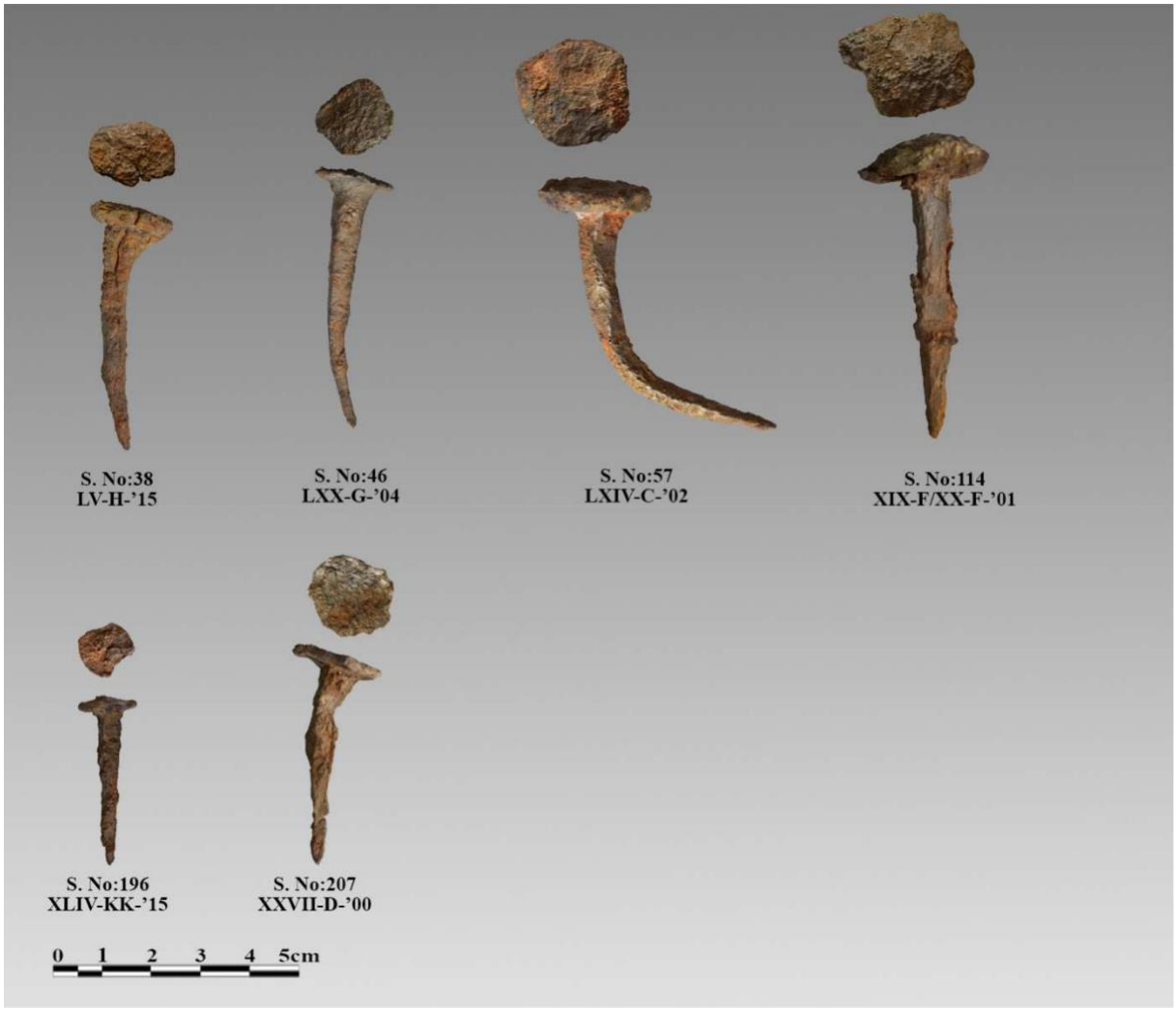
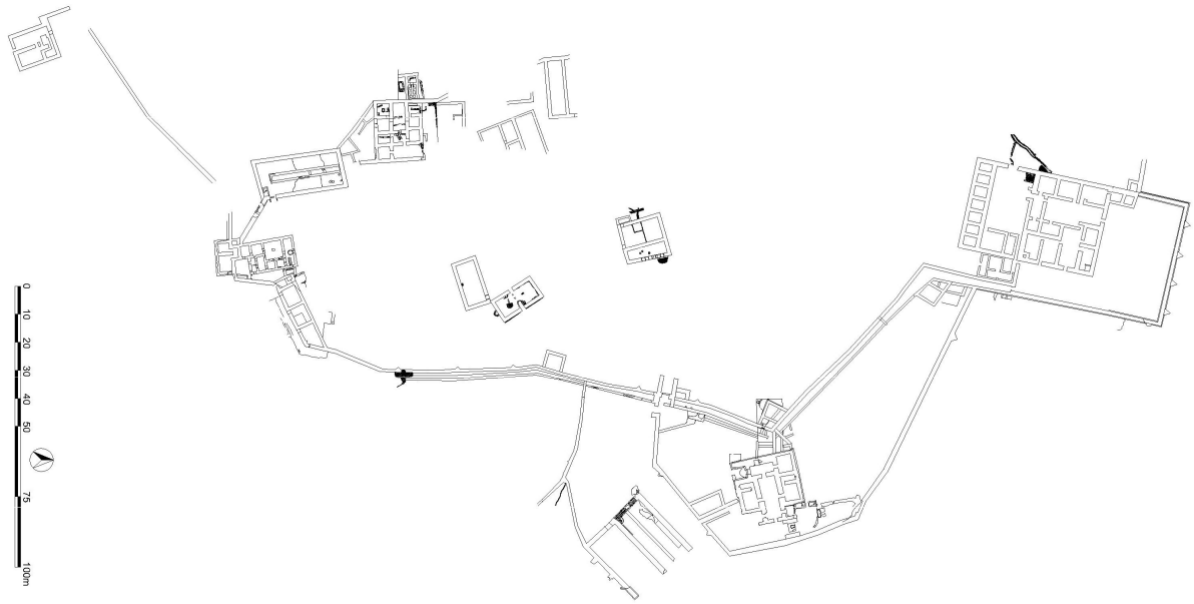
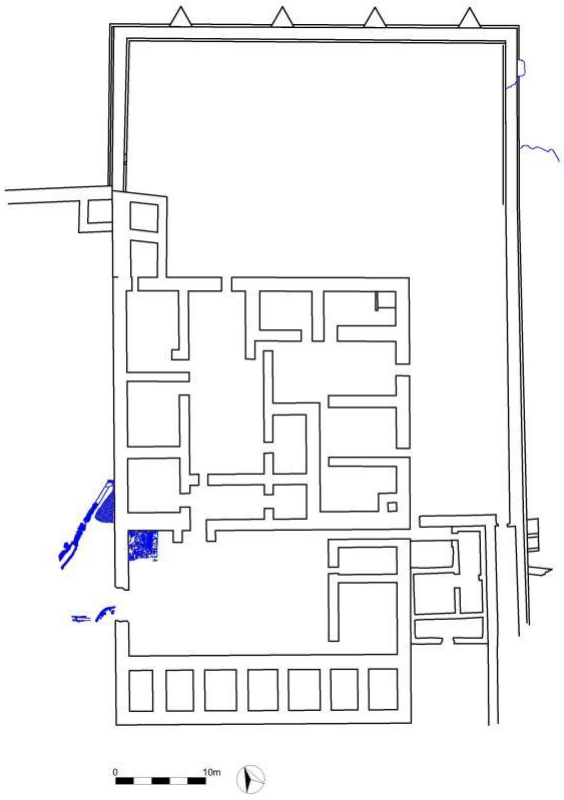

Foto.44: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

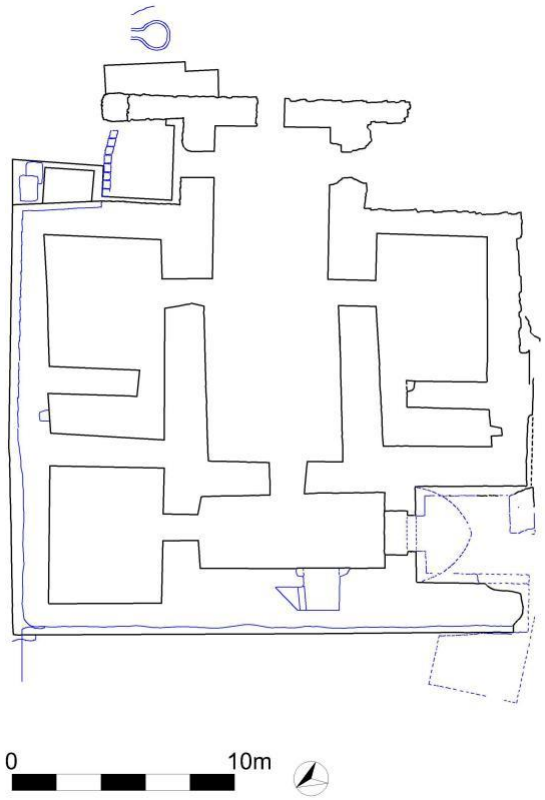
ŞEKİLLER

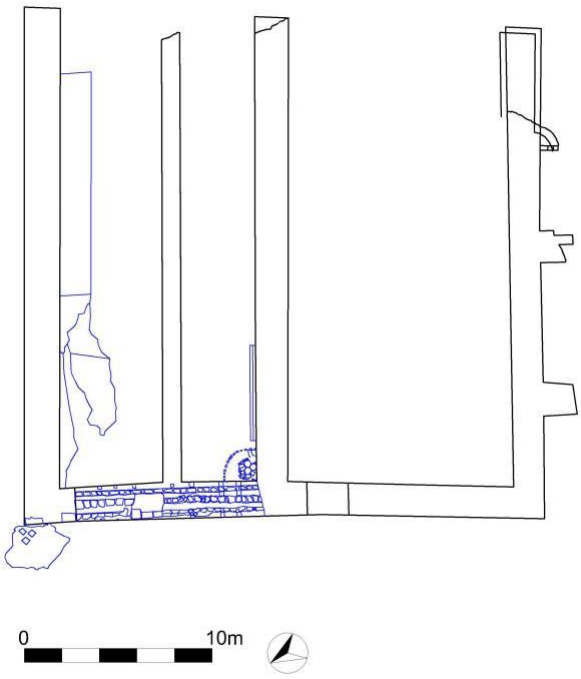
Şek.1: Kubad Abad Sarayı vaziyet planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

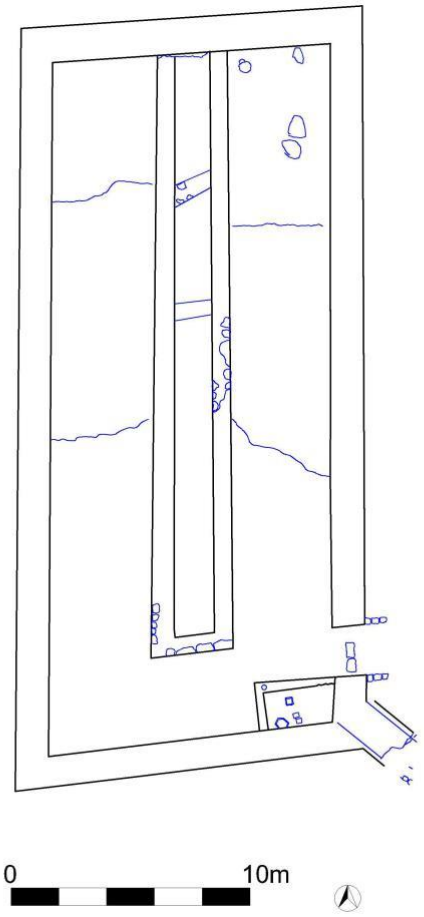
Şek.2:Büyük Saray planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

Şek.3:Küçük Saray planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

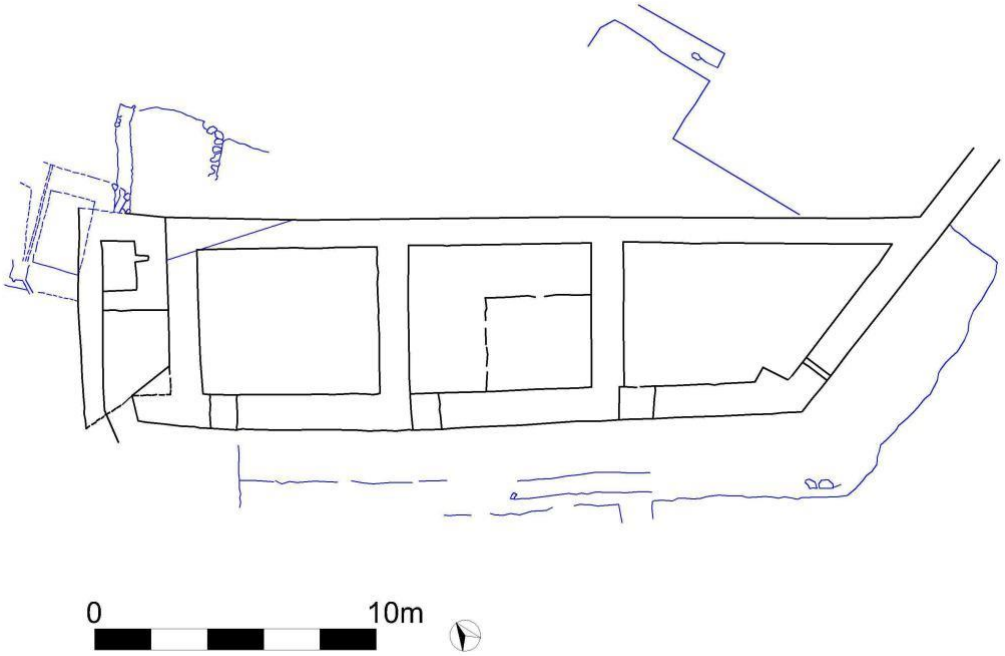
Şek.4: Tersane planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

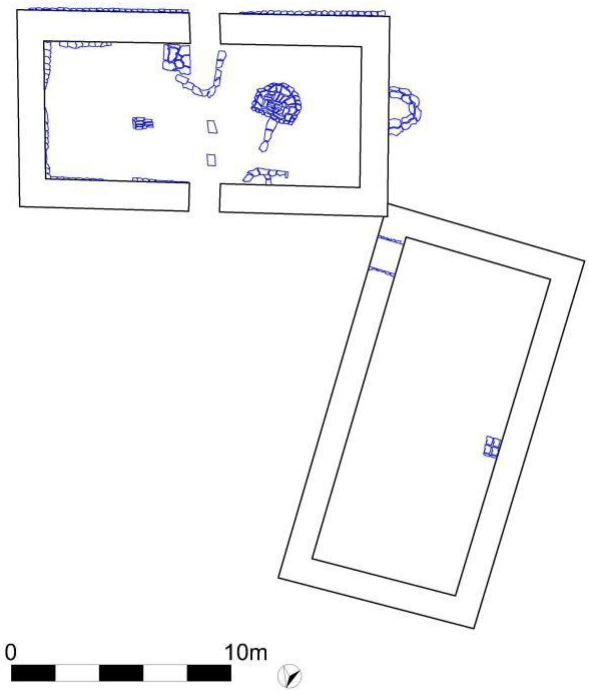
Şek.5:VIII No'lu (Dikdörtgen) yapı planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

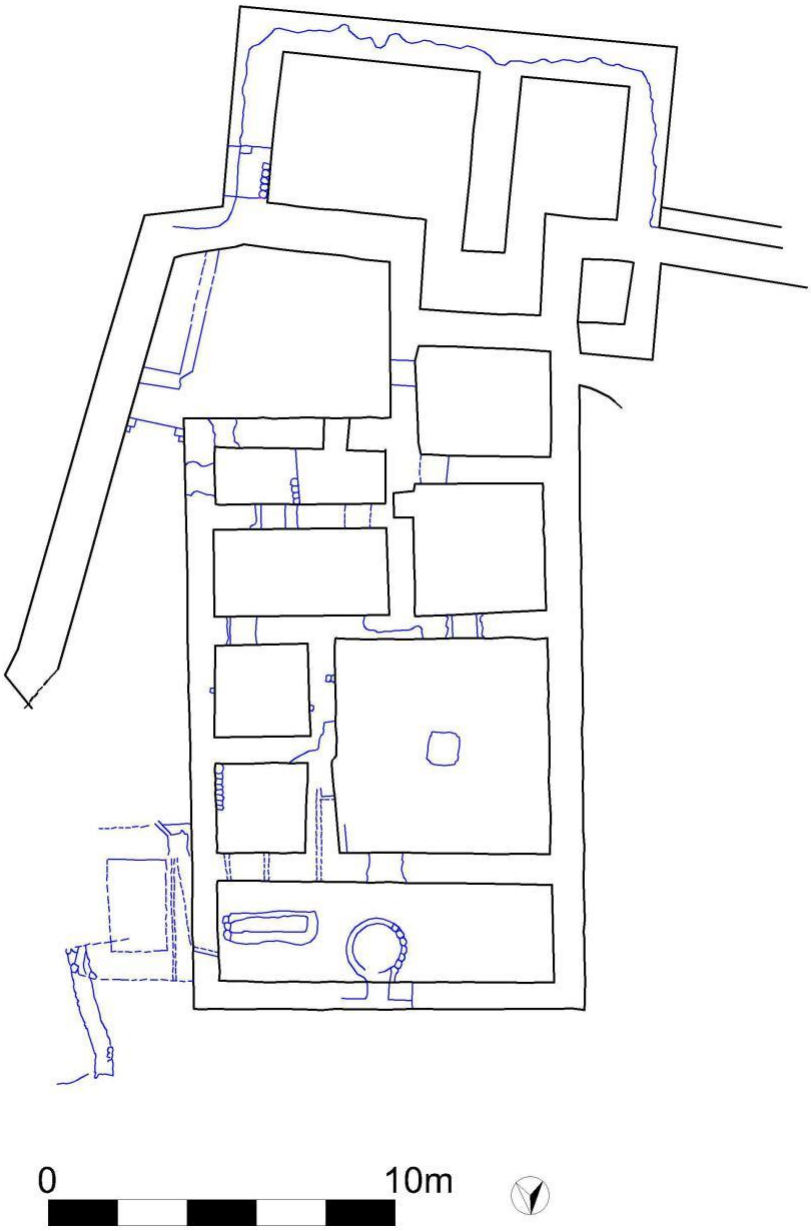
Şek.6: Batı Köşk'ü planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

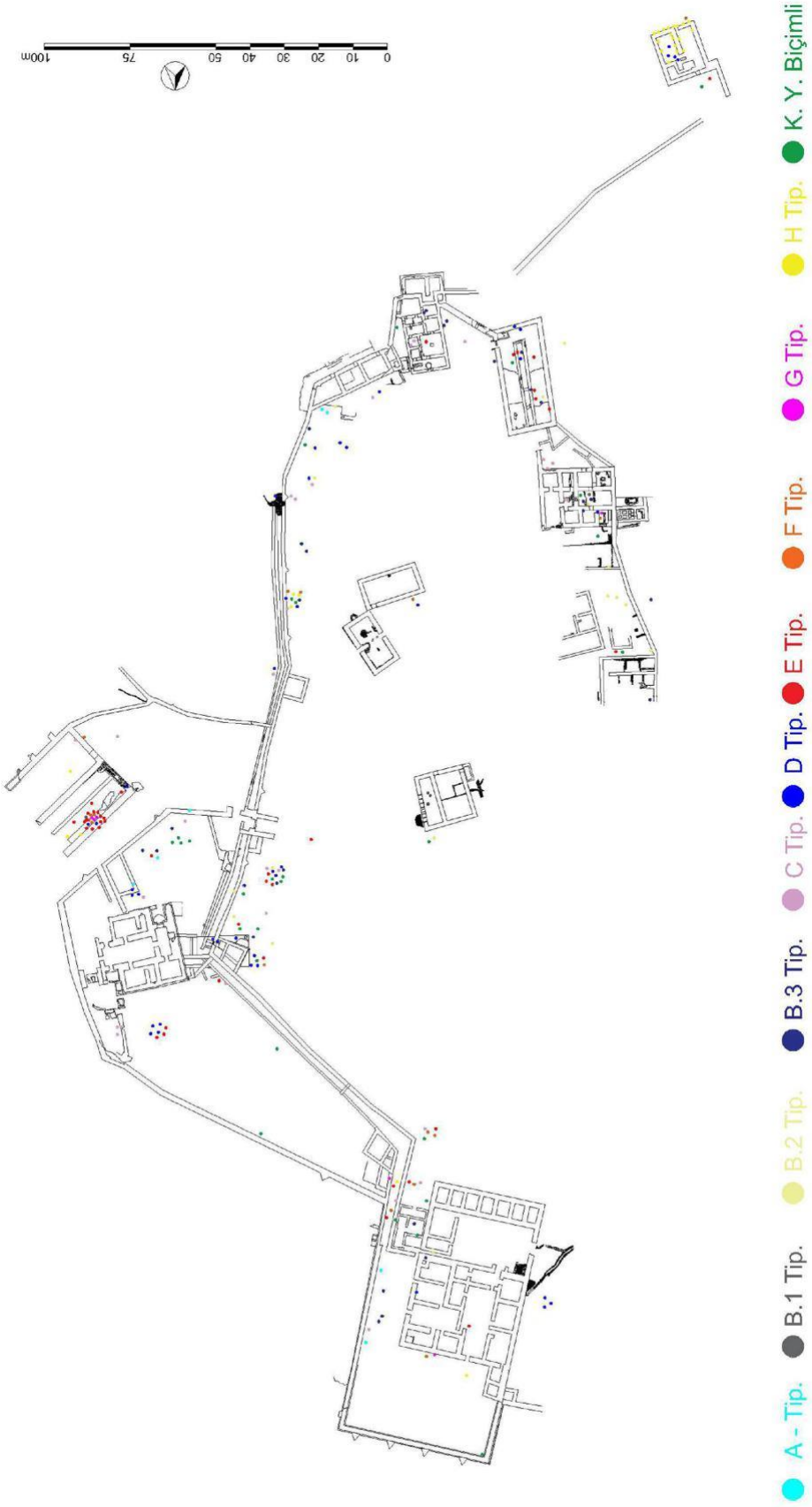
Şek.7:Üç Mekânlı yapı planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

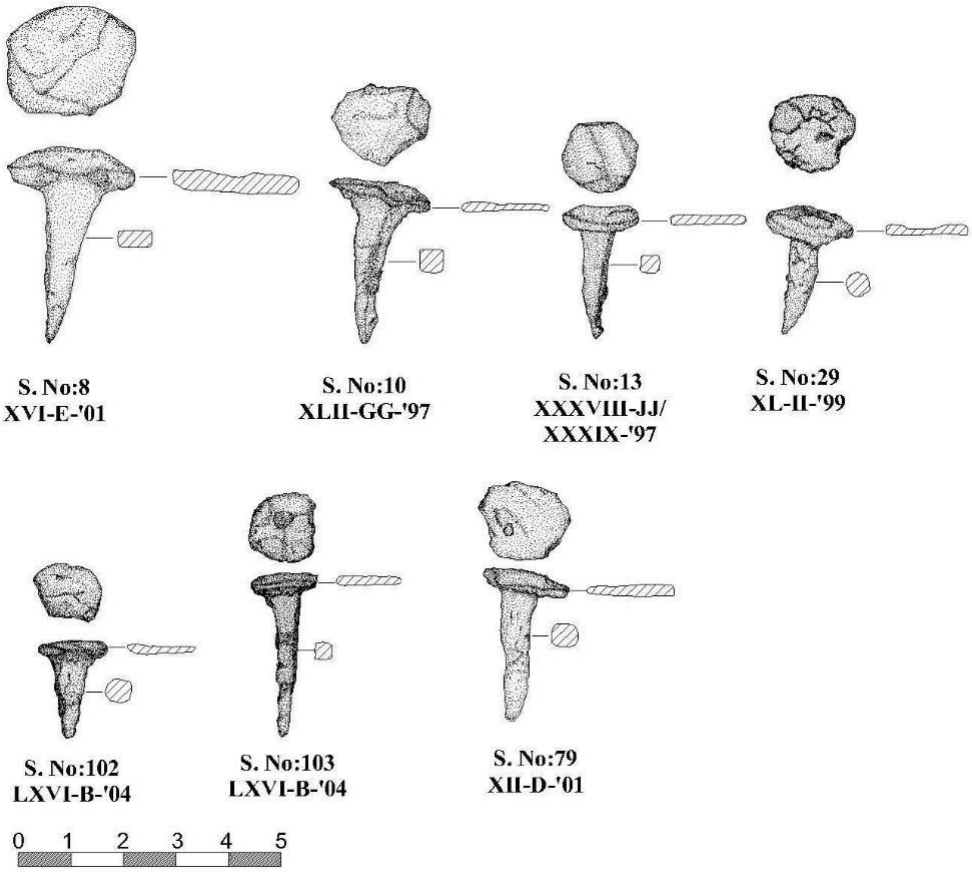
Şek.8:XIII-XIV No'lu yapıların planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

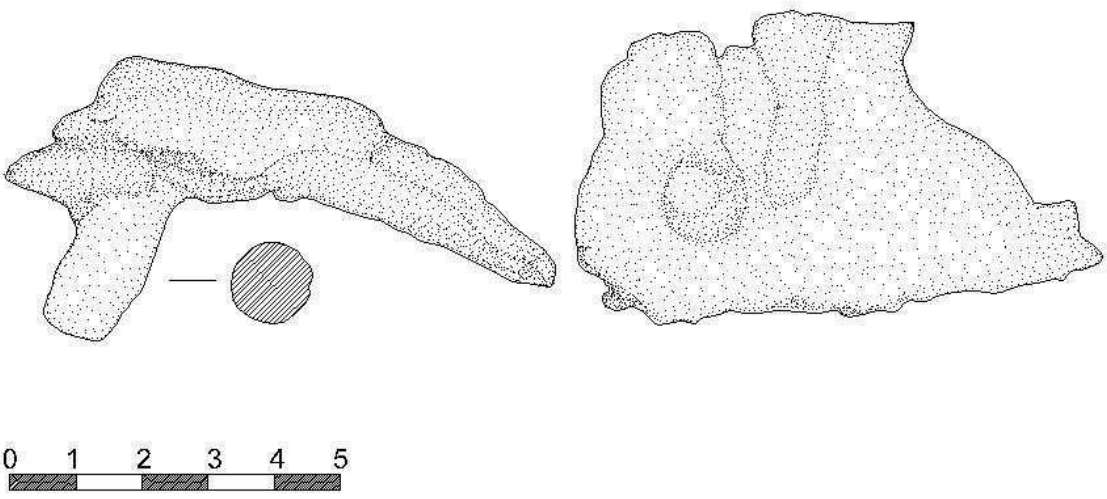
Şek.9: Hamamlı Konut (Köşk) planı. (Kubad Abad Kazı Arşivi)

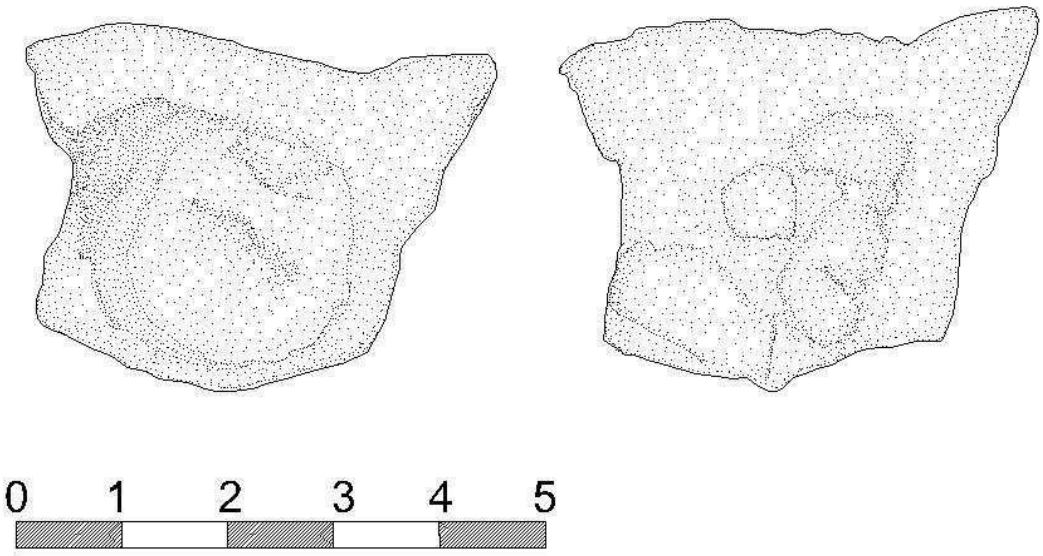
Şek.10:Çivilerin plan üzerinde dağılımı.

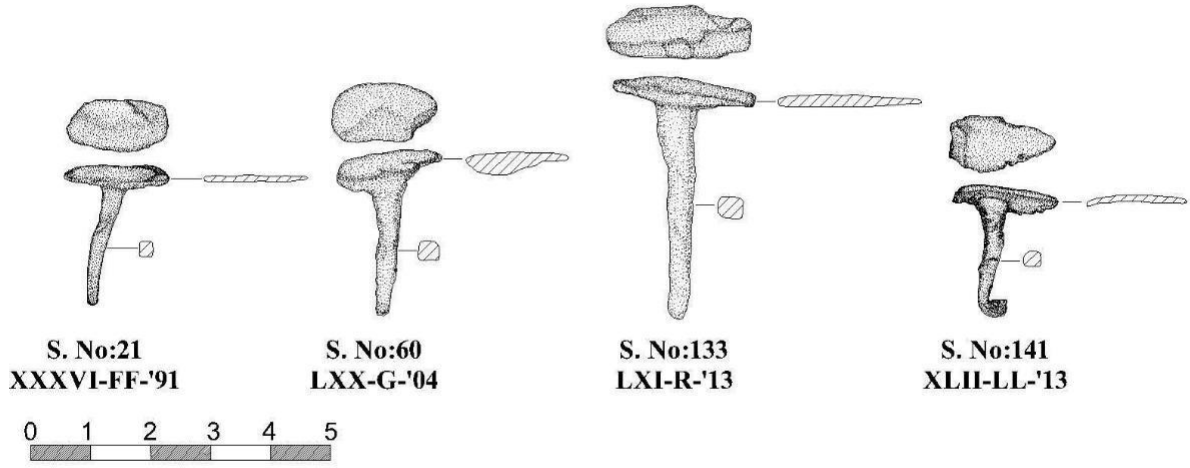
Şek.11: "A" Tipi çiviler.

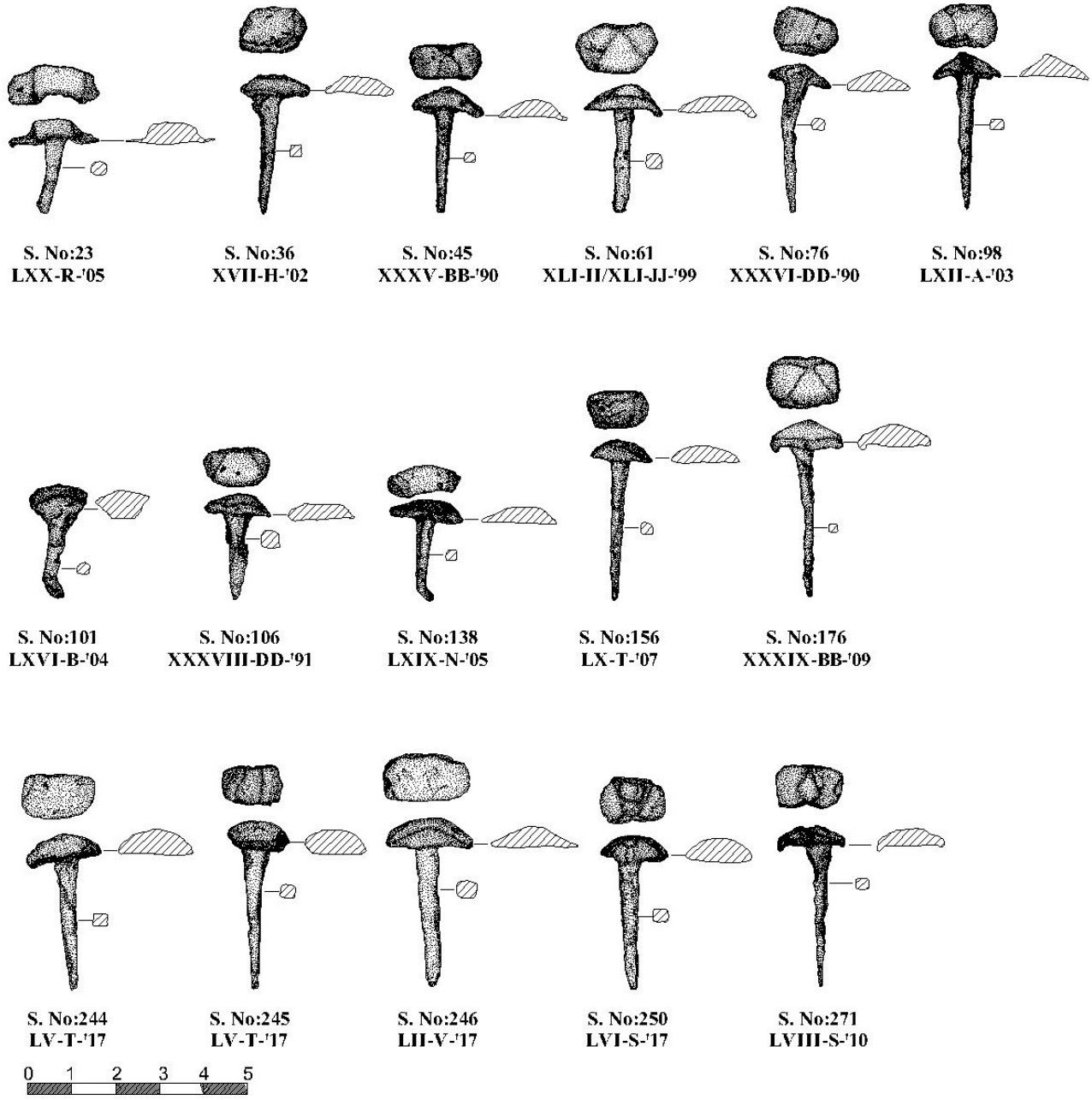
Şek.12: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

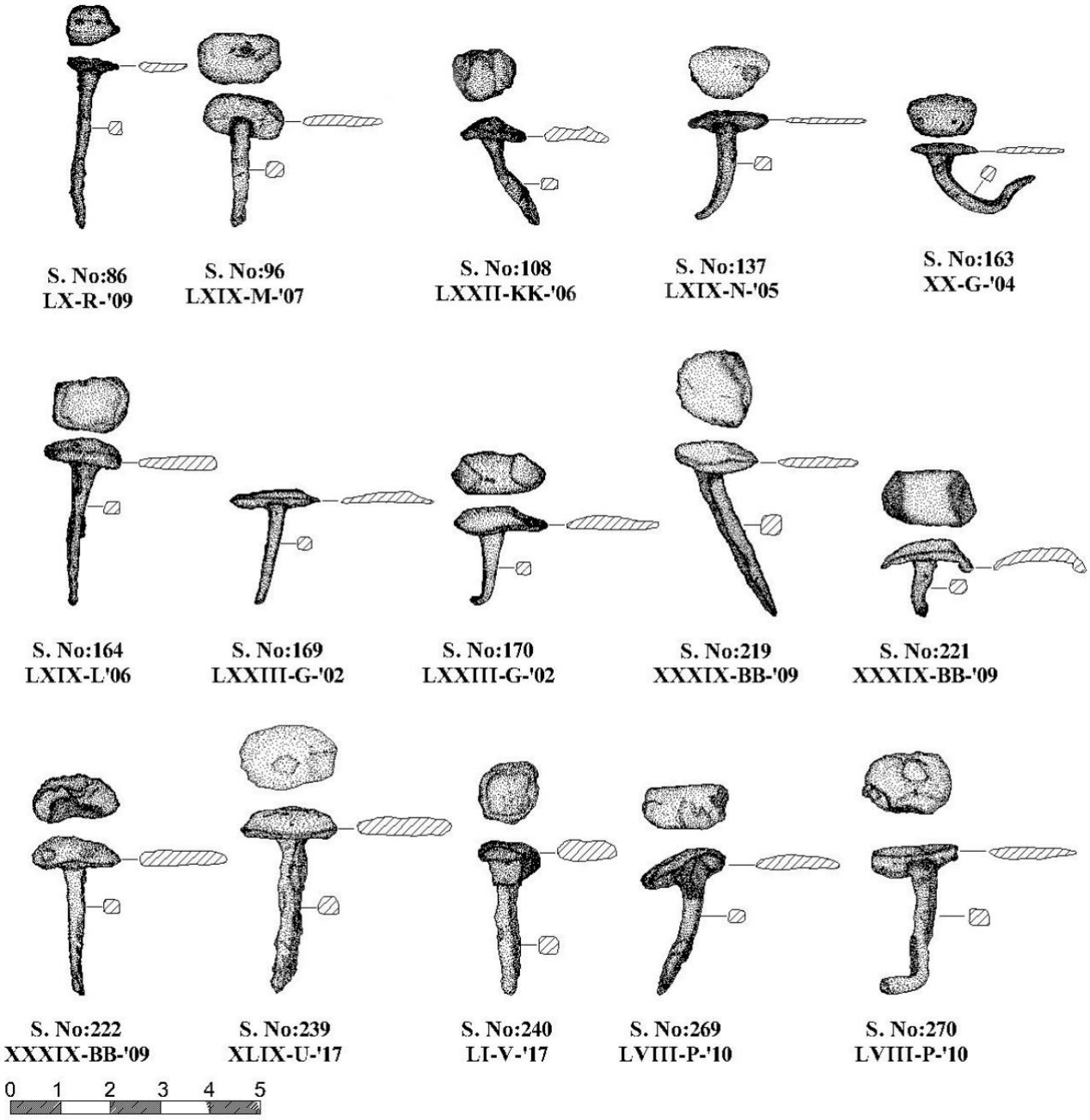
Şek.13: Samsat Kazılarında Ortaçağ katmanında bulunan "A" tipi in-situ çivi.

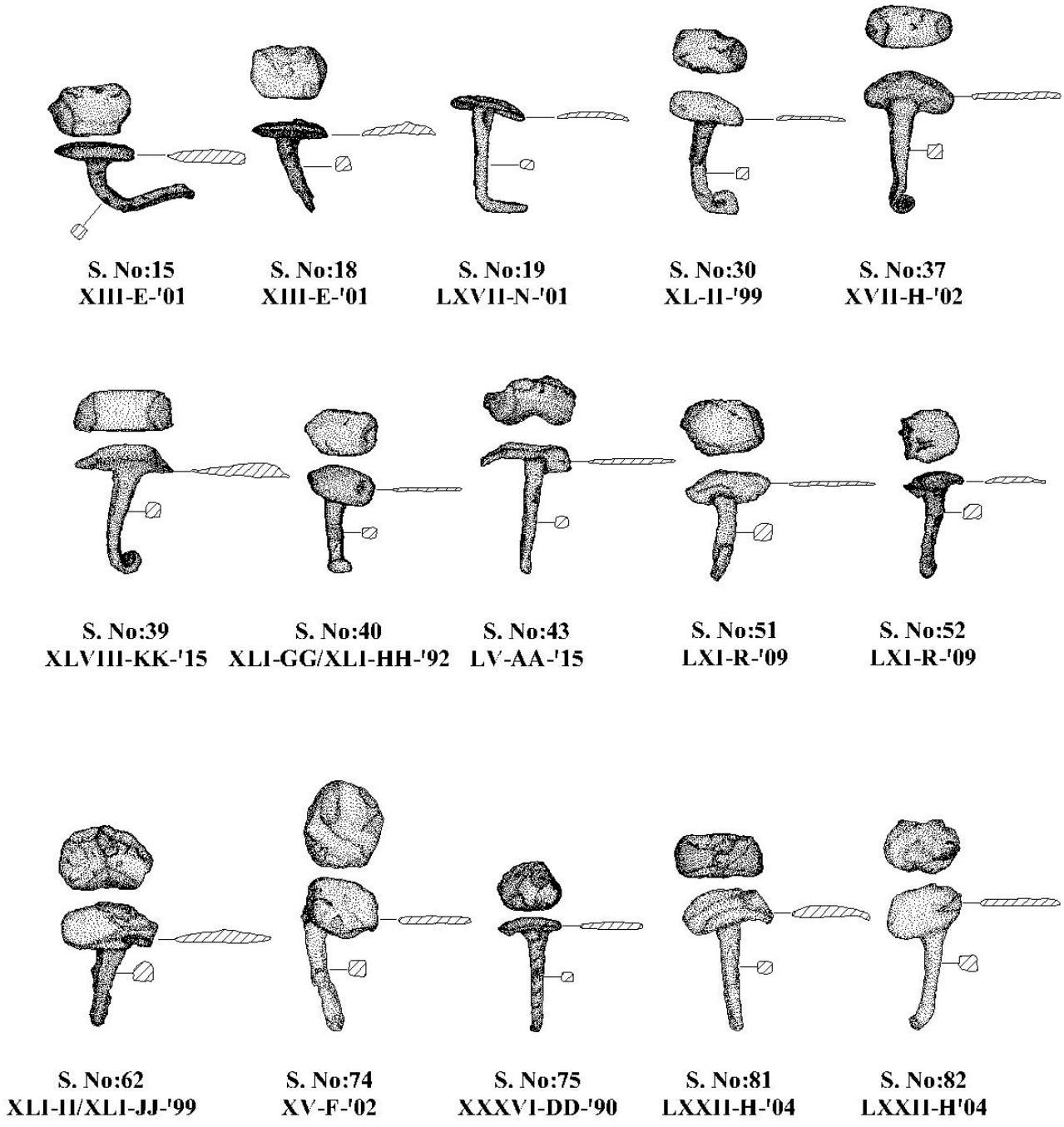
Şek.14: "B.1" Tipi çiviler

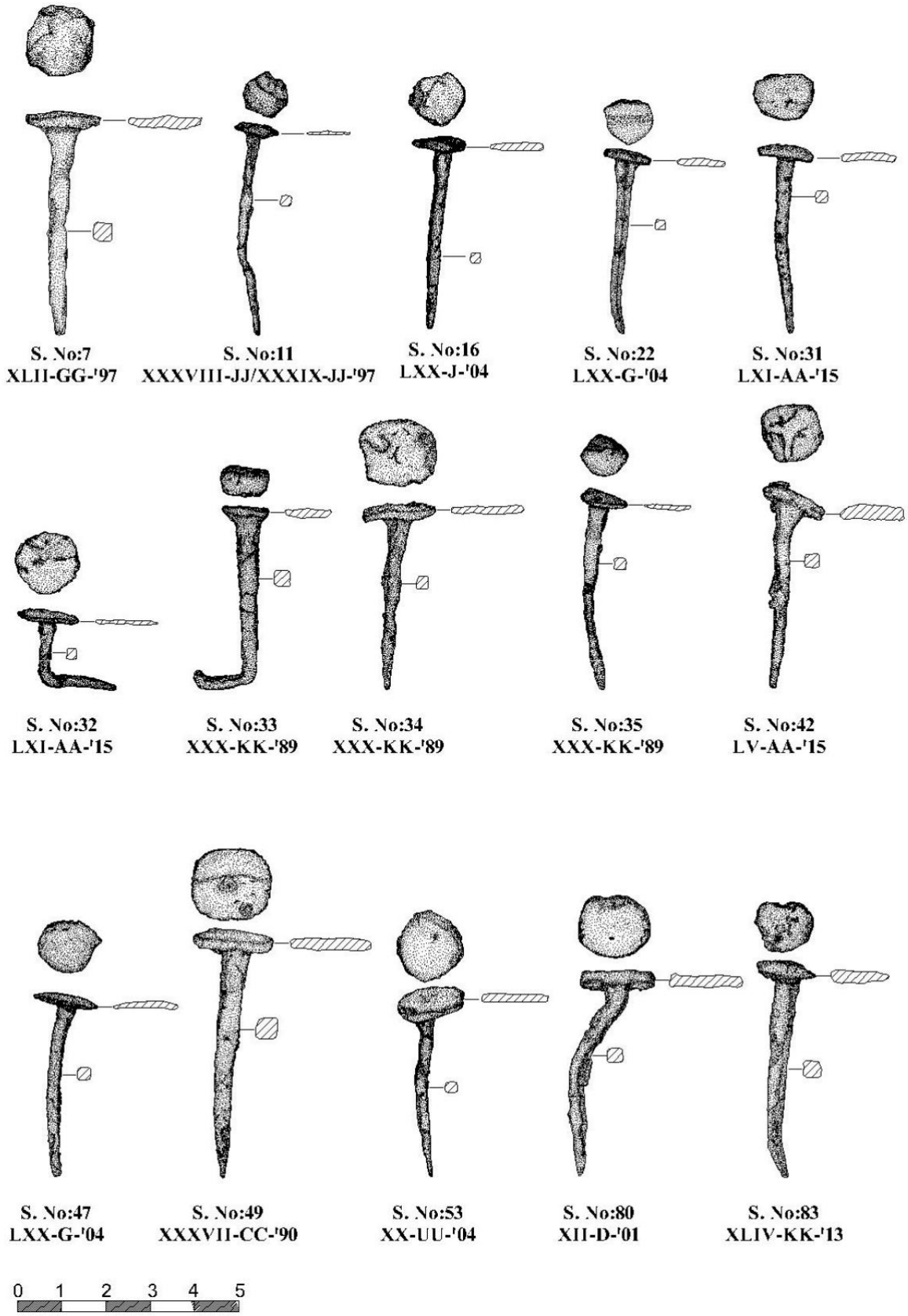
Şek.15: "B.2" Tipi çiviler

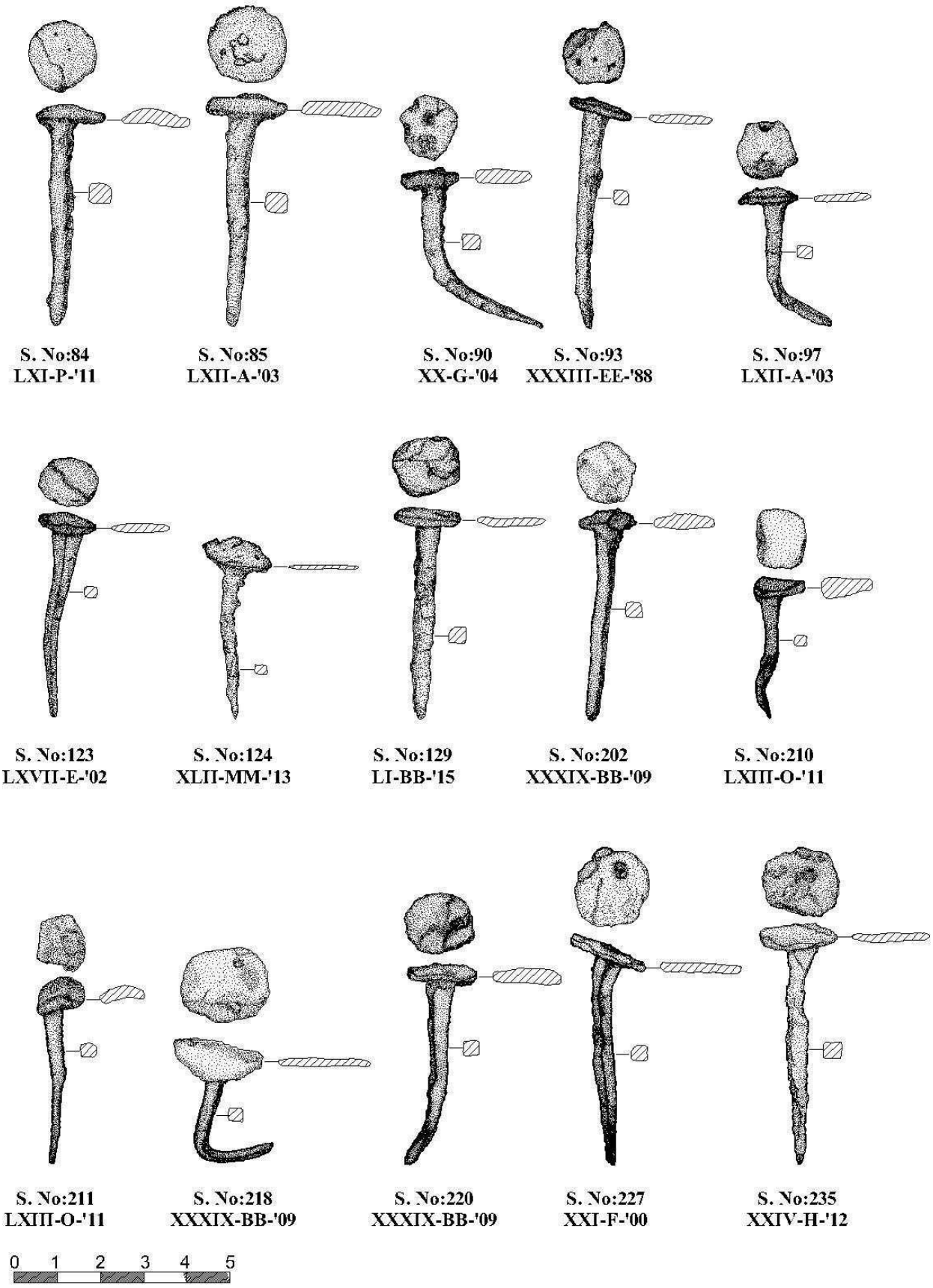
Şek.16: "B.3" Tipi çiviler

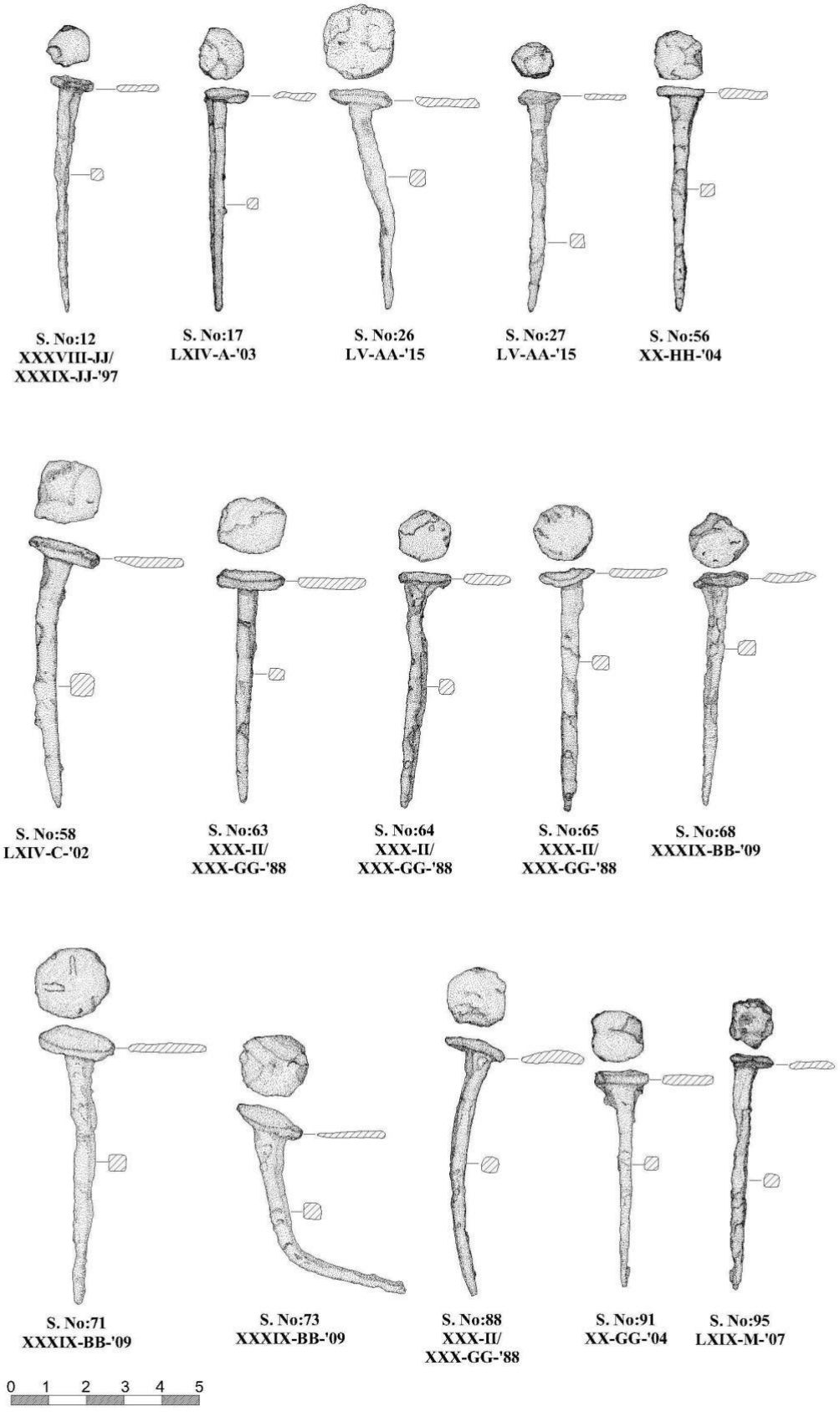
Şek.17: "B.3" Tipi çiviler

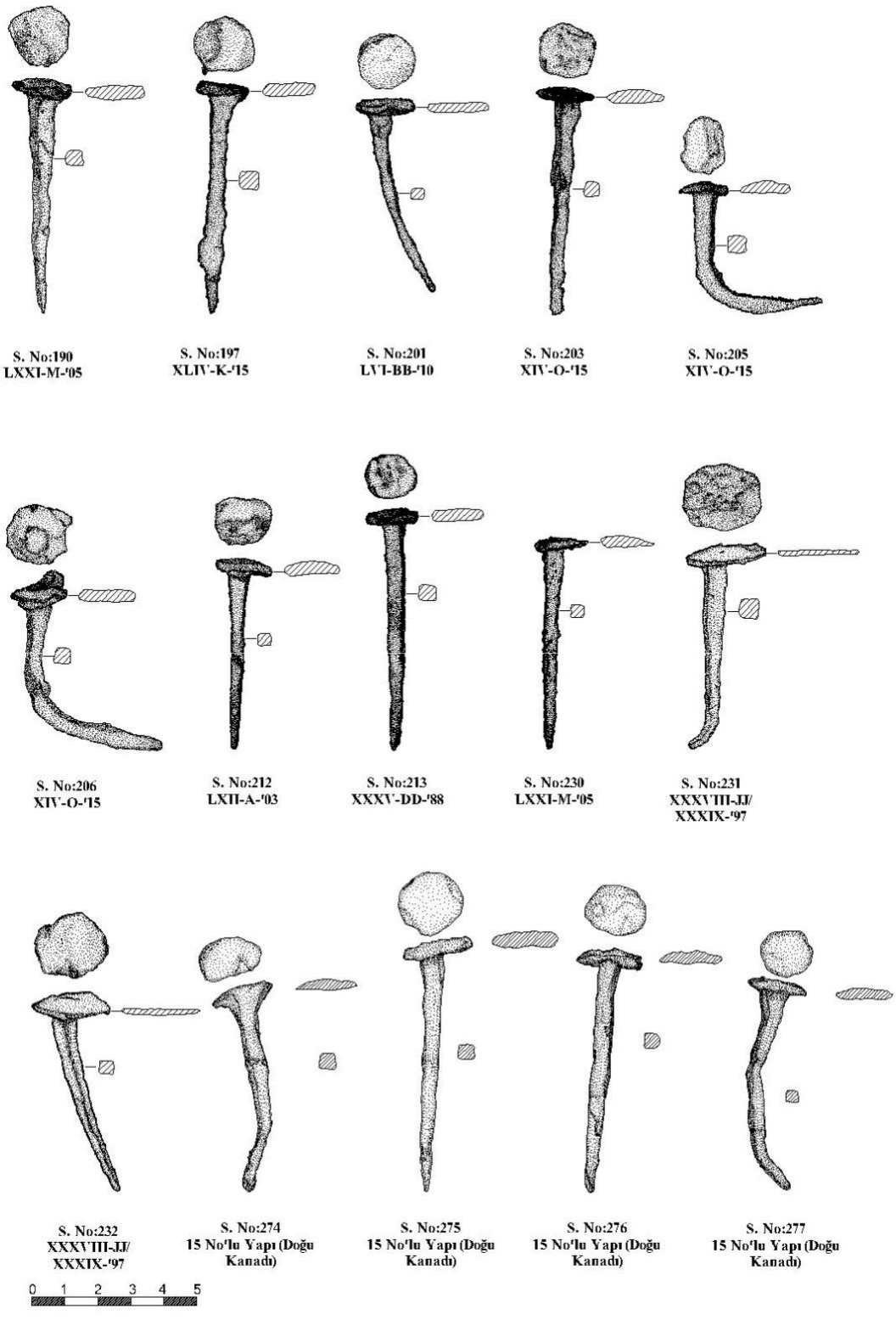
Şek.18: "C" Tipi çiviler

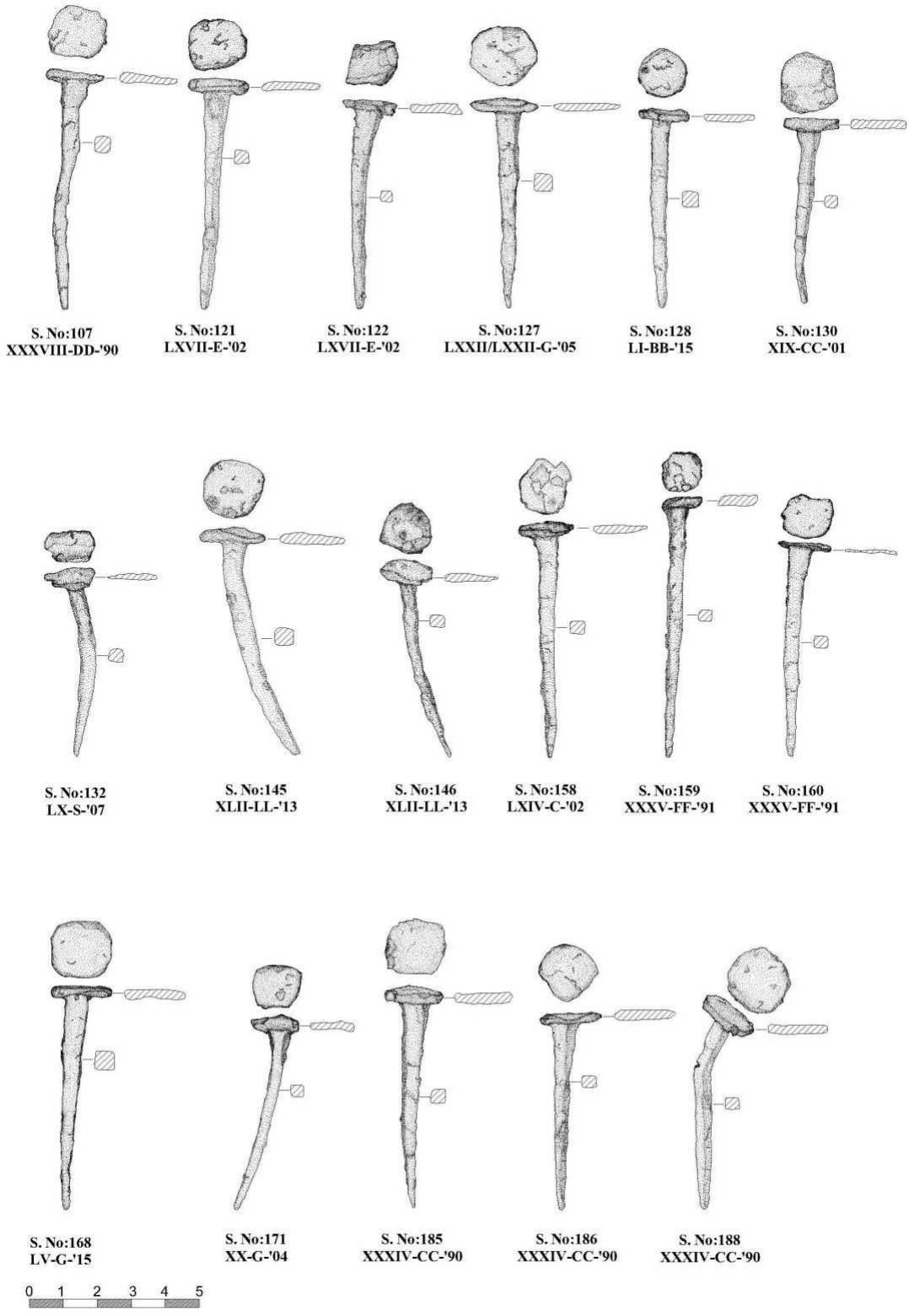
Şek.19: "C" Tipi çiviler

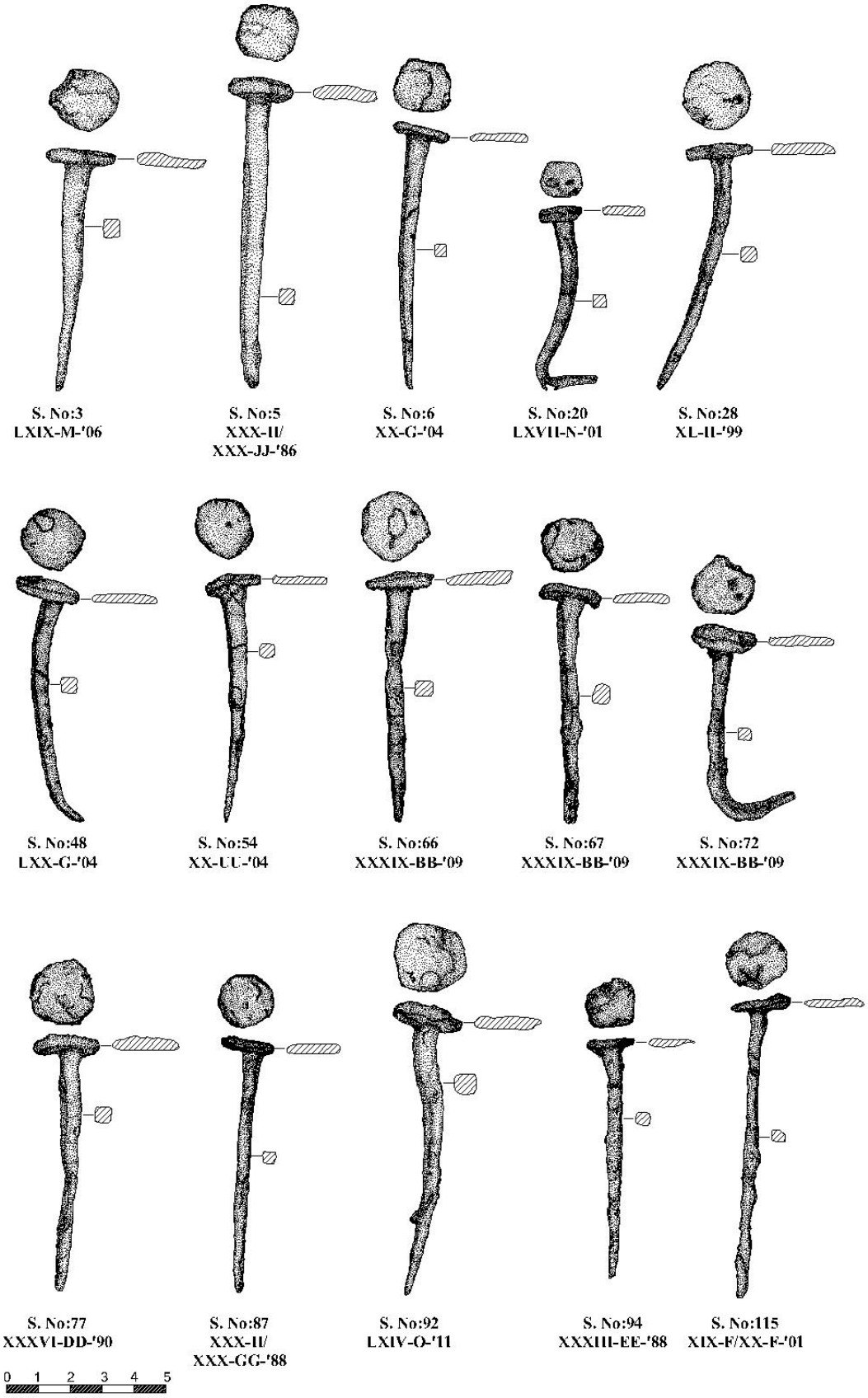
Şek.20: "D" Tipi çiviler

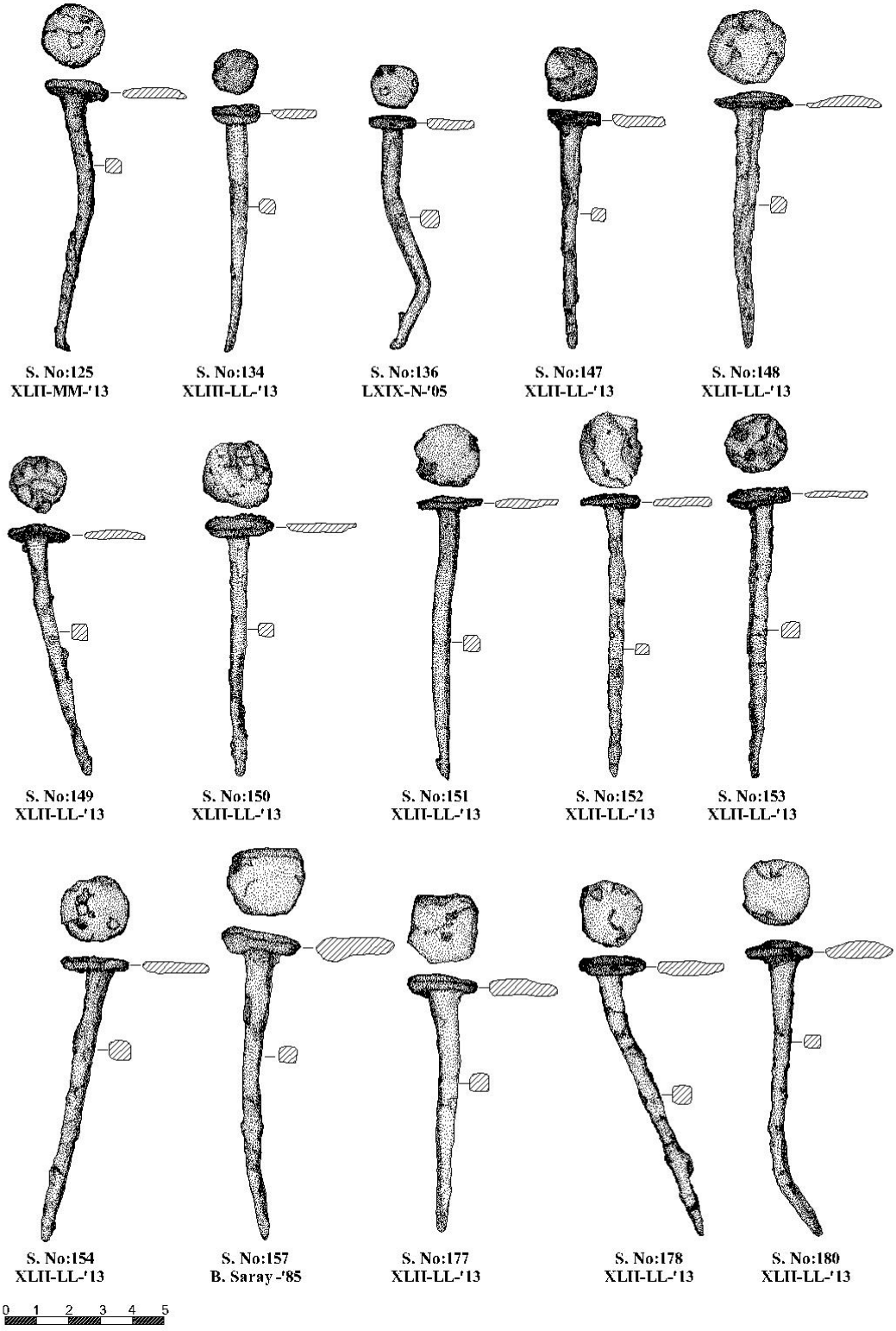
Şek.21: "D" Tipi çiviler

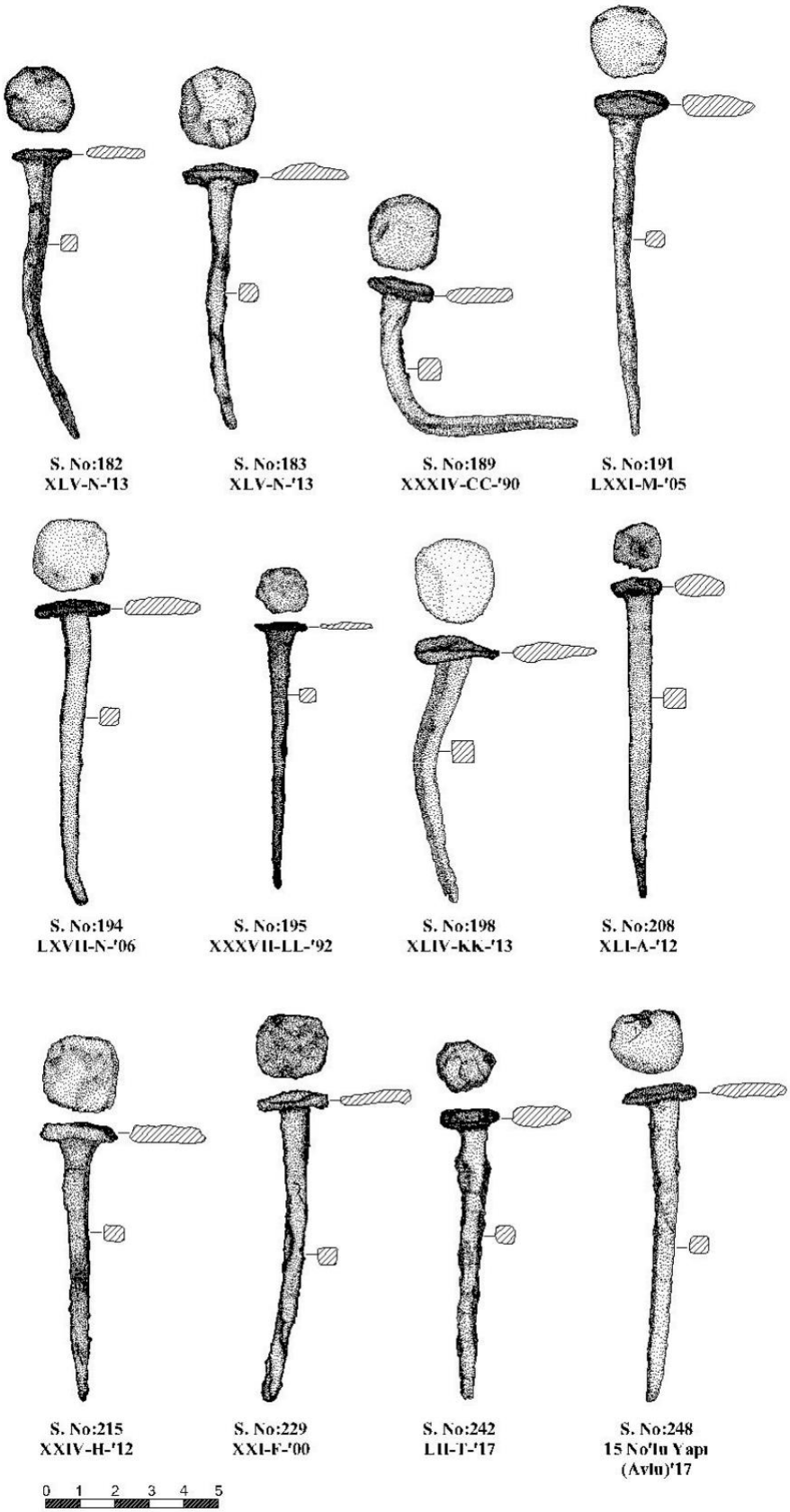
Şek.22: "D" Tipi çiviler

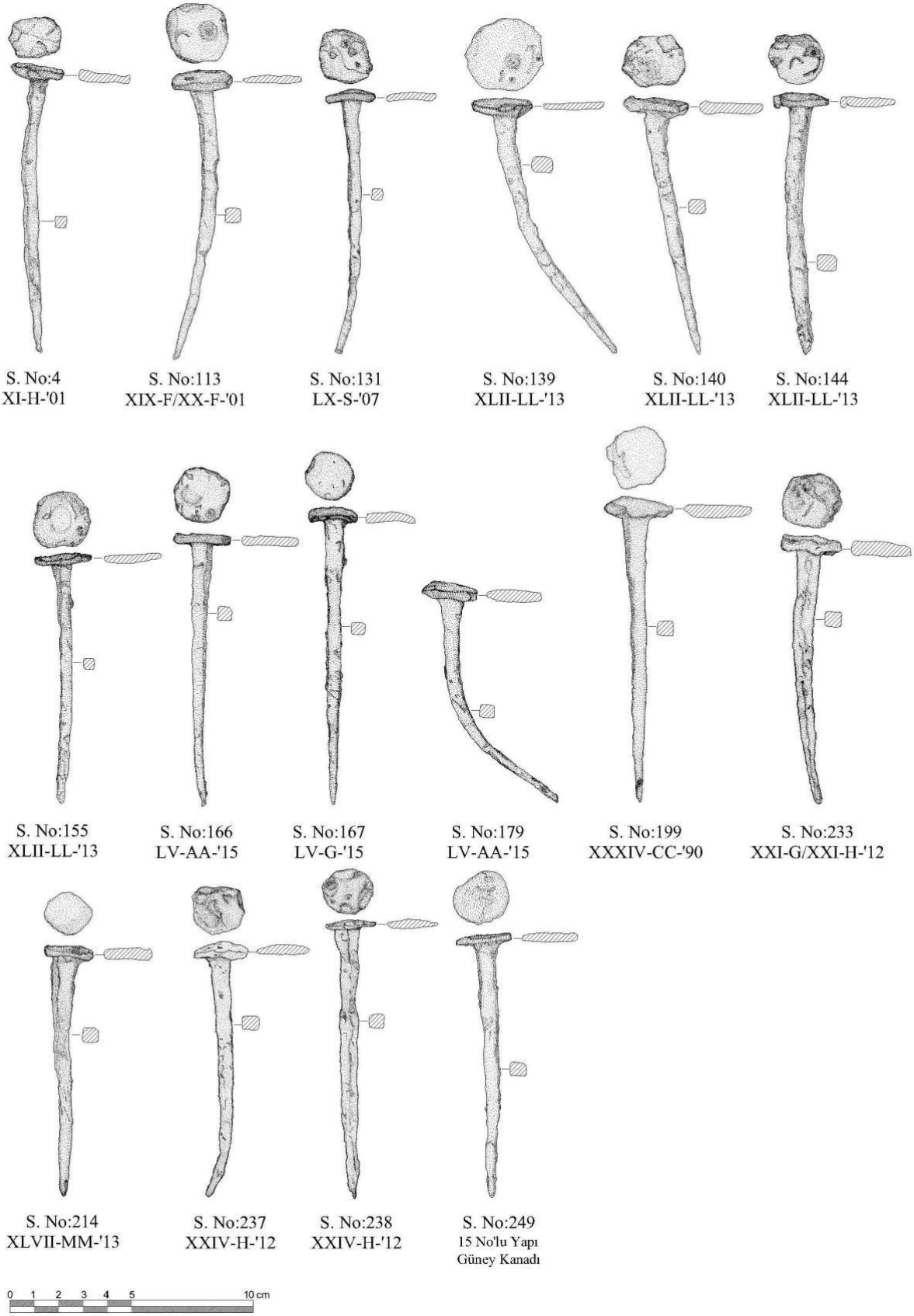
Şek.23: "E" Tipi çiviler

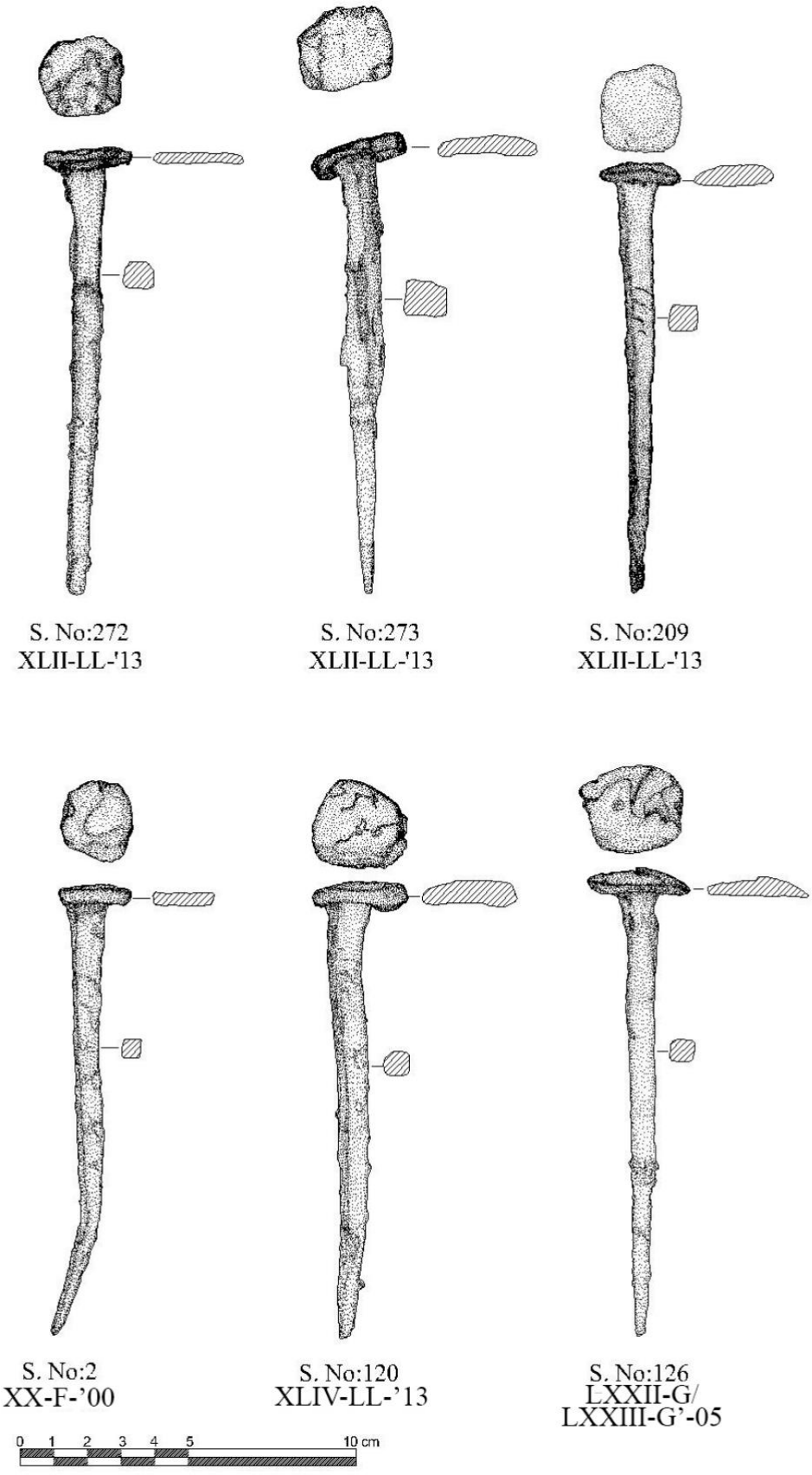
Şek.24: "E" Tipi çiviler

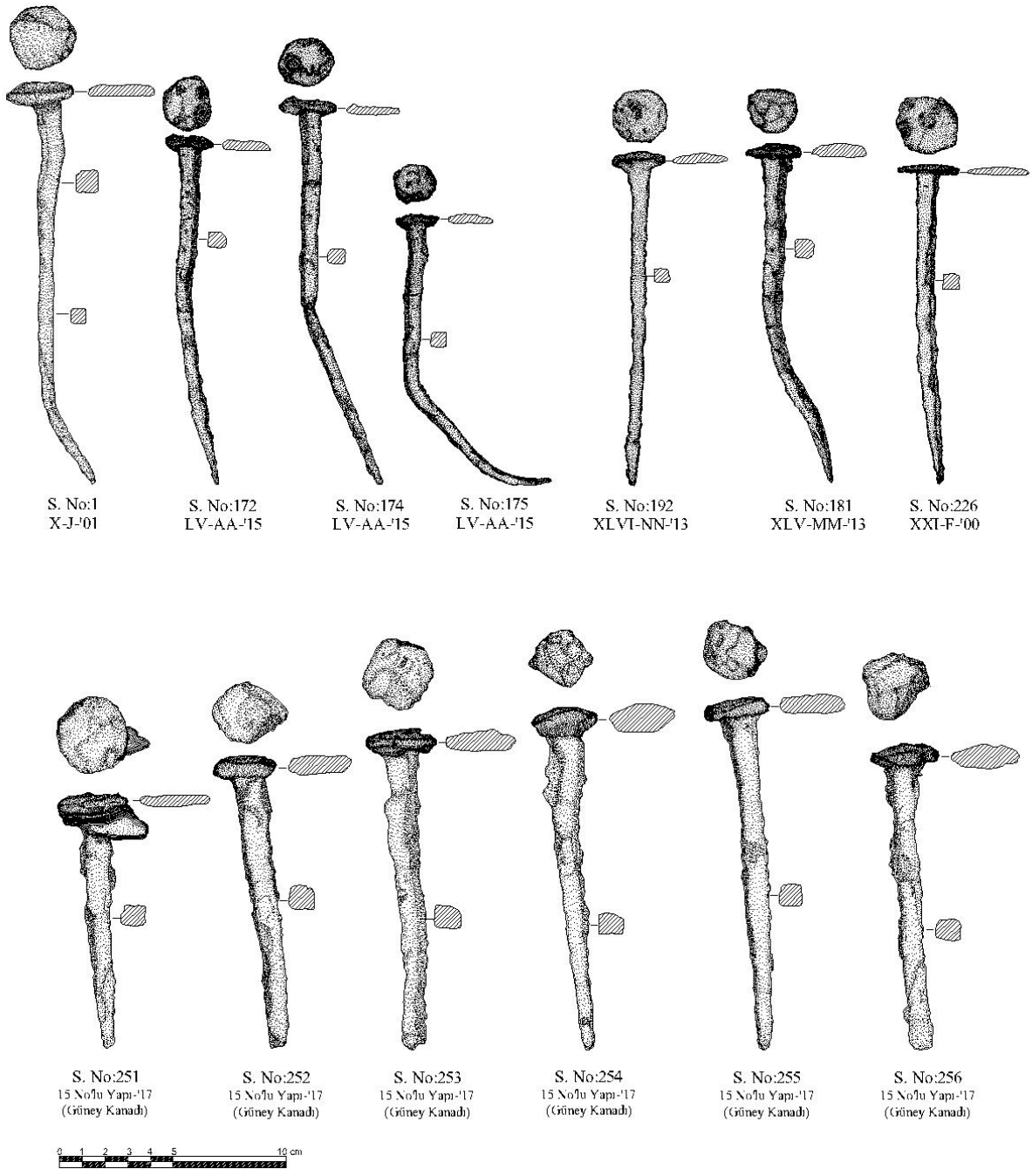
Şek.25: "E" Tipi çiviler

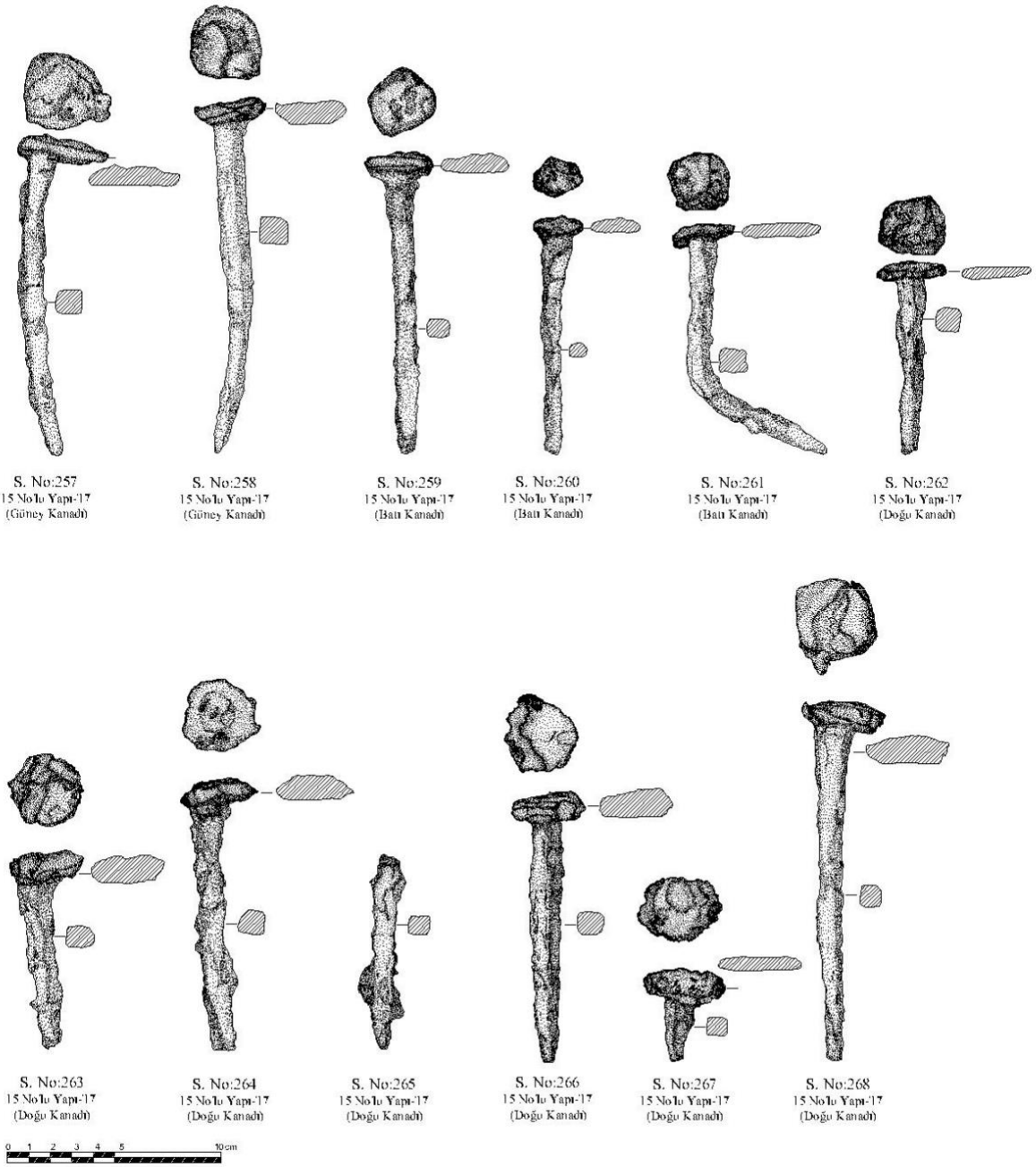
Şek.26: "F" Tipi çiviler

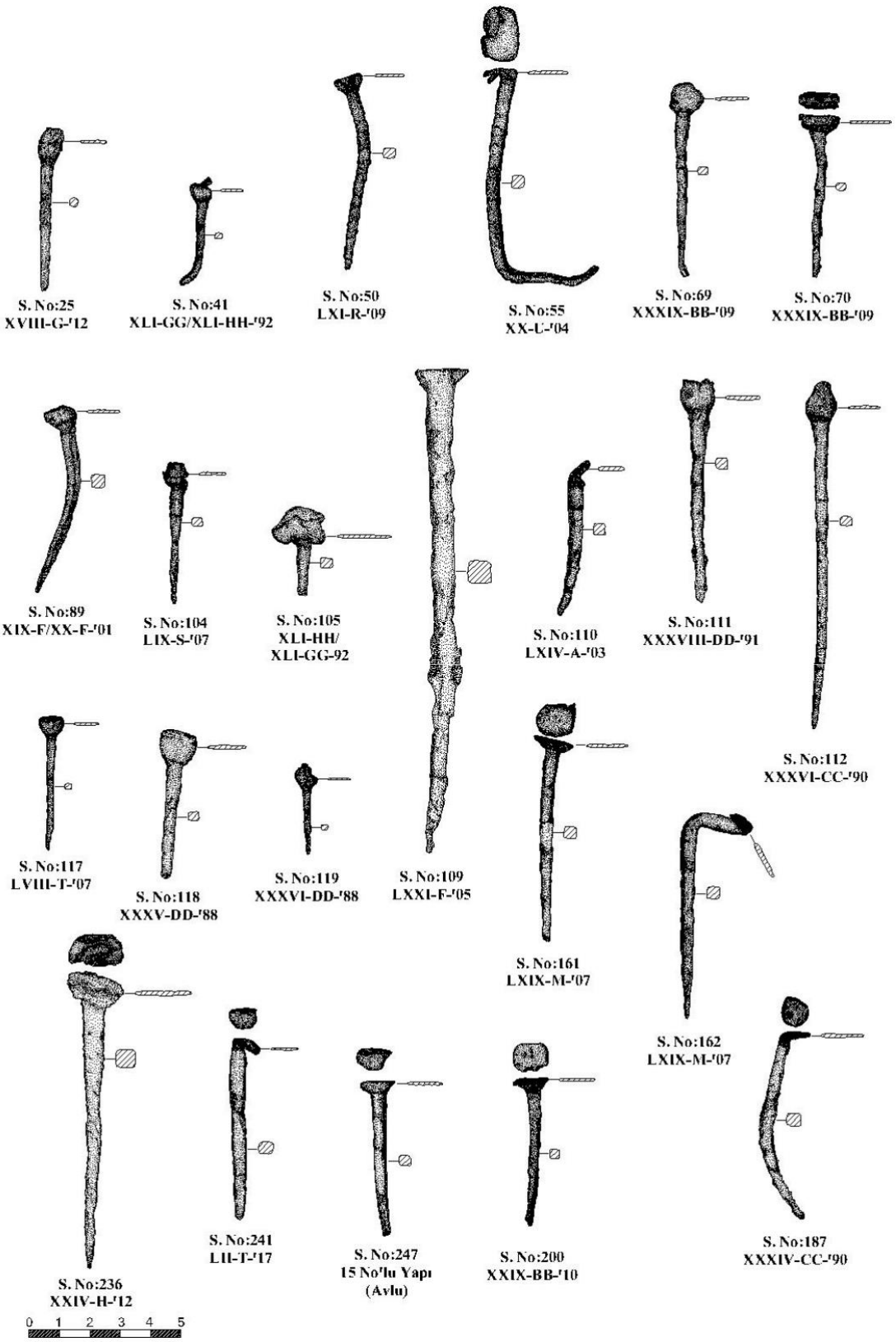
Şek.27: "G" Tipi çiviler

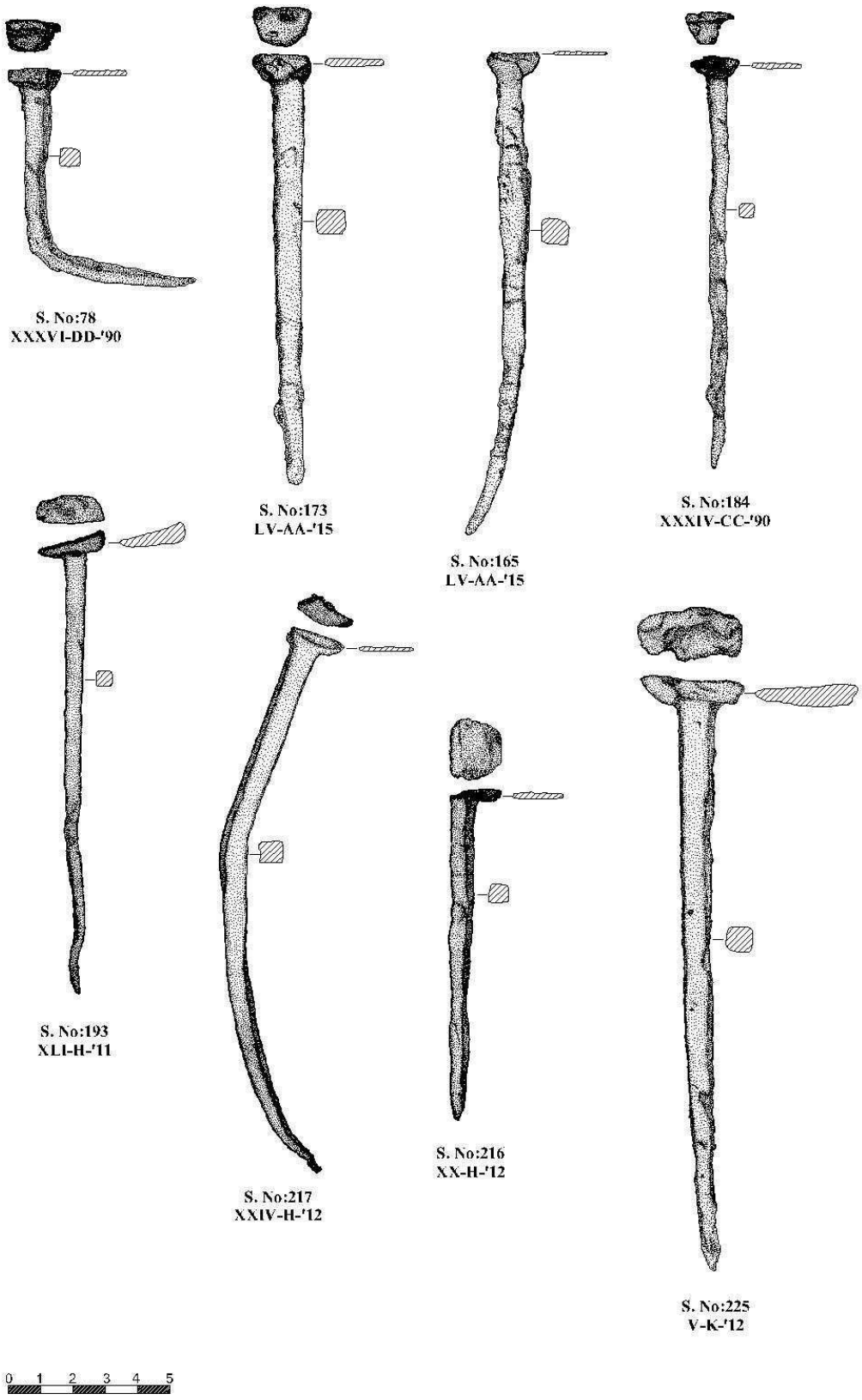
Şek.28: "H" Tipi çiviler

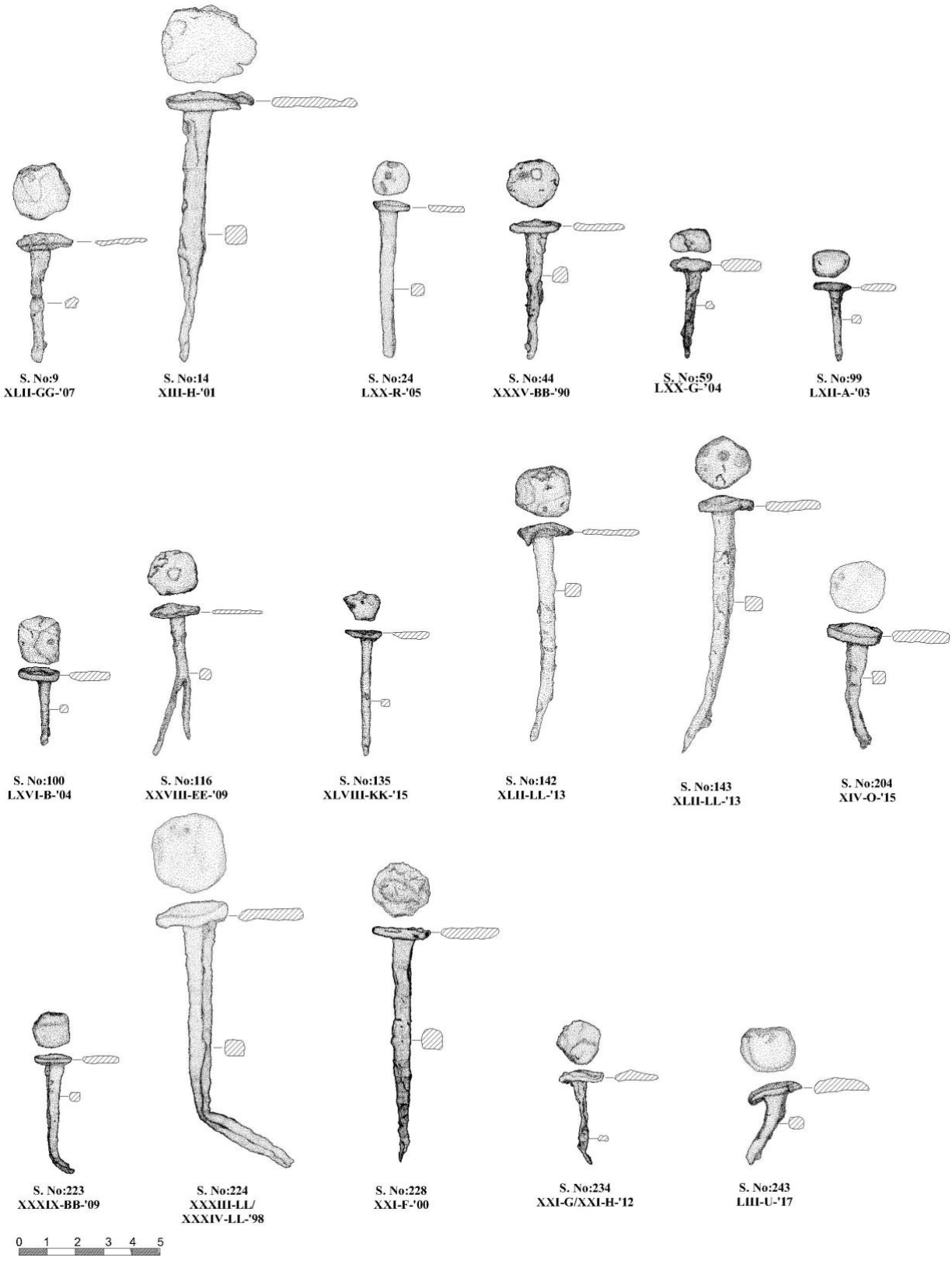
Şek.29: "H" Tipi çiviler

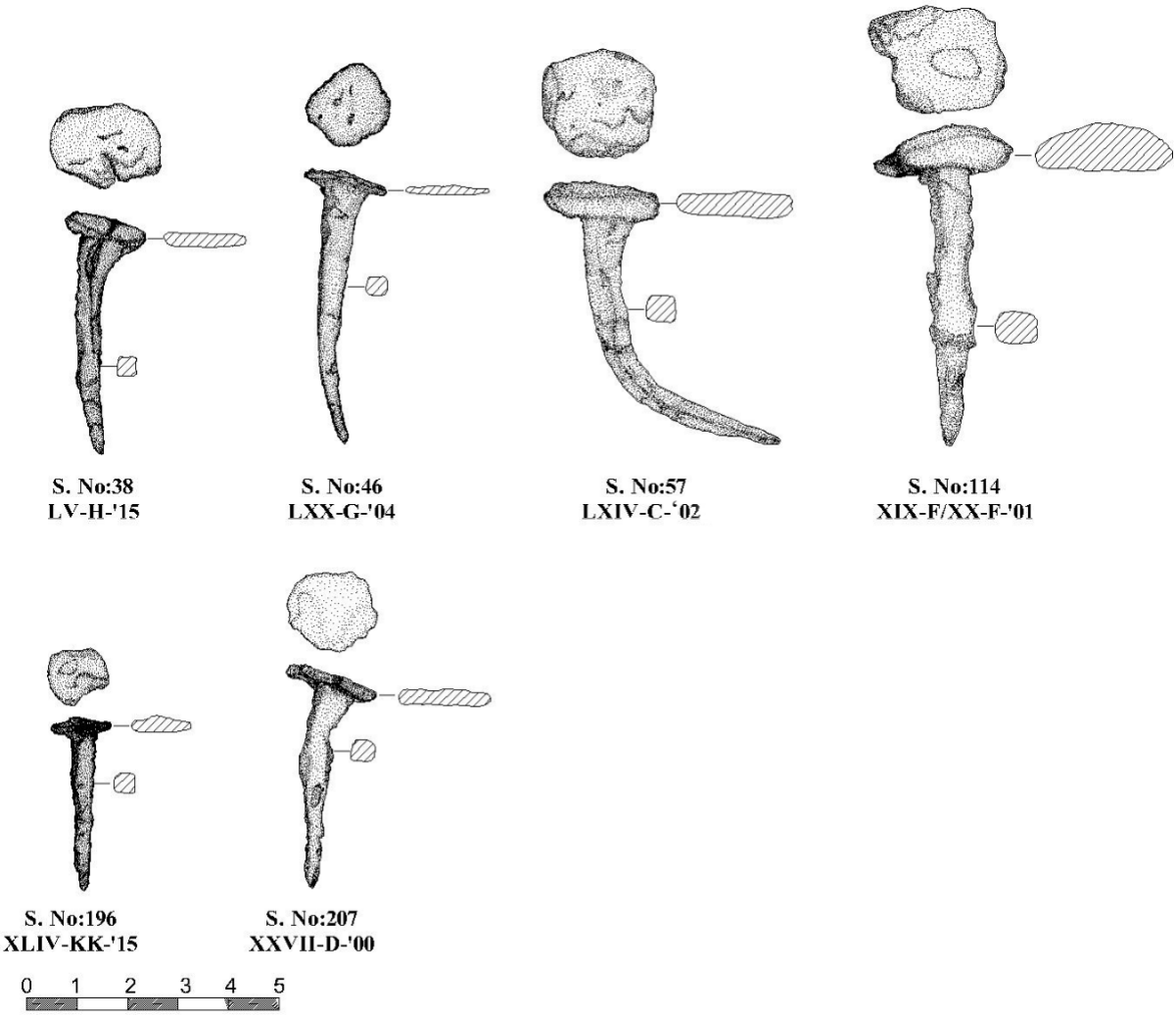
Şek.30: Kabarası yatay biçimli çiviler

Şek.31: Kabarası yatay biçimli çiviler

Şek.32: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.

Şek.33: Sınıflandırmaya dâhil edilmeyen kötü durumdaki çiviler.